

tevhid

Muharrem
1447

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP, ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!" (39/ZUMER, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ | TEMMUZ '25 | YIL: 14 | SAYI: 148 | FİYATI: 100₺ | ISSN: 2148-4635

HALİS BAYANCIK HOCA | HASBİHÂL' 04

GAZZE

AYNASINDAN
YANSIYANLAR

Enes YELGÜN

Hudeybiye Sulhü'nün
İmzalanması

Salim KANDÉMİR

Fârisu'l İslâm:
Sa'd ibni Ebî Vakkâs

Şükriye ÖZTÜRK

Zorluklar Karşısında
Güçlü Çocuklar Yetiştirmek

Talha AKMAN

Değişmek için
Değişmek Gerek

Kerem ÇAĞLAR

Ümmet İdeali ile Ulusçuluk
Gerilimi Arasında Kürt Kimliği

Melek ŞEREF

Psikolojik Dayanıklılık

Enes DOĞAN

Sünnet, Allah Resûlü'nün
Kur'ân Tilavetidir, Korunmuştur!

Zeynep BAYANCIK

Bu Tatil Başka Olsun

Sultan Amed YAŞAR

Çocuk ve Dijital Zihin

Ömer AKDUMAN

Allah'ın Eksilmeyen Mülkü

Dr. Gözde TERCUMAN

Beynin Alanları: Söz,
İletişim ve Beyan

Osman SADIKOĞLU

El-Muheymîn

Tevhid Sanat
tarafından sahnelenen
“Gazze’nin Sesi”
tiyatromuzu

İZLEDİNİZ Mİ?

Yukarıdaki QR kodu okutarak videoya erişebilirsiniz veya
Tevhid Dersleri Youtube kanalından izleyebilirsiniz.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhi,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Tevhid Dergisi olarak 148. sayımızı siz değerli okurlarımıza takdim ediyoruz.

Halis Bayancuk Hoca'mız bu sayımızda, katıldığı Köklü Değişim Medya'nın "İsrail'in Demir Kubbesi Kimler?" başlıklı programında gündem ettiği başlıkları, bazı eklemelerde bulunarak, tarihe bir de yazılı olarak not düşmek ve tarafımızı belli etmek adına satırlara döküyor. Dikkatimizi bu savaşın Filistin/Gazze ile İsrail arasında değil, İslam Dünyası ile Küfür Dünyası arasında yaşandığı hakikatine çekmek isteyen Hocamız; İsrail ve onun doğrudan yahut dolaylı tüm destekçilerinin yegâne asli gayesinin yeryüzünde yeniden İslam nizamının kurulmasını engellemek olduğunu hatırlatıyor.

Enes Yelgün, Hudeybiye Antlaşması'nın imzalanmasının akabinde yaşanan bir hadiseyi aktardıktan sonra Allah Resûlü (sav) ile Ummu Seleme Annemiz (ranha) arasında geçen konuşma üzerinden İslam'da kadının yerini bir kez daha gösteriyor ve temel eğitim metodu olan örneklik ilkesini vurguluyor.

Talha Akman, Enfâl Suresi'nin 53. ayeti bağlamında insanın kendisinde bulunan zaafları ıslah edip hayır olanla değiştirebilmesinin ancak ne ile mümkün olacağını ve bunu gerçekleştirebilmek için bilmemiz gerekenleri anlatıyor.

Enes Doğan, Sünnetin Kur'an'ın tilavet edilmiş hâli olduğunu ve böylece Sünnetin korunmuş olduğunu ispat ettiği yazısında bu korunmuşluğa olan ihtiyacımızı da ele alıyor.

Ömer Akduman, Allah'tan (cc) istemekle O'nun mülkünden hiçbir şeyin eksilmeyeceğini ve başımıza gelen musibetler karşısında kendi nefsimize bakmamız gerektiğini öğütleyerek hadisin serhini bu sayımızda tamamlıyor.

Salim Kandemir, İslam uğrunda ilk kanı döken, Allah Resûlü'nün (sav) bir tek kendisine, "Anam babam sana feda olsun!" dediği ve salih bir kul olarak müjdelenen Sa'd ibni Ebî Vakkâs'ı konuk etmeye devam ediyor.

Kerem Çağlar, Kürt halkının İslam ile olan tarihî bağı, ulusçuluk ideolojileriyle yaşanan gerilim ekseninde değerlendiriyor ve genel anlamda bu husustaki görüşlerini paylaşıyor.

Zeynep Bayancuk, bizleri bu yaz tatilini ruhen dinlenmeye ayırmaya, bir içe dönüş nimeti olarak görmeye, yıl boyunca eksik bıraktıklarımızın muhasebesini yaparak onları tamamlamaya; özcesi bu tatili kelimenin de aslına rücu ederek geçirmeye davet ediyor.

Dr. Gözde Tercuman, beyanın beynin çalışma prensibine, kalbe ve davranışlara olan etkisini vahyin penceresinden değerlendirirken aynı zamanda beyanın dönüştürücü gücüne ışık tutuyor.

Şükriye Öztürk, güçlü toplum, güçlü bireylerle inşa edilir düsturuyla neden zorluklar karşısında yılmayan nesiller yetiştirmemiz gerektiğini izah ediyor ve bunu nasıl yapacağımıza dair rehberlik ediyor.

Melek Şeref, psikolojik dayanıklılık kavramını İslam'ın bu meseleye yaklaşımı ve doğru ölçülere sahip olduğumuzda insana bu yetiyi nasıl yerleştirdiği özelinde mercek altına alıyor.

Sultan Amed Yaşar, yapay zekâ teknolojisinin kötü ellerdeki ana hedefi olan evlatlarımızın bu zehirden ne kadar etkilendiğini ve onları nasıl koruyabileceğimiz sorusunu hikmet ve basiret çerçevesinde tafsilatlı bir şekilde cevaplandırıyor.

Osman Sadıkoğlu, Allah'ın (cc) El-Muheymin ismini ve bu ismin kapsamını açıklıyor.

Bu sayımızda sizlere Muhammed Bozdağ'ın İstemenin Esrarı isimli kitabını tanıtıyor; her türlü talebi Âlemlerin Rabbinden istemeyi ve bunu en güzel şekilde yapmayı konu alan bu eserin tüm okurlarımıza faydalı olmasını umuyoruz.

Allah'ın (cc) izniyle 148. sayımızı istifadenize sunuyor, ilmimizi arttıran ve öğrendiklerimizi salih amele dönüştüren bir vesile olmasını Rabbimizden diliyoruz.

tevhid

İmtiyaz Sahibi

Hamza ÖZTÜRK

Yazı İşleri Müdürü

Abdullah DEMİR

Yayın Türü

Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik

www.tevhiddergisi.org

tevhiddergisi@gmail.com

0 (545) 762 15 15

Adres

Güneşli Mah. 1332. Sok. No. 1
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Yazışma Adresi

Hamza ÖZTÜRK
Güneşli Mah. 1332. Sok. No. 1
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Basım

İmak Ofset, 71320
Akçaburgaz Mah. 137. Sok. No. 12
Esenyurt/İSTANBUL 0 212 656 49 97

Satış Noktaları: Tevhid Kitabevi

- ♦ İstanbul : Güneşli Mah. 1332. Sok. No. 1 34212 Bağcılar/İSTANBUL 0 545 762 15 15
- ♦ Ankara : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 06794 Etimesgut/ANKARA 0 543 225 50 48
- ♦ Diyarbakır : Fırat Mah. 500. Sok. Taşkıran 2 Sitesi D Blok Altı 21070 Kayapınar/DİYARBAKIR 0 543 225 50 43
- ♦ Konya : Mengene Mah. Büyük Kumbaklı Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA 0 543 225 50 49
- ♦ Van : Vali Mithatbey Mah. Gündüz 2. Sok. No. 2/A 65100 İpekyolu/VAN 0 543 225 50 45
- ♦ Bursa : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedit Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA 0 543 225 50 46
- ♦ Adana : Reşatbey Mah. 62008 Sok. No. 10 İşyeri-2 01120 Merkez/Seyhan/ADANA 0 555 655 00 70
- ♦ İnegöl : Sinanbey Mah. Baykut Sok. No. 1 16400 İnegöl/BURSA 0 543 225 50 16
- ♦ Şanlıurfa : Paşabağı Mah. Zafer Cad. Aydınlar A Blok No. 42/C, 63040 Haliliye/ŞANLIURFA 0 544 978 00 63

İrtibat Büroları

- ♦ Merkez : Güneşli Mah. 1332. Sok. No. 1 34212 Bağcılar/İSTANBUL
- ♦ Avcılar : Firuzköy Mah. Kazım Karabekir Cad. Tütün Sok. No. 2 34325 Avcılar/İSTANBUL
- ♦ Sultangazi : İsmetpaşa Mah. 95. Sok. No. 41/A 34270 Sultangazi/İSTANBUL
- ♦ Diyarbakır : Fırat Mah. 500. Sok. Taşkıran 2 Sitesi D Blok Altı 21070 Kayapınar/DİYARBAKIR
- ♦ Konya : Mengene Mah. Büyük Kumbaklı Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA
- ♦ Van : Bahçıvan Mah. Sihke Cad. Karatekin Sok. Yavuz Canlı Apt. Kat. 2 65040 İpekyolu/VAN
- ♦ Erciş : Kışla Mah. Şehitler Cad. No. 10 65400 Erciş/VAN
- ♦ Bursa : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedit Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA
- ♦ Ankara : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 06794 Etimesgut/ANKARA
- ♦ Kırıkkale : Yenişehir Mah. Özbek Saran Sok. No. 3/A 71450 Yahşihan/KIRIKKALE
- ♦ İnegöl : Sinanbey Mah. Baykut Sok. No. 1 16400 İnegöl/BURSA
- ♦ Şanlıurfa : Paşabağı Mah. Zafer Cad. Aydınlar A Blok No. 42/C, 63040 Haliliye/ŞANLIURFA

Temmuz 2025 | Muharrem 1447

Yıl: 14 | Sayı: 148 | Fiyat: 100₺

ISSN: 2148-4635

teuhid

İÇİNDEKİLER

- 04** GAZZE AYNASINDAN YANSIYANLAR
Halis BAYANCUK
- 09** HUDEYBİYE SULHÜ'NÜN İMZALANMASI
Enes YELGÜN
- 12** DEĞİŞMEK İÇİN DEĞİŞMEK GEREK
Talha AKMAN
- 15** SÜNNET, ALLAH RESÜLÜ'NÜN KUR'ÂN TİLAVETİDİR, KORUNMUŞTUR!
Enes DOĞAN
- 18** ALLAH'IN EKSİLMEYEN MÜLKÜ
Ömer AKDUMAN
- 21** FÂRİSU'L İSLÂM: SA'D İBNİ EBÎ VAKKÂS
Salim KANDEMİR
- 24** ÜMMET İDEALİ İLE ULUSÇULUK GERİLİMİ ARASINDA KÜRT KİMLİĞİ
Kerem ÇAĞLAR
- 29** BU TATİL BAŞKA OLSUN
Zeynep BAYANCUK
- 30** BEYNİN ALANLARI: SÖZ, İLETİŞİM VE BEYAN
Dr. Gözde TERCUMAN
- 33** ZORLUKLAR KARŞISINDA GÜÇLÜ ÇOCUKLAR YETİŞTİRMEK
Şükriye ÖZTÜRK
- 36** PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK
Melek ŞEREF
- 38** ÇOCUK VE DİJİTAL ZİHİN
Sultan Amed YAŞAR
- 40** EL-MUHEYMÎN
Osman SADIKOĞLU
- 44** İSTEMENİN ESRARI

DERGİ İÇERİSİNDE YER ALAN
YAZILARDAN, İLGİLİ YAZAR MESULDÜR.
KAYNAK GÖSTERİLEREK ALINTI YAPILABİLİR.

GAZZE AYNASINDAN YANSIYANLAR

**28 Şubatçılarının çizdiği dairede
Müslüman olmak ile Ak Parti'nin
çizdiği dairede Müslüman olmak
arasında mahiyet açısından hiçbir fark
yoktur. Müslimler, âlemlerin Rabbinin
istediği kadar Müslim olmalıdır. Gayr-ı
meşru iktidarların istediği kadar ve
onların kırmızı çizgilerini gözeterek
Müslim olamayız.**

Allah'ın (cc) adıyla,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

16 Haziran akşamında Köklü Değişim Medya'nın düzenlediği "İsrail'in Demir Kubbesi Kimler?"¹ başlıklı programa katıldım. Programda ilim adamı, yazar, gazeteci ve aktivist kimliğiyle birçok konuşmacı değerlendirmelerde bulundu. Söz uçar yazı kalır düsturuyla, programda aldığım notları kendi cümlelerim ve faydalı gördüğüm eklemelerle yazıya dökmek istedim. Çaba bizden, başarı Allah'tandır (cc).

Küresel Düzen ve Yerel Yönetimlerden Ümit Kesen Halk-lar Yahudi Saldırganlığına karşı İnisiyatif Almıştır!

Vicdan gemisi, Madleen gemisi, Sumud Konvoyu ve son olarak Refah Sınır Kapısına yapılan yürüyüş; ümmetin yöneticilerden ümit kestiğinin ve zulme karşı sivil inisiyatif aldığının göstergesidir. Zira halklar bir asırdır süregelen fiili bir durumu, son yaşanan hadiselerle acı bir şekilde anladılar. O acı hakikat şudur: Mevcut yönetimler, ruhunu ve iradesini Batı medeniyetine satmış, küfrün ele başı ABD'nin onlara tevdi ettiği İsrail'i koruma ve ümmeti bir coğrafyaya hapsedme görevini deruhte etmektedir. Bu yönetimler âdeta Batı'nın elinde birer aparatır. Ümmetin uğradığı herhangi bir zulme sağır kesilen yönetimler, Batı'dan gelen her türlü çağrışı emir addetmekte ve çağrının gereğini yerine getirmektedir.

Bölge yönetimlerinin durumu "Sen kabirde olanlara işitti-remezsın."² ayetinde olduğu gibidir. Ümmetin yardım çağrılarını duymuyor, âdeta birer ölüymüş gibi davranıyorlar. Buna mukabil İslam ümmeti de onlardan yüz çevirip yeni arayışlar içine girmiş durumdadır. Şayet onlar ruhlarını Batı'ya satmayıp bizim yanımızda olsalardı ümmet Selahaddin Eyyubî'yi, Fatih Sultan Mehmed'i, Abdulhamid Han'ı sahiplenip onların ardında durduğu gibi bu yöneticilerin de yanında ve ardında dururdu. Onlar, Batı'dan yana tavır alarak kendilerini şu hadiste ifade edilen duruma düşürdüler:

Avf ibni Mâlik'ten (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Yöneticilerinizin en hayırlısı, sizi seven ve sizin tarafınızdan sevilen, size dua eden ve sizin duanızı alan kimselerdir. En

1. <https://x.com/i/spaces/11DGLzrXbXmxm>
2. bk. 35/Fâtır, 22

kötüsü de size buğzeden ve sizin buğzunuza hedef olan, size lanet eden ve lanetlerinizi alan kimselerdir.”³

İktidarlarla Kurulan Hastalıklı İlişkiler, Zulme Karşı İrkircikli Tavrılar

Tüm dünyada İsrail zulmüne karşı protestolara şahit olduk. Ancak bu protestolar Türkiye özelinde önemli bir zaafımızı yüzümüze vurdu. Şöyle ki; başka ülkelerde protestoculara yönelik engellemeleri en üst perdeden kınıyoruz. Örneğin, Amerika’da Tufts Üniversitesi doktora öğrencisi Rümeyya Öztürk, Filistin’i desteklediği için gözüaltına alındı. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de İslami çevreler ve sivil toplum örgütleri bu zulmü şiddetle kınadı, Rümeyya Öztürk’e destek verdi. Ancak İsrail’e petrol tedarik eden SOCAR şirketini protesto eden gençler gözüaltına alındığında veya İsrail’e silah sevkiyatı yapan ZIM şirketi protestocuları gözüaltına alındığında benzer bir tepki ve dayanışma görmüyoruz. Tam aksine protestocuları suçlayan bir dille ve ölü taklidiyle karşılaşıyoruz. Oysa protestocular bir gerçeği dillendiriyorlar: “Madem ki İsrail bir terör devletidir, öyleyse terörü desteklemeyin. Terör örgütünün terör faaliyetine destek anlamı taşıyan yakıt ve silah ticaretine engel olun.” Bu apaçık hakikati dillendiren insanların tepkileri ve bunlara yönelik gözaltı zulmü, destek görmek şöyle dursun, haber değeri dahi görmüyor. İşte bu iki yüzlü tavrın sebebi iktidarlarla kurulan hastalıklı ilişkidir.

Bunu açacak olursak şöyle söyleyebiliriz: Müminin şahsiyetini ve kimliğini belirleyen ölçülerden biri otoriteyle ilişki biçimidir. İslam, iktidarlara meşru ve gayr-ı meşru olmak üzere iki kısma ayırır. Allah’a (cc) ve Resûl’üne (sav) itaat eden iktidar meşru, itaat etmeyenler ise gayr-ı meşrudur. Yüce Allah ilk indirdiği ayetlerde gayr-ı meşru iktidarlara itaat etmemeyi, onlara karşı tavrı almayı emreder:

“Asla! Ona itaat etme. Secde et ve yakınlaş.”⁴

“(Öyleyse) yalanlayanlara itaat etme. Onlar, senin kendileriyle uyum içinde olup (sapkınlıklarına karşı yumuşama-nı) istediler. (Buna karşılık) onlar da uyum gösterip (sana karşı yumuşayacaklardı). Çokça yemin eden değersiz kimseye itaat etme.”⁵

Bu, İslam’ın apaçık emri olduğu hâlde birçok İslami yapının tağutlaşmış, gayr-ı meşru otoritelere angaje ve hatta entegre olduğunu görüyoruz. Oysa Türkiye’deki İslami yapılar iktidar üzerinde baskı kurmayı tercih et-selerdi, birçok hayra vesile olabilirlerdi. Bakü Ceyhan Petrol Hattı’nı kapattırabilir, İsrail’le yapılan ticareti son-landırabilir ve çifte vatandaşlık bahanesiyle İsrail’de askerlik yapan Yahudileri sınır dışı ettirebilirlerdi. Bu tutumlarıyla İslam dünyasına örnek olabilir, İsrail’e karşı adım atamayan bölge ülkelerini cesaretlendirebilirlerdi.

Son olarak şu söylenebilir: 28 Şubatçıların çizdiği dairede Müslüman olmak ile Ak Parti’nin çizdiği daire-de Müslüman olmak arasında mahiyet açısından hiçbir fark yoktur. Müslimler, âlemlerin Rabbinin istediği kadar Müslim olmalıdır. Gayr-ı meşru iktidarlara istediği kadar ve onların kırmızı çizgilerini gözeterek Müslim olamayız.

Zulme Karşı Çıkarken İslami Bir Dil Kullanma So-rumluluğu

Modern dünyanın en belirleyici şiarı özgürlük olsa da insanlık, tarihin hiçbir döneminde şahit olmadığı bir baskıyla karşı karşıyadır. Bu baskıların en yoğun yaşandığı alanlardan biri de dildir. Modern dünyaya rehberlik eden Batı medeniyeti kelimelere, kavramlara ve üsluba hükmetmek istiyor. Zira kelimeler ve kavramlar, düşünce dünyasını şekillendirir. Kullandığınız dil ve üslup kimliğiniz hâline gelir, aidiyetinizi belirler. Buna binaen dayatmacı ve despot modern dünya, her meselede hümanist yaklaşımı ve insan haklarını önceleyen bir dil kullanmamızı dayatıyor. Toplumsal veya siyasi mesele-lerde din dilini kullanmamızı yasaklıyor. Kendi dilimizle meselelere yaklaştığımızda bizleri gerici ilan ediyor.

Bize gelince biz, İslam ümmetine aیتiz. Yüce Allah bu ümmeti seçmiş, tüm insanlık için hayırlı addetmiş ve insanlığa şahit kılmıştır. İslam ümmetinin ruhu öz-gür, dili özgündür. Onun duygu ve düşüncelerine vahiy rehberlik eder, bu düşünceleri ifade edecek kelime ve kavramları da vahiy belirler. Bugün gündemimizde olan Filistin ve Mescid-i Aksâ kutsallığımızdır. İsrail’in zulmü ve Filistinlilerin mazlumiyetinden öte bu mesele bizim için imani/itikadi bir meseledir. Hâliyle inanç dünyamızın kelimeleriyle konuşmak durumundayız.

Kur’ân ve Sünnete baktığımızda İslam’ın, ümmeti eğitirken dil hassasiyeti geliştirdiğini görürüz. Ahzâb Suresi’nin sonunda Yüce Rabbimiz şöyle buyurur:

“Ey iman edenler! Allah’tan korkup sakının ve doğru/ sağlam/adil söz söyleyin. (Allah da buna karşılık) amel-lerinizi ıslah etsin, günahlarınızı bağışlasın. Kim de Allah’a ve Resûl’üne itaat ederse, şüphesiz ki büyük bir kurtuluş ve kazanç elde etmiş olur.”⁶

İslam ümmetine, “sedid söz” söylemek emredilmiştir. Sedid söz söyleme çabası ümmetin sorumluluğu, bu çabayı amellerin ıslahı ve günahların bağışlanmasıyla ödüllendirmek ise Yüce Allah’ın vaadidir. Mealimize yansıttığımız gibi sedid söz; sağlam, doğru ve adil söz-dür. Peki, bir söz ne zaman sedid olur? Bir söz; adalet ve doğruluk yönünden tamamlanmış olan Allah’ın keli-melerinden⁷ alınır ve vahyin dünyasına ait olursa doğru ve adil olacaktır. Yalnızca bir şahitliği veya bakış açısını yansıtmayacak, aynı zamanda sözü söyleyenin amellerini de ıslah edecektir.

6. 33/Ahzâb, 70-71

7. “Rabbinin kelimesi (Kur’ân), doğruluk ve adalet bakımından tamamlan-mıştır. Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O, (işiten ve dualara icabet eden) Es-Semi’ ve (her şeyi bilen) El-Alim’dir.” (6/En’âm, 115)

3. Müslim, 1855

4. 96/Alak, 19

5. 68/Kalem, 8-10

Mevcut yönetimler, ruhunu ve iradesini Batı medeniyetine satmış, küfrün ele başı ABD'nin onlara tevdi ettiği İsrail'i koruma ve ümmeti bir coğrafyaya hapsedme görevini deruhte etmektedir. Bu yönetimler âdeta Batı'nın elinde birer aparattır. Ümmetin uğradığı herhangi bir zulme sağır kesilen yönetimler, Batı'dan gelen her türlü çağrışı emir addetmekte ve çağrının gereğini yerine getirmektedir. Bölge yönetimlerinin durumu "Sen kabirde olanlara işittiremezsin." ayetinde olduğu gibidir. Ümmetin yardım çağrılarını duymuyor, âdeta birer ölüymüş gibi davranıyorlar.

Burada bir noktaya dikkat etmeliyiz: Gazze konusunda insani bir duyarlılık göstererek yanımızda duran topluluklar var. Bu toplumlara teşekkür ve vefa borcumuz var. Zira Allah Resûl'ün (sav) bu ümmete öğrettiği en önemli ahlaki değerlerden biri de iyilik kimden gelirse gelsin ona teşekkür etmek, onlara vefa göstermektir. Mekke tuğyanının başlattığı ekonomik boykota akrabalık bağlarını gözeterek karşı çıkan Mut'im ibni Adiyy ve arkadaşlarına Allah Resûl (sav) bir ömür teşekkür etmiştir. Bedir esirleri hakkında müşriklerle yaptığı görüşmede onu şu sözlerle onore etmiştir:

Cubeyr ibni Mut'im'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Eğer Mut'im ibni Adiyy sağ olsaydı ve Mekke müşrikleri hakkında konuşup onları bağışlamamı isteseydi hiç şüphesiz ben bunları Mut'im'in hatırı için serbest bırakırdım."⁸

Onlara vefa gösterirken dilimizin İslami dilden insani bir dile evrilmesine müsaade etmemeliyiz. Son çeyrek asır şahittir ki İslami dilini kaybeden gruplar zamanla İslami düşüncelerini de terk etmiş, liberalleşen dilleri inançlarını da liberalleştirmiştir. Yüce Allah'ın "Dilleri benzeyenlerin kalpleri de benzer." yasası⁹ aleyhlerine işlemiş, dilini konuştukları dünyanın inancını da benimsemeye başlamışlardır. Yine unutmamak gerekir ki bugün insani taleplerle İsrail zulmüne karşı çıkanlar; İslam'ın şeriat, cihad ve fetih anlayışına da aynı gerekçelerle karşı çıkmaktadırlar. Bir konuda kullandığımız dilin başka bir konuda karşımıza çıkma ihtimalini göz ardı etmemek ve vahiyle muhkemleşmiş kalplerimizi, kullandığımız yanlış dille çelişkiye düşürmemek gerekir.

İsrail'in Demir Kubbesi Kimlerdir ve İsrail'in Sınırları Nerede Başlar?

İsrail'in demir kubbesi, onu koruyan rejimlerdir ve İsrail'in sınırları İsrail'i koruyan kukla yönetimlerden başlamaktadır. Aslında bu hakikat bilinçli insanlar tarafından bilinmekteydi. Zira bölgemizde kurulmuş irili ufaklı kukla rejimlerin asli görevi, Batı'nın ve Batı'nın bölgedeki karakolu İsrail'in güvenliğini sağlamaktır. Ancak 7 Ekim'de başlayan Aksa Tufanı, tüm maskeleri

düşürdü. Tüm dünyaya kimin dost kimin düşman, kimlerin hain ve işbirlikçi olduğunu gösterdi.

Halis Bayancuk
@Halis_Bayancuk

'İsrail'in demir kubbesi kimler' sorusunun cevabı bellidir. Kim İsrail sınırlarını koruyor, onları ticari ve askeri olarak destekliyor, onun verdiği din savaşını diplomatik dille sulandırıyor, o kişi/devlet İsrail'in demir kubbesidir!

#İsrailinKubbesiRejimler
#GazzeÇinHareketeGeç

x.com/KokluDegisim/s...
Translate post

11:14 PM · Jun 16, 2025 · 42.8K Views

Tankla Tüfekte Yapılan Bir Zulmü Kınamayla Engelleyemezsiniz!

İsrail zulmünü tankla, topla, tüfekte icra ederken bizler sivil eylemlerle bu zulmü tel'in ediyoruz. İçinde bulunduğumuz gerçekliğin farkında olmalı, gerçekçi adımlar atmamız. Elbette insanlar güçlerinin yettiği eylemleri yapacak, bu zulme karşı ses çıkaracaklar. Ancak sivil eylemlerin silahla icra edilen bir zulmü durduramayacağını herkes anlamalı. Meydanlarda yakın geleceğe dair büyük zaferler vadedenler gerçeklikten kopuk şeyler söylüyorlar. Biz daha önce Çeçenistan, Irak, Bosna gibi örnekleri yaşadık; bugün de bir benzeri olarak Gazze'yi yaşıyoruz. Neyle mücadele ettiğimiz farkında olmadan, gerçeklikten kopuk vaadler yalnızca İslam coğrafyasındaki yıkımı artırır.

Gazze Dışında Tüm İslam Coğrafyası İşgal Altındadır!

Bugün İslam dünyası bir bütün olarak işgal altındadır. Kimimiz askerî, kimimiz siyasi, kimimiz kültürel olarak... işgal altındayız. Asıl özgür olanlar bu işgale karşı direnenlerdir. Bu zaviyeden bakınca rahatlıkla diyebiliriz ki Gazze özgür, ümmetin kalanı ise çeşitli işgallerle esaret altındadır.

Gasıp Yahudi Varlığına Can Suyu Olan, Bölgedeki Rejimlerdir

Her şeyden önce şu gerçekliği kabul etmeliyiz: Bugün bunca eylem yapılıyor olmasına rağmen bir çuval unu Gazze'ye sokmaktan aciziz. Sınırlara kadar yürüyor, an-

8. Buhari, 3139

9. "Onlardan öncekiler de benzer sözler söylediler. Kalpleri birbirine benzedi." (bk. 2/Bakara, 118)

cak bir bardak suyu sınırın öte tarafına ulaştıramıyoruz. Peki, bunca insan yollara düşmesine rağmen Gazze'ye ulaşamıyor oluşumuzun nedeni nedir? Bölgemizdeki işbirlikçi rejimlerdir. Asıl demir kubbe, İsrail'le savaşma-yacağına garanti eden ve sınırlarını İsrail'e birer kalkan yapan bölge ülkeleridir.

Adil Şahitliğimizin Gereğini Yerine Getirmeliyiz

Üzülerek belirtmeliyiz ki Allah'ın rahmet ettikleri müs-tesna, adil şahitlik vazifemizi hakkıyla yerine getirmiyor, inancımızın bize yüklediği emr-i bi'l ma'rûf vazifesini ikame edemiyoruz. Şöyle ki; herkes uzağındaki işbirlikçi ve hain rejimleri eleştiriyor, ancak yanı başındaki hainleri eleştirmekten imtina ediyor. Gazze yürüyüşünü engelleyen Sisi veya İsrail'e destek veren Muhammed ibni Selman işbirlikçidir de bizim limanlarımızdan bölgeye lojistik destek veren iktidar nedir? Şayet İsrail'e destek veren hükûmetleri eleştireceksek benimki öteki ayrımı yapmadan işgale destek veren tüm rejimleri eleştirmeli, her birine emr-i bi'l ma'rûf yapmalıyız.

Burada dikkat çekmemiz gereken bir konu daha var: Ne yazık ki içerisinde bulunduğumuz sorunu ele alanlar, faturayı mustazaf halklara kesiyor. Hiç şüphesiz, mustazaf halkların önemli zaafırları ve yaşadığımız bu sıkıntıda payları var. Ancak yaşanan hadiseler gösterdi ki aslında mustazaf halklar ellerinden geleni yapmaya çalışıyor, İsrail'e zarar vermek için en azından boykot hassasiyeti gösteriyorlar. Ancak onların Gazze'ye desteklerinin önündeki en büyük engel, İsrail için demir kubbe görevi gören rejimlerdir. Hâliyle bir fatura çıkarılacaksa asıl suçlular iskanmamalı; söz, muhatabına söylenmelidir. Kolaycılığa kaçır ve tüm faturayı mustazaf halklara ke-sersek kendimizi kandırmış olur ve adil şahitlik görevine ihanet etmiş oluruz.

İsrail'in Dokunulmaz Olduğu Fikri Allah Resûlü Dö-nemi'nde de Vardı!

Allah Resûlü Dönemi'nde Yahudilerin elindeki maddi ve askerî güce bakan sahabiler, Hayber Yahudilerinin yenilmez olduğuna inanıyordu. Allah (cc) indirdiği ayetlerle bu yanlış anlayışı ıslah etti ve sahabeyi Allah yolunda cihada ve O'nun yardımını ummaya teşvik ederek harekete geçirdi.

"Ehl-i Kitap'tan kâfir olanları ilk sürgünde yurtlarından çıkaran O'dur. Siz, onların çıkacağını düşünmemiştiniz. Onlar da kalelerinin kendilerini Allah'a karşı koruyacağını sanmıştı. Allah onlara, hiç beklemedikleri yerden geldi ve kalplerine şiddetli bir korku saldı. Evlerini kendi elleriyle ve müminlerin eliyle harap ediyorlardı. İbret alın, ey basiret sahipleri!"¹⁰

İsrail, dokunulmaz veya yenilmez değildir. Yeryüzünün en korkak ve güçsüz halkıdır. Ancak onu güçlü kılan, bizim zaaflarımızdır. Dünyaya, kadına, konfora olan za-

afımız, onların yenilmez ve dokunulmaz olduğu algısını oluşturuyor. Biz devamlı silah ve güç muvazenesi yapıp onların daha güçlü olduğu sonucunu çıkarıyoruz. Benzer bir muvazeneyi sahabe de yapmıştı. Ama Allah (cc), Haşr Suresi ayetleriyle onlara bir mesaj verdi: Hayber/İsrail Yahudilerine dokunmak ve onları yıkmak isteyenler, denkleme Allah'ın yardımını almalı ve O'na (cc) güvenerek O'nun yolunda cihad etmelidir.

"De ki: 'Şayet babalarınız, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, elinize geçen mallar, zarara uğrama-sından korktuğunuz ticaret ve hoşunuza giden evler; size Allah'tan, Resûl'ünden ve O'nun yolunda cihaddan daha sevimli olursa Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin. Allah, fasıklar topluluğunu hidayet etmez.'"¹¹

Bu ayet, hâlimizi resmediyor. Bizler dünyayı, aile-yi, konforu, İsrail'e giden petrolü, İsrail ile ticaretimizi Allah yolunda cihada tercih ettik. Ayette belirtildiği gibi Allah'ın emri geldi ve zillete mahkûm olduk. Oysa Afganistan, Allah yolunda cihadı bu sayılanlara tercih etti ve kazandı; Filistinliler, Allah yolunda cihadı tercih etti ve kazandı. İçinde bulunduğumuz hâli anlatan bir diğer şey, Allah Resûlü'nün (sav) şu hadisidir:

İbni Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resû-lü (sav) şöyle buyurmuştur:

"İl'ne yoluyla alışveriş yaptığınız, öküzlerin kuyruğu-na yapıştığınız, tarımı seçtiğiniz ve cihadı terk ettiğiniz zaman Allah size öyle bir zillet musallat eder ki dininize dönünceye kadar onu üzerinizden atamazsınız."¹²

Bizler alışverişi, ticareti, tarımı ve hayvancılığı Allah yolunda cihada tercih ettiğimiz için şu ân bu hâldeyiz ve cihada dönmedikçe bu zilletten kurtulamayacağız.

Yahudiler Yok Olacaktır

"Kitap'ta İsrailoğullarına şu hükmü de verdik: Hiç şüphesiz, yeryüzünde iki defa bozgunculuk yapacak ve büyük bir kibirle azgınlaşacaksınız."¹³

İsrailoğulları yeryüzünde iki defa bozgunculuk yapacaklardır. Her bozgunda Allah (cc) onları dizginleyecek kullarını memur kılacaktır.

"İki vaadden biri olan (ilk bozgunculuk zamanı) geldiğinde üzerinize çok güçlü kullarımızı yollarız. İlerinize kadar girip sizi yoklarlar. Bu, mutlaka olacak bir şeydi. Sonra (bu kullarımıza) karşı tekrardan size üstünlük verdik/veririz. Sizi mallar ve evlatlarla destekledik ve sayı bakımından sizi fazlaştırdık. Şayet (bu güç ve imkânı hayra kullanarak) iyilik yaparsanız, kendinize iyilik etmiş olursunuz. Kötülük yaparsanız da kendinize zarar vermiş olursunuz. Diğer (ikinci) vaad geldiğinde, yüzlerinizi kötü hâle getirsinler, ilkinde olduğu gibi mescide girsinler ve

10. 59/Haşr, 2

11. 9/Tevbe, 24

12. Ebu Davud, 3462; Ahmed, 5007

13. 17/İsrâ, 4

ele geçirdikleri alanları yerle bir etsinler (diye üzerinize güçlü kullarımızı yollarız).”¹⁴

Bugün her birimiz İsrail’in ikinci bozgun dönemini yaşadığını biliyoruz. Bu ikinci bozgun ve ona mukabil ikinci vaadle ilgili şu ayet dikkat çekicidir.

“Sonra onun ardından İsrailoğullarına buyurduk ki: Oraya siz yerleşin. Ahiret vaadi geldiğinde/ikinci vaad geldiğinde hepimizi bir araya getiririz.”¹⁵

Yahudi bozgununu engelleyecek ve onların yükselttiği medeniyeti yerle bir edecek kullar harekete geçtiğinde tüm Yahudiler bir araya gelmiş olacaktır. Bildiğimiz gibi yaklaşık seksen yıl önce Yahudiler dünyanın farklı coğrafyalarında dağınık hâldeydiler. Allah (cc) onları bir araya topladı. Tâ ki Müslimler onların bozgunculuğunu engellesin. İkinci vaadi gerçekleştirecek olanlar, Allah yolunda cihad edecek olanlardır.

Bu Savaş İslam Dünyası ile Küfür Dünyası Arasındaki Savaştır!

İsrail’le aramızdaki hesaplaşmayı kamuoyu önünde tartışanlar bilinçli olarak bu savaşın iman ile küfür arasında bir hesaplaşma olduğunu itiraftan kaçınıyorlar. Zira bunu itiraf ettiklerinde iki milyar insanın coşkulu tepkisi ve yönetimleri zorlayan baskılarıyla karşılaşacaklar. Oysa küfür dünyası bu savaşın din savaşı olduğunu her fırsatta dile getiriyor. Örneğin; ABD Dışışleri Bakanı Marco Rubio, alnında haç çizili olarak ekranlara çıkmış, Trump’ın “Esirleri şimdi serbest bırakın. Yoksa kıyamet kopacak.” açıklamalarına ilişkin yaptığı yorumda, “Eğer bir şey yapacağını söylüyorsa yapacaktır. Bu yüzden bunu ciddiye alsalar iyi olur.” demişti.

Yine İsrail’i ziyaret eden dönemin ABD Dışışleri Bakanı Antony Blinken, “Bugün sadece ABD Dışışleri Bakanı olarak değil, bir Yahudi olarak da buradayım. İsrail’e net bir mesaj getirdim. Kendinizi savunabilecek kadar güçlü olabilirsiniz. Ancak ABD var oldukça hiçbir zaman bunu yapmak zorunda kalmayacaksınız, çünkü biz her zaman yanınızda olacağız.” demişti.

Yine İsrail rejiminin Cumhurbaşkanı Isaac Herzog, MSNBC’ye verdiği röportajda, “Bu savaş sadece Hamas ve İsrail arasında olan bir savaş değildir. Bu, tam olarak Batı medeniyetini ve değerlerini korumayı amaçlayan bir savaştır.” ifadelerini kullanmıştı.

İsrail Askeri Hazırlık Akademisi Başkanı Haham Eliezer Kashtiel, İsrail’in neden savaştığına dair şöyle demişti: “Bizim görevimiz fethetmek. Üzerimize tek bir kurşun bile atılmasa, Gazze halkı bize sürekli çiçekler ve aşk mektupları gönderse bile onların topraklarını fethetmek

zorundayız. Bu toprağa savunma ya da korunma için ihtiyacımız yok; biz buradayız, çünkü fethetmek için geldik.” demişti.

İşte biz de bu gerçeği anlamalı ve bu anlayışa uygun bir dil kullanmalıyız. Netanyahu’nun söylediği şu sözü unutmamalıyız: “Akdeniz kıyılarında hilafet kurulmasına izin vermeyeceğiz.” Onların tüm çabası İslam’ın yeryüzüne hâkim olmasının önüne geçmek, Allah Resûl’ünün ümmetinin İslam nizamını yeniden kurmasını engellemektir. Tüm bu savaşın asli gayesi budur.

Yüce Allah’tan bu notları her birimiz için faydalı kılmasını diliyorum...

14. 17/İsrâ, 5-7

15. 17/İsrâ, 104

Bu ayet, selef tarafından iki şekilde tefsir edilmiştir. İlk tefsir, İsrailoğullarının Ahiret Günü’nde bir araya toplanacağıdır. İkinci tefsir ise İsrâ Suresi’nin 5 ila 7. ayetlerinde ifade edilen ikinci vaaddir.

HUDEYBİYE SULHÜ'NÜN İMZALANMASI

Hamd, Allah'a; salât ve selam, Resûl'üne olsun.

Allah Resûlü (sav) ve ashâbı umre yapma niyetiyle geldikleri Mekke'de müşriklerin engellemeleriyle karşılaştılar. Birçok elçi geldi ve neticede Kureys, Ben-i Amr ibni Luay'ın kardeşi Suheyl ibni Amr'ı elçi olarak gönderdi. Suheyl'in gelişini sulh için bir fırsat olarak yorumlayan Allah Resûlü (sav), ashâbın farklı itirazlarına rağmen anlaşma yapmakta kararlı idi. Anlaşma henüz imzalanmadan ortaya çıkan krizler ashâbı çok zorlasa da asıl imtihan, anlaşma maddeleri açığa çıkınca başladı.

"Barış maddeleri şöyleydi:

1. On sene insanlardan savaşı kaldırma üzerine anlaşmaya varılmıştır. O seneler içinde insanlar emin olacaklar, birbirlerinden ellerini çekeceklerdir.
2. Kureys'ten kim velisinin izni olmaksızın Muhammed'e gelirse o, ailesine iade edilecektir.
3. Muhammed'in yanında olan kimselerden kim Kureys'e gelirse o, ona iade edilmeyecektir.
4. Taraflar birbirlerine tuzak kurmayacak ve ne gizli ne de açık hıyanet olmayacaktır.
5. Kim Muhammed'in tarafına geçmek isterse geçer, kim de Kureys'in tarafına geçmek isterse geçer.
6. Muhammed ve ashâbı bu yıl geri dönecek, gelecek yıl yanlarında yalnız yolcu silahı olarak, sadece kınında kılıçlarla Mekke'ye girip orada üç gün kalacaklardır.
7. Muhammed'in ashâbından hac ve umre yapmak veya Yemen'e yahut Tâif'e geçmek ya da Allah'ın fazlından kazanç aramak maksadıyla Mekke'ye gelen kimsenin can ve malı emniyet ve selamette olacaktır.
8. Müşriklerden Şam'a veya Mısır'a geçmek için Medine'ye gelen kimsenin de canı ve malı emniyet ve selamette olacaktır."¹

Ömer (ra) Allah Resûlü'ne, "Ey Allah'ın Resûlü! Bu şartı (ikinci şartı kastediyor) kabul edecek misin?" diye sordu.

Resûlullah (sav), "Evet, bizden onlara gidecek olanları Allah bizden uzak etmiştir. Onların yanından bize gelip geri çe-

Bir bilgi, davranış ya da değeri çocuklarımıza, kardeşlerimize, çalışma arkadaşlarımıza, topluma, öğrencilerimize... aşılacak çok aşamalı bir eğitim ve ilgilenmenin neticesinde gerçekleşen bir süreçtir. Bahsi geçen konuyu anlatabiliriz, konu hakkında kitaplar okutabilir, görsellerle bunu destekleyebiliriz. Nasihatlerimizi sıklıkla yapıp olaylar üzerinden değerlendirmeler yapabiliriz. Fakat bunların belki de en etkilisi aynı zamanda diğerlerini kemale erdirecek şey örnek olmaktır. Anlattığımızı amele dökmektir.

1. Rasûlullah (s.a.s)'ın Hayatı İle İslâm'ın Hareket Metodu, 2/42; Siretu İbni Hişâm ve Tefsîrât Taberî naklen

Ummu Seleme'nin müdahalesi İslam düşmanlarının asırlardır ağızlarında geveledikleri bir yanlış da tekrardan onların yüzlerine çarpmakta. İslam, diri diri toprağa gömülmekten başka çok fazla alternatifi olmayan, bir eşya muamelesi görüp değeri olmayan kadını bambaşka bir seviyeye getirdi. Ancak buna rağmen batıl, kadının tesettürünü, evinde çocuklarını eğitmesinin öncelik olmasını, eşine sadakatini, iffetini muhafaza etmesini... hedef olarak sürekli bir biçimde İslam'ı kadın düşmanı olarak lanse etmeye çalıştı.

virdiğimiz kimselere gelince; Allah kendilerini biliyordu. Onlar için de elbette bir genişlik ve bir çıkar yol yaratacaktır.” buyurdu.²

“Müslimler bu şartı istemeyip öfkeleniler ve şart aleyhinde konuştular. Suheyl, Resûlullah (sav) ile ancak bu şart üzerine antlaşma yapmakta dayatınca Resûlullah (sav) o şartı kabul etti ve böylece antlaşma yapıldı.

Bu madde uyarınca daha o gün Resûlullah (sav) Suheyl ibni Amr'ın oğlu Ebû Cendel'i babasına geri verdi. O antlaşma müddeti içerisinde Resûlullah'a (sav) gelen her bir erkeği, Müslim olarak gelmiş de olsa muhakkak geri çevirdi. Bu arada mümin kadınlar da muhacir olarak geldiler. Resûlullah (sav) Allah'ın emri gereği onları iade etmedi.”³

“Resûlullah (sav) Suheyl ibni Amr ile antlaşmayı yazarken Ebû Cendel ibni Suheyl ibni Amr (ra) zincire vurulmuş olarak geldi. O, Resûlullah'a (sav) kaçıp kurtulmuştu. Suheyl, Ebû Cendel'i gördüğü zaman ona doğru kalktı, yüzüne vurdu ve yakasını tuttu. Sonra şöyle dedi:

‘İşte, ey Muhammed! Üzerinde seninle yaptığım antlaşma gereğince, bana geri çevireceğin kişilerin ilki.’

Resûlullah (sav), ‘Biz, barış ve antlaşma yazısını daha imzalamadık.’ buyurdu.

Suheyl ibni Amr, ‘Ey Muhammed! Aramızdaki antlaşma hükümleri, bu oğlum senin yanına gelmeden önce kararlaştırılmış ve tamamlanmıştır. Vallahi, ben de seninle hiçbir madde üzerinde barış yapmam.’ dedi.

Resûlullah (sav), ‘Onu, benim için antlaşma hükmünün dışında tut ve yazıyı imzala.’ buyurdu.

Suheyl, ‘Ben onu, asla antlaşma dışında tutamam ve sana bırakmam.’ dedi.

Resûlullah (sav), ‘Hayır! Benim için bunu yapacaksın.’ buyurdu.

Suheyl, ‘Yapamam.’ dedi.”⁴

“Bunun üzerine Suheyl, Ebû Cendel'i Kureys'e geri vermek için yakasını şiddetli bir şekilde çekmeye başladı.

Ebû Cendel de en yüksek sesiyle bağırırmaya başladı: ‘Ey Müslimler topluluğu ben dinimden saptırılmak için müşriklere geri mi veriliyorum?’ Bu hâl Müslimlerin içinde oldukları sıkıntıyı iyice arttırdı.

Resûlullah da (sav) dedi ki: ‘Ey Ebû Cendel! Sabret ve ecrini Allah'tan iste, çünkü Allah sen ve seninle birlikte olan zayıf kimseler için bir kapı açacaktır. Biz Kureys ile aramızda bir barış antlaşması yaptık ve onlara söz verdik. Onlar da bize Allah ahdiyle söz verdiler. Biz onlara hıyanet edemeyiz.’

Bunun üzerine Ömer (ra) ayağa kalkıp Ebû Cendel'in yanına geldi. Onun yanı sıra yürüyordu ve şöyle diyordu:

‘Ey Ebû Cendel! Sabret; onlar ancak müşriktirler, kanları ancak köpeğin kanı gibidir (hükmündedir).’ Kılıcın kabzasını da kendisine yaklaştırıyordu. Ömer şöyle diyordu: ‘Ebû Cendel'in kılıcı almasını ve onunla babasına vurmasını umut ettim. Fakat Ebû Cendel çekindi ve artık antlaşma geçerli hâle geldi.’”⁵

“(Antlaşma tamamlanıp Kureys elçileri gittikten sonra) Resûlullah (sav) Hudeybiye’de ayağa kalkarak, ‘Ey insanlar! Kalkınız, kurbanlarınızı kesiniz! Sonra da başlarınızı tıraş ediniz ve ihramdan çıkınız!’ diyerek ashâbına seslendi.

Onlardan hiçbiri yerinden kımıldamadı. Resûlullah (sav) bu emrini iki kere daha tekrarladı. Yine kalkan olmadı. Resûlullah (sav) çok kızmış bir vaziyette zevcesi Ummu Seleme'nin (ra.anha) yanına gitti.

Ummu Seleme, ‘Ey Allah'ın Resûlü! Neyin var?’ diye sordu.

Resûlullah (sav), ‘(Ey Ummu Seleme! Halkın bu tutumu nedir böyle?) Şaşılacak şey doğrusu! Onlara kurbanlarınızı kesiniz, başlarınızı tıraş edip ihramdan çıkınız, diye tekrar tekrar söylüyorum. Onlar sözlerimi işitiyor, yüzüme bakıyorlar da içlerinden hiçbiri benim emrimi yerime getirmeye kalkmıyor!’ buyurdu.

Ummu Seleme, ‘Ya Resûlallah! Görmüş olduğunuz hâl, halka her nasılsa gelmiş çatmış bulunuyor. Ey Allah'ın Resûlü! Sen bu işi yapmak istiyor musun? Yapmak istiyorsan hemen git, kurbanlık develerini kesinceye ve berberini çağırıp tıraş oluncaya kadar ashâbından hiçbir kimseye hiçbir şey söyleme. Sen kurbanını kesecek ve

2. bk. Müslim, 1874

3. bk. Buhari, 2733

4. bk. Buhari, 2731-2732

5. Siretu İbni Hişâm, 2/318-319

tıraş olacak olursan, halk da öyle yapar, muhakkak sana uyar.’ dedi.”⁶

“Resûlullah (sav) ihramını sağ koltuğu altından çıkarıp sol omzuna attı. Eline bir harbe alıp yüksek sesle ‘Bismillahi Allahu Ekber’ diyerek kurbanlık develerini kesti. Resûlullah’ın (sav) kurbanını kestiğini görür görmez ashâb da kalkıp kurbanlık develerini kesmeye koyuldu.

Ummu Seleme der ki: ‘Kurbanlıklara doğru öyle sıçradılar ve öyle yığıldılar ki birbirlerini ezmelerinden korktum.’

Ebü Cehil’in, Bedir’de ganimet malları arasında ele geçirilen, burnunda gümüş halka takılı, cins, soylu devesi de kurbanlıklar arasında bulunuyordu. (Onun kurban edilmesi Kureyş müşriklerini kızdırmıştı.)”⁷

Hudeybiye Günü ashâb için oldukça ağır geçiyordu. Sanki imtihanların hepsi o âna kadar beklemiş, sonra da bir ânda peşi sıra gelmeye başlamıştı. Kişiler imanları oranınca imtihan olundukları gibi aynı zamanda imtihanların art arda gelmesi de yine imanlarının seviyesinin bir karşılığıdır.

Ashâbın yaşadığı bu hayal kırıklığı ve çıkmaz Allah Resûlü’nün (sav) emirlerine karşı kayıtsız kalmaya onları götürmüştü. Çözümü ise Ummu Seleme Annemiz (r.anha) buldu. Bu örnek bize insanların eğitimindeki çok önemli bir hakikati hatırlatmış oldu: İnsanlara örneklik yaparak onları eğitmek.

Bir bilgi, davranış ya da değeri çocuklarımıza, kardeşlerimize, çalışma arkadaşlarımıza, topluma, öğrencilerimize... aşılacak çok aşamalı bir eğitim ve ilgilenmenin neticesinde gerçekleşen bir süreçtir. Bahsi geçen konuyu anlatabiliriz, konu hakkında kitaplar okutabilir, görsellerle bunu destekleyebiliriz. Nasihatlerimizi sıklıkla yapıp olaylar üzerinden değerlendirmeler yapabiliriz. Fakat bunların belki de en etkilişi aynı zamanda diğerlerini kemale erdirecek şey örnek olmaktır. Anlattığımızı amele dökmektir.

Aslında siyerin birçok yerinde buna dair örneklerle rastlamak mümkün. Başka bir yönüyle değerlendirdiğimizde zaten İslam’ın emirleri ilk başta Peygamberimizi (sav) bağladığından ve onun evinde hayat bulduğundan ötürü zaten örnekliklerle sıklıkla karşılaşırız. Bu sebeple İslam, koyduğu kurallara ilk başta belli bir zümreyi dokunulmazlık zırhlarıyla muaf tutan batıl sistemlerden ayrılmakta.

Ancak burada Allah Resûlü (sav) yaşanan olayın ağırlığıyla eşine dert yanıyor ve zaten sürekli olarak uygulanmakta olan yöntem Ummu Seleme (r.anha) tarafından Allah Resûlü’ne hatırlatılıyor. Sonuç da çok kısa bir sürede alınmış oluyor.

Ummu Seleme’nin müdahalesi İslam düşmanlarının asırlardır ağızlarında geveledikleri bir yanlış da tekrardan onların yüzlerine çarpmakta. İslam, diri diri toprağa gömülmeekten başka çok fazla alternatifi olmayan, bir eşya muamelesi görüp değeri olmayan kadını bambaşka bir seviyeye getirdi. Ancak buna rağmen batıl, kadının tesettürünü, evinde çocuklarını eğitmesinin öncelik olmasını, eşine sadakatini, iffetini muhafaza etmesini... hedef olarak sürekli bir biçimde İslam’ı kadın düşmanı olarak lanse etmeye çalıştı.

Hâlbuki burada da örneği görüldüğü üzere Allah Resûlü’ne yolculukta eşlik ediyor ve ona rahatlıkla görüşünü beyan edebiliyor. Akabinde bir küçümseme ya da terslemeyle karşılaşmadan fikri hayata geçiriliyor. Doğal olarak kadın haklarını asıl muhafaza yolu; onu et parçasından ibaret görmeyip de aksine koruyup, muhafaza edip sonra da hak ettiği değeri vermekten geçer.

Peygamberimizin (sav), yaşadığı ruh hâlini eşine aktardığında Ummu Seleme Annemizin (r.anha) gösterdiği tavır hem ailevi ilişkilerde hem de beraber yapılan birçok çalışmada taraflardan birisinin alması gereken pozisyon konusunda güzel bir örnektir. Allah Resûlü gayet tabii bir şekilde yaşanan hadiselerden etkilenmiş ve üstüne de ashâbının tavrı nedeniyle de üzüntülü bir şekilde eşine serzenişte bulunmuştu. Ummu Seleme de bu ruh hâlini destekleyip Peygamberimizin (sav) belki daha da kızmasına zemin hazırlayabilirdi. Bunun yerine sekinetini muhafaza etti ve dışarıdan bir göz gibi olayı değerlendirerek tavsiyede bulundu. Nitekim netice de güzel oldu.

Aile içi problemlerde veya karı ya da kocadan birisinin dışarıdan eve taşıdığı sorunlarda da çözüm için bir tarafın bu rolünü muhafaza etmesi elzemdir. Bunu bir iş ortaklığında ortaklardan birisi için de söyleyebiliriz. Veya yapılan bir hizmet var ise aynı şey orada da geçerlidir.

Duamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamdetmektir.

6. Ahmed, 18928

7. Meğâzi'l Vâkidi, Dâru'l A'lemî, 2/613

DEĞİŞMEK İÇİN DEĞİŞMEK GEREK

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ
حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

“Bu, şundandır: Allah, bir topluma verdiği nimeti, onlar kendilerinde olanı değiştirmedikçe değiştirecek değildir. Şüphesiz Allah, (işiten ve dualara icabet eden) Semi’, (her şeyi bilen) Alîm’dir.”¹

Allah’ın (cc) adıyla,

Allah’a (cc) hamd, Resûl’üne salât ve selam olsun.

Rabbimiz El-Hak olanıdır. Hak ile batılın arasını ayırır. El-Hak olan Rabbimizden gelen Kur’ân da aynı şekilde hak ile batılın arasını ayırır.

“Dinde zorlama yoktur. Rüşd/Hak, batıldan (kesin bir biçimde) ayrılmıştır. Her kim (reddetmek, tekfir etmek, teberri etmek suretiyle) tağutu inkâr eder ve Allah’a iman ederse kopması olmayan sapasağlam kulp (olan Kelime-i Tevhid’e) tutunmuş (ve İslam dinine girmiş) olur. Allah (işiten ve dualara icabet eden) Semi’, (her şeyi bilen) Alîm’dir.”²

“Sizi, karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için, kulunun üzerine apaçık ayetler indiren O’dur. Şüphesiz ki Allah, sizlere karşı (şefkatli olan) Raûf ve (merhametli olan) Rahîm’dir.”³

Ancak apaçık olan bu ayetler, Kur’ân’ın tüm muhatapları için hidayet değildir ve herkese doğru yolu göstermez. Bu Kitap ancak takva sahipleri için bir hidayettir:

“Bu Kitap; kendisinde hiçbir şüphe olmayan, takva sahiplerine yol gösteren bir Kitap’tır.”⁴

Ve Allah (cc) takvalı kullarına “furkan”ı yani doğruyu ve yanlışlı ayırt edebilme nimetini bahşeder:

“Ey iman edenler! Allah’tan korkup sakınırsanız size (hakla batılı, doğruyla yanlışlı, faydalı olanla faydasızlı rahatlıkla birbirinden ayıracağınız) bir furkan verir, kusurlarınızı örter, günahlarınızı bağışlar. Allah, büyük lütuf ve ihsan sahibidir.”⁵

1. 8/Enfâl, 53

2. 2/Bakara, 256

3. 57/Hadid, 9

4. 2/Bakara, 2

5. 8/Enfâl, 29

Her birimizin hayatında muzdarip olduğu ve değişmesi gerektiğine inandığı birtakım durumlar vardır. İster ticaretle olsun ister eğitimde olsun ve en önemlisi kendimizle ilgili olsun değiştirmeye çalıştığımız şeyler vardır. Ancak bu noktada insan kendini değiştirmek yerine içinde bulunduğu şartları değiştirmeye yönelir. Kendi hatalarını ve günahlarını düşünüp “Bu içinde bulunduğum durum benim kendi günahlarımdan kaynaklı” diyerek nefis muhasebesi yapmak ve günahlardan tevbe etmek yerine ya çevresindeki insanları ya da içinde bulunduğu şartları suçlar.

Bazı zamanlar olur, kişiye kuşandığı takvası yeterli gelmeyebilir. İnsan zayıf yaratılmıştır. Bundan dolayı istikamet üzere olabilmek için “sadıklarla” birlikte olması gerekir:

“Ey iman edenler! Allah’tan korkup sakının ve sadıklarla beraber olun!”⁶

Geçmiş yazılarımızda zikrettiğimiz ayetler ışığında kişiyi istikamet üzere tutacak, doğru ile yanlış ayrıt edecek temel ilkelerden bazılarını el aldık.

Bu ayki yazımızda konu edindiğimiz ayetin ışığında insanın değişmek için nereden başlaması gerektiğini ele almaya çalışacağız.

Allah, bir topluma verdiği nimeti, onlar kendilerinde olanı değiştirmedikçe değiştirecek değildir.

Ayette geçen تَغْيِير kelimesi lugatta bir şeyin durumunun değişmesi, bir hâlden başka bir hâle geçmesi, yerine başka bir şeyin geçmesi gibi anlamlara gelir.

Konu edindiğimiz ayetteki “toplum”un kim olduğu hakkında müfessirlerimiz genel olarak Mekke toplumu olduğunu söylemişlerdir. Allah (cc) Mekke toplumunu birçok nimetle rızıklandırmıştı. Haram topraklarda yaşıyor olmaları ve büyük ticaretleri nedeniyle emniyet ve refah içinde yaşıyorlardı.

“Kureys’in kendi aralarında ülfet içinde yaşamaları sebebiyle, yaz ve kış (aylarında ticaret amaçlı yaptıkları) yolculukların sağladığı rahatlık (için) bu evin Rabbine ibadet etsinler, (bu nimetine şükretsın ve O’nu birlesinler). O (Rab ki), onları açıktan doyuran ve korkudan emniyette kılandır.”⁷

Sonra Rabbimiz (cc) bu nimetlerinin üzerine insanlık için en büyük nimeti onlara gönderdi: Allah’ın Resûlü Muhammed (sav). Ancak onlar bu nimete karşı sorumluluklarını yerine getirmediler ve Resûlullah’ın (sav) çağırısına icabet etmediler. Onlar içinde bulundukları küfür ve şirk hâlini değiştirmedikleri için Allah da (cc) onların durumlarını değiştirmemiş ve onları helak etmiştir.

Tıpkı Firavun ve ailesi gibi. Firavun da yeryüzünde büklenmiş, halkını aşağılamış zalim bir tağuttu. Mûsâ (as)

ve Hârûn (as) kendisini tevhide davet etti, ancak bu davet karşısında büyüklendi, kendini değiştirmede. Allah da (cc) onu değiştirmemiş ve bu şekilde helak etmiştir.

“Firavun ailesi ve onlardan önce (yaşamış olanların) durumu gibi... Rablerinin ayetlerini yalanladılar. Biz de onları günahları nedeniyle helak ettik ve Firavun ailesini boğduk. Hepsiz zalimlerdi.”⁸

Mekke toplumunun tam karşısında ise Medine toplumunu görmekteyiz. Onların durumu Kureys’e göre daha kötüydü. Yıllarca süren iç savaşlar Medine halkını çok ciddi bir şekilde yıpratmıştı. Ve tam değişmek için çözüm ararken Resûlullah’ın (sav) davetiyle karşılaştılar ve bu nimetin sorumluluğunu en güzel şekilde yerine getirdiler. Onlar kendilerini değiştirdiler, Allah da (cc) onları değiştirdi.

Değişmek için Değişmek Gerek!

Bu ayet genel bir kulluk kaidesi öğretir: Kul kendi durumunu değiştirmedikçe müddetçe Allah (cc) onun durumunu değiştirmez. Allah kullarına karşı adaletlidir. Kim hayatında ne görüyorsa mutlaka kendi durumu ve yaptıklarıyla ilgilidir.

“(İnsanın) önünde ve arkasında, Allah’ın emriyle onu koruyup gözetin (melekler) vardır. Şüphesiz ki bir toplum kendinde olanı değiştirmedikçe Allah, onların durumunu değiştirmez. Allah bir topluluk için kötülük diledi mi, onun geri çevrilmesine imkân yoktur. Onların (Allah’ın) dışında bir koruyanı/ıdare edeni de yoktur.”⁹

İnsanın hayatındaki olumsuzluklar aslında sadece kendi yaptıklarından kaynaklıdır. İyilik ve güzellikler ise Rabbimizin (cc) lütfu ve merhametindendir:

“Başına gelen her iyilik Allah’tandır. Başına gelen her kötülük de kendindendir. Seni insanlara Resûl olarak gönderdik. (Senin hak Peygamber olduğuna) şahit olarak Allah yeter.”¹⁰

“Başınıza gelen her musibet, ellerinizle kazandığınız (günahlar) sebebiyledir. Hem (Allah) çoğunu da affeder.”¹¹

6. 9/Tevbe, 119

7. 106/Kureys, 1- 4

8. 8/Enfâl, 54

9. 13/Ra’d, 11

10. 4/Nisâ, 79

11. 42/Şûrâ, 30

Şartlar Mazeret Değil, İmtihandır

Her birimizin hayatında muzdarip olduğu ve değişmesi gerektiğine inandığı birtakım durumlar vardır. İster ticaretle olsun ister eğitimde olsun ve en önemlisi kendimizle ilgili olsun değiştirmeye çalıştığımız şeyler vardır. Ancak bu noktada insan kendini değiştirmek yerine içinde bulunduğu şartları değiştirmeye yönelir. Kendi hatalarını ve günahlarını düşünüp “Bu içinde bulunduğum durum benim kendi günahlarımdan kaynaklı” diyerek nefis muhasebesi yapmak ve günahlardan tevbe etmek yerine ya çevresindeki insanları ya da içinde bulunduğu şartları suçlar.

Ancak imtihan tam olarak burada başlar. Hiçbir öğrenci sınava girdiğinde öğretmenine “Ben sınavın sorularını beğenmedim, çok zor. Bana başka sorular sorun.” diyemediği gibi bizim de şartları/imtihanımızı değiştirmek yerine içinde bulunduğumuz durumdaki imtihandan razı olup Rabbimizin (cc) razı olduğu amelleri ifa ederek bu imtihanı geçmemiz gerekir.

Hayatımızda edinmek istediğimiz bir alışkanlık ister dinî ister dünyevi olsun, ona karşı adım atarak ve üstünde sebat ederek olur. Bu bizim gözlem sonucu elde ettiğimiz bir tespit değil, tam olarak Resûlullah'ın (sav) öğrettiği bir hakikattir:

“Güçlü mümin zayıf müminden hayırlıdır ve Allah onu (zayıf müminden) daha çok sever. Bununla birlikte hepsinde de hayır vardır. Sen sana faydalı olan şeye gayretle yönel, Allah'tan yardım dile ve âciz olma. Sana herhangi bir şey gelip çatarsa ‘Keşke şöyle yapsaydım şöyle olurdu.’ deme. ‘Allah'ın kaderidir, o dilediğini yapar.’ de. Şüphesiz ki ‘keşke’ demek şeytanın ameline (kapı) açar.”¹²

Görüldüğü üzere neyi elde etmek istiyorsak ona karşı hırslı olmamız ve sebat etmemiz gerekir. Buna sabrı örnek verebiliriz. Hayatımızda her şeyin hız üzere olduğu bu çağda sabırlı olmak, teenniyle hareket etmek çok zor ve müstesna bir ahlak hâline gelmiş durumda. Ancak sabırsızlığımızı ve aceleciliğimizi şartlara bağlamak yerine onu elde etmek için çaba sarf etmemiz gerekir. Bu konuda Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

“Kim iffetli olmaya çalışırsa Allah da onu iffetli kılar. Kim de sabırlı olmaya çalışırsa Allah da onu sabırlı kılar. Hiç kimseye sabırdan daha hayırlı ve geniş bir nimet verilmemiştir.”¹³

Hadiste geçen يتصبر kelimesi sabırlı olmaya çalışmak anlamına gelir. Ancak bu noktada şu inceliğe dikkat çekmek gerekir: Arap lughatında تَفَعَّلْ kalıbı, bir şeyi yavaş yavaş ve üzerinde sebat ederek elde etmek anlamında kullanılır. Yani neyi elde etmek istiyorsak aslında onun üzerinde bizim durmamız gerekir. Bu, Resûlullah'ın (sav) bize öğrettiği açık bir hakikattir.

Şüphesiz Allah, (işiten ve dualara icabet eden) Semî', (her şeyi bilen) Alîm'dir.

Ayetin öncesiyle son kısmını birlikte ele aldığımızda aslında her şey için en başında yapmamız gereken en önemli ilkeyi görüyoruz: Dua. Bazen insan ne kadar çabalarsa çabalasın bazı şeyleri elde edemez. Çünkü her şeyin hazinesinin ve kaynağının sahibi olan Rabbine dua etmek yerine kendine güvenmiş, kendi çabasıyla bir şeyleri elde edebileceği vehmine kapılmıştır. Bir kimse hayatına neyi koymak istiyorsa bunun için önce Rabbine yönelecek, O'ndan isteyecek ve sonrasında kendine çeki düzen verecek, kendisini değiştirecektir. O kendini değiştirince Allah da (cc) onu değiştirecektir.

12. Müslim, 2664

13. Buhari, 1469; Müslim, 1053

SÜNNET, ALLAH RESÛLÜ'NÜN KUR'ÂN TİLAVETİDİR, KORUNMUŞTUR!

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,
Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Sünnetin korunduğuna dair delillerle devam ediyoruz:

**Sünnet, Allah Resûlü'nün Kur'ân Tilavetidir, Korunmuş-
tur!**¹

Allah Resûlü'nün (sav) görevlerinden biri de Kur'ân'ı "ti-
lavet" etmektir:

"Sana Rabbinin Kitabı'ndan vahyedileni **tilavet et/oku.**"²

"Ve Kur'ân'ı **okumakla/tilavet etmekle** (emrolundum).
Kim hidayet bulursa, kendi yararına hidayet bulmuştur. Kim
de sapıtırsa de ki: 'Ben, ancak uyarıcılardan biriyim.'"³

Kur'ân'ı tilavet eden bir Resûl, Yüce Allah'ın müminlere
büyük iyiliklerindendir:

"Andolsun ki Allah müminlerin içinde, kendilerinden olan
bir Resûl göndermekle onlara iyilikte bulunmuştur. Onlara
O'nun ayetlerini okur/tilavet eder, onları arındırır ve onlara
Kitab'ı ve hikmeti öğretir. Hiç şüphesiz, (Resûl gelmeden)
önce apaçık bir sapıklık içindeydiler."⁴

Allah (cc), insanların karanlıklardan aydınlığa çıkması için
sadece Kitap göndermemiş, "tilavet eden bir Resûl" de
gönderilmiştir:

"İman edip salih amel işleyenleri, karanlıklardan aydınlığa
çıkarsın diye Allah'ın apaçık ayetlerini size **okuyan/tilavet
eden** Resûl (göndermiştir). Kim Allah'a iman eder ve salih
amel işlerse, onu içinde ebedî kalacağı, altından ırmaklar
akan cennetlere sokar. Allah, şüphesiz ki ona güzel bir rızık
vermiştir."⁵

Tilavet Nedir?

Tilavet, bir şeyin değerini izlemesi, peşinden gitmesi,
tabi olması/ittiba etmesi anlamındadır. Allah'ın indirdiği
Kitab'ı tilavet etmek ise "okumakla beraber onda yer alan
hükümlere tabi olmak/uymak" anlamında kullanılmıştır.

*Onun yirmi üç yıllık peygamberlik
dönemi "Kur'ân'ı tilavet etmenin/
hükümlerine tabi olarak okumanın bir
sonucu" olarak kabul edilmelidir.*

1. bk. Emrullahi Nebiyyehû bi't Tilâveti fi'l Kur'âni'l Kerîm, Envâuhû, Munâse-
bâtuhû, Delâlatuhû, Dr. Abdulaziz ibni Sâlih El-Hazîm
2. 18/Kehf, 27
3. 27/Neml, 92
4. 3/Âl-i İmrân, 164. Ayrıca bk. 2/Bakara, 129; 2/Bakara, 151; 62/Cuma, 2
5. 65/Talâk, 11

Kitab'ı okurken bir emirle karşılaştığında ona itaat etmek, bir nehiyle karşılaştığında ondan sakınmak, teşvik ettiği şeylere yönelmek, sakındırdığı şeylerden uzaklaşmak Kur'ân'ı hakkıyla tilavet etmektir:

"Kendilerine verdiğimiz Kitab'ı hakkıyla (içindekilere inanıp, gereğiyle amel ederek) **okuyanlar/tilavet edenler**; işte bunlar Kitab'a hakkıyla iman ederler. Kim de ona karşı kâfir olursa, işte onlar hüsrana uğrayanların ta kendileridir."⁶

Abdullah ibni Abbâs (ra), ayetin [يَتْلُوهُ هَٰذَا تِلَاوَةً] "Kitab'ı hakkıyla **okuyanlar/tilavet edenler**" kısmını tefsir ederken, "Kapsadığı hükümler gereğince amel ederek ona hakkıyla uyarlar." demiştir. Sonra da [وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا] "Onun/ Güneş'in peşi sıra geldiğinde Ay'a"⁷ ayetini okumuştur.⁸

Abdullah ibni Mes'ûd (ra) ise şöyle der:

"Helalini helal, haramını haram bilip onu Allah'ın indirdiği şekliyle okumak ve sözlerinin yerini değiştirmemek, münasip olmayan bir şekilde te'vil etmemektir."

Bir lafızda ise, "Ona hakkıyla tâbi olmaktadır." dedi.⁹

Böyle olunca her okuma/kıraat, tilavet değildir. İttibâ-nın/Tabi olmanın eşlik ettiği okuma tilavettir.¹⁰

Allah Resûlû'nün (sav) Kur'ân'ı tilavet etmesi bu anlamdadır.

İbn Cerîr et-Taberî (rh) (H 310) "Sana Rabbinin Kitab'ından vahyedileni oku."¹¹ ayetinin tefsirinde şöyle der:

"Allahu Teâlâ, Peygamberi Muhammed'e (sav) şöyle buyuruyor: 'Ey Muhammed! Rabbin tarafından sana indirilen bu Kitab'a tabi ol; onu okumayı, onun tilavetini, içindeki Allah'ın emir ve yasaklarına uymayı, helaline ve haramına göre amel etmeyi sakın terk etme.'¹²

Eş-Şinkitî (rh) (H 1393) ise şöyle der:

"Allah (cc), bu ayet-i kerimede Peygamberi'ne (sav), Rabbi tarafından kendisine vahyedilen bu Kur'ân'ı tilavet etmesini emretmiştir. Ayette geçen "وَاتْلُ" ¹³ emri, hem 'okuma' anlamında bir tilaveti hem de 'ardından gitme, uyma' anlamındaki ittibâyı kapsamaktadır."¹⁴

Binaenaleyh, Allah Resûlû (sav) Kur'ân'ı okumakla kalmamış, içindeki hükümlere de tabi olmuştur:

"Ben, yalnızca bana vahyolunana uyuyorum."¹⁵

Onun (sav) yirmi üç yıllık peygamberlik dönemi "Kur'ân'ı tilavet etmenin/hükümlerine tabi olarak okumanın bir sonucu" kabul edilmelidir.¹⁶ Kitab'ı tilavet etmek, fiilen yaşayarak beyan etmektir. Kitab'ı beyan vazifesinin bir parçasıdır. Beyan kimi zaman sözlü olur, kulaklara hitap eder; kimi zaman da fiilî olur, gözlere hitap eder.

Neden Tilavet Eden Bir Resûl?

Allah (cc) Kitab'ını sadece "okuyan" bir peygamberle değil, "tilavet eden/okuduğuna uyan" bir peygamberle göndermiştir. Çünkü;

– Mesajı ulaştıran kişinin/aracın, insanı dönüştürmedeki etkisi mesajın kendisinden daha fazladır. Kur'ân-ı Kerim, Yüce Allah'ın tüm insanlara mesajıdır. Ama onu okuyan/tilavet eden bir araçla/peygamberle göndermiştir. Tâ ki okuduğuna uyan/tilavet eden Peygamberle beraber Kur'ân'ın üzerimizdeki etkisi ve hayatımızda oluşturduğu dönüşüm çok daha etkili olsun...

– Tilavet ederek/Kitab'a uyararak yapılacak bir okuma, Kur'ân'ın tüm hayata yayılan geniş ve pratik bir açıklamasıdır. Allah Resûlû (sav) tilavet ettiği Kur'ân'ın emir ve yasaklarını o kadar pak ve berrak bir şekilde yaşamıştır ki okuduğu her ayet mutlaka onun hayatında karşılık bulmuş ve ete kemiğe bürünmüştür. Bu sebeple Kitab'ı tilavet edenler, Mushaf'tan sonra gözlerini Allah Resûlû'nün Sünnetine çevirirler ve Kur'ân'a nasıl tabi olacaklarını ilk tilavet edenden öğrenirler.¹⁷

– Yazılı veya sözlü bir buyruk, yaşamda karşılık bulmadıkça soyut bir anlam olarak kalabilir. Bunu okuyan/duyan kişi önce bir etrafına bakar, düşünür, derken tabi olmakta gecikebilir. "Nasıl yapmalıyım?" diye aklına sorular gelebilir. Bu buyruktan anladığı her neyse onu yapar ama bir taraftan da gözleriyle etrafa bakar, "Acaba doğru mu yapıyorum, başkaları nasıl yapıyor?" diye... Eğer etrafında başka anlayanlar varsa ya kafa karışıklığı ve kaygı yaşar, bocalar ya da bir tercih yapmak zorunda kalır. Tercihi ise elbette en bilgili olduğuna inandığı kişinin yaptığına göre yapmaktır.

İşte aynı durum Kur'ân okuyucusu için de geçerlidir. Yüce Allah Kitap'la beraber Kitab'ı tilavet eden/okuduğuna tabi olan bir Resûl göndermiştir. O, Allah'ı (cc) iyi tanıyan ve Kitab'ı en iyi anlayan bir Resûl'dür. Sadece okumakla (kıraat) kalmayıp okuduğuna tabi olmuş (tilavet) ve ümmete yol göstermiştir. Böylece Kitab'a tabi olmayı geciktirecek, ikilemlere veya hatalara düşürecek yollar kapanmıştır. Kitab'ın yaşamdaki somut karşılığını bulmak/görmek söz konusu olduğunda, onun sireti/Sünneti başvuru kaynağıdır. Çünkü Allah Resûlû (sav) yürüyen Kur'ân gibidir.

6. 2/Bakara, 121

7. 91/Sems, 2

8. Mevsûatu't Tefsiri'l Me'sûr, 2/711, 3597 No.lu rivayet

9. Mevsûatu't Tefsiri'l Me'sûr, 2/711, 3595 No.lu rivayet

10. El-Müfredât, s. 198; Mekâyisü'l Luğa, 1/351. Tilavetin manasına dair zikrettiklerimizde, Allah Resûlû'nün (sav) tilavet etmesini göz önünde bulunduk. Kur'an'da tilavet, başka bağlamlarda başka okuma türleri için de kullanılmıştır. Tafsilatlı bilgi için bk. El-Müfredât, s. 198

11. 18/Kehf, 27

12. Tefsiru't Taberî, 15/234

13. 18/Kehf, 27

14. Edvâu'l Beyân, 4/111

15. 46/Ahkâf, 9

16. bk. Anlamak ve Yaşamak İçin Kur'an Okumaya Çağrı, s. 153-154

<https://archive.org/details/koc-2b-full/page/152/mode/2up>

17. Peygamberin Gelme Amacı, Kalem Suresi Tefsiri 3, Halis Bayancuk Hoca

https://www.youtube.com/watch?v=NrUVuGwkhG4&ab_channel=HalisBayancukHoca

Nitekim sahabe Allah Resûlü'nü (sav) bu gözle izlerdi. Ondan (sav) sadece Kur'ân dinlemekle yetinmezlerdi. Ona (sav) bakar ve nasıl amel edeceklerini de öğrenirlerdi:

Sa'd ibni Hişâm'dan şöyle rivayet edilmiştir:

"Ben Âişe'ye, 'Ey Müminlerin Annesi! Resûlullah'ın ahlakından bana bilgi versen?' dedim.

'Sen Kur'ân okumuyor musun?' dedi.

'Okuyorum.' dedim.

'Allah Resûlü'nün ahlakı Kur'ân'dı.' dedi.

Ben de (bu özlü cevaptan sonra) yanından ayrılmaya ve (artık) ölene kadar kimseye bir şey sormamaya karar verdim, ama sonra aklıma geliverdi, 'Resûlullah'ın gece namazını da bana bildirsen?' dedim.

O, 'Sen Müzzemmil Suresi'ni okumuyor musun?' dedi.

'Okuyorum.' dedim.

'Yüce Allah, bu surenin başında gece namazını farz kıldı. Bunun üzerine Allah'ın Peygamberi (sav) ve ashâbı bir yıl gece namazı kıldı. Allah, Müzzemmil Suresi'nin sonunu on iki ay semada tuttu. Nihayet Yüce Allah bu surenin sonundaki hafifletmeyi indirdi. Böylece gece namazı farz olduktan sonra nafilaye dönüştü.' dedi."¹⁸

Câbir bin Abdullah'tan (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Resûlullah (sav) bizim ortamımızda bulunuyor, (zaman zaman) kendisine Kur'ân iniyor, bu inenlerin yorumunu/tevilini de biliyordu. Kendisi ne yapmış ise biz de öyle yapıyorduk"¹⁹

Abdullah ibni Mes'ûd (ra) şöyle der:

"Bizden biri on ayet öğrendiğinde, onların anlamlarını ve gereğiyle amel etmeyi öğrenmeden onları geçmezdi."²⁰

Tabiinden Ebû Abdurrahman Es-Sullemî (rh) şöyle demiştir:

"Bize kıraat öğretenler şöyle rivayet ettiler: Onlar Nebi'den (sav) Kur'ân kıraati öğreniyorlardı. On ayet öğrendiklerinde, içlerinde amel olanlarla amel etmeden, bu ayetleri bırakıp başka ayetlere geçmezlerdi. Böylece biz de Kur'ân'ı ve (onunla) amel etmeyi birlikte öğrendik."²¹

Sünnet, Kur'ân'ın tilavet edilmiş hâlidir ve korunmuştur. Çünkü sonraki nesillerin de Resûl tilavetinin rehberliğine ihtiyacı vardır. Aksi hâlde Kur'ân'ın, tilavet eden bir Resûl'le gönderilmesinin ardındaki maksatlar sahabe nesli için yerine gelse de sonraki nesiller için yerine gelmiş olmaz.

Bir sonraki yazımızda buluşmak duası ile...

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.

18. Müslim 746

19. Müslim, 1218

20. Tefsiru't Taberî, 1/74

21. Ahmed, 23482; Tefsiru't Taberî, 1/80, 82 No.lu rivayet

KIRK HADİS ŞERHİ

Ömer AKDUMAN

***İğneyi denize batırdığınızda ufacak
bir damla su denizden alabilir. Peki, o
koca ve engin denizin seviyesinden,
suyundan bir şey eksilmiş midir sizce?
Ayrıca iğnenin ucundaki su da birkaç
saniye sonra tekrar denize damlar.***

ALLAH'IN EKSİLMİYEN MÜLKÜ

“Ey kullarım! Sizin bana zarar vermeye gücünüz yetmez ki zarar verebilirsiniz. Yine bana fayda vermeye gücünüz yetmez ki bana faydanız dokunsun!”

Ey kullarım! Şayet sizden öncekiler ve sonrakiler, insanların ve cinleriniz, içinizden en takvalı olan kişinin taşıdığı kalbi taşısa dahi bunun benim mülküme bir getirisi olamaz!

Ey kullarım! Şayet sizden öncekiler ve sonrakiler, insanların ve cinleriniz, içinizden en günahkâr olan kişinin taşıdığı kalbi taşısa bu, benim mülkümden bir şeyi eksiltecek değildir.

Ey kullarım! Şayet sizden öncekiler ve sonrakiler, insanların ve cinleriniz bir yerde toplanıp benden bir şey dileseler, ben de her birine kendi dileğini versem, bu ancak yanımda bulunanlardan, iğnenin denize batırılmasıyla eksilttiği kadarını eksiltebilir.

Ey kullarım! Önemli olan sadece yaptığınız amellerdir ve ben bu amellerinizi sizin lehinize bir bir sayıyorum. Karşılığını da sizlere elbet vereceğim. Her kim hayır bulursa bunun için Yüce Allah’a şükretsin. Hayırdan başka bir şeyle karşılaşan ise (sebeup olarak) sadece kendi nefsinin kinasın.”

Allah Resûl’ünden (sav) öğrendiğimiz bu kudsi hadisi anlama gayretimize devam ediyoruz.

Dinde Anlayışa Dair

Bir parantez açıp belirtelim: Din, fıkıhtır; fehimdir, yani doğru anlayıştır. Bir insanın Kitap’tan veya sünnetten öğrendiklerinin ona sağlayacağı fayda, doğru bir anlayışla birleştiği zaman açığa çıkar. Öğrendiği vahye dair doğru bir anlayışa sahip olmamak insanın Kitap’tan ve sünnetten doğrudan istifade etmesinin önünde büyük engeldir. Bundan ötürü Allah (cc) sözünü anlamayan, kelamını fehmetmeyen insanları kınar:

“Ne oluyor bu topluluğa? Neredeyse hiçbir sözü anlamayacaklar.”¹

Bir insanın vahyi anlamaması, vahye tabi olmasına engel olur. Yanlış anlaması çarpık bir ittiba geliştirmesine sebeptir. Peygamber de (sav) şöyle buyurmuştur:

“Allah, kendileri için hayır dilediği kimseleri dinde fıkıh (anlayış) sahibi kılar.”²

Allah’ım, bizi dininde fıkıh ve fehim sahibi kıl.

1. bk. 4/Nisâ, 78

2. Buhari, 71; Müslim, 1037

İnsanın Âcizliği

“Ey kullarım! Sizin bana zarar vermeye gücünüz yetmez ki zarar verebilesiniz. Yine bana fayda vermeye gücünüz yetmez ki bana faydanız dokunsun!”

Geçen yazımızda insanın âciz olduğunu, zayıf olduğunu; doğruyu bulabilmek ve dahi yiyecek ve giyecek için Allah’a (cc) muhtaç olduğunu yazmıştık. Hadisin bugün bu yazıda şerh edeceğimiz kısmı da geçen konuya atıfta bulunur. Bir insan âciz olduğundan, onun Allah’a zarar vermesi imkânsızdır. Nasıl olur da yaratılan Yaratan’a, var edilen var edene, mülk olan mâlik olana zarar verip mağdur edebilir? Bu, insana özel bir durum değildir. Hiçbir varlık Allah’a (cc) zarar veremez. Hiçbir varlık... Bunun tam aksi de geçerlidir: İnsan veya genelde tüm varlığın Allah’a fayda verme imkânı da yoktur. Allah’a dualarımız, O’na yaptığımız ibadetler, O’na kulluğumuz, O’nu övmemiz veya bilcümle amellerimiz Allah’a (cc) değil, kendi nefsimize fayda sağlar. Yaptığımız iyi amellerin nefsimizle beraber çevremize, müminlere ve genel olarak insanlığa fayda sağlamış olması mümkündür. Fakat Yüce Rabbe gelince... O (cc), muhtaç olmayandır; kendisine faydanın veya zararın eriştirilemeyeceği ve insandan gelecek fayda ve zarara da ihtiyacı olmayan müstağni bir varlıktır.

“Ey kullarım! Şayet sizden öncekiler ve sonrakiler, insanların ve cinleriniz, içinizden en takvalı olan kişinin taşıdığı kalbi taşısaya dahi bunun benim mülkümeye bir getirisi olamaz!”

“Ey kullarım! Şayet sizden öncekiler ve sonrakiler, insanların ve cinleriniz, içinizden en günahkâr olan kişinin taşıdığı kalbi taşısaya bu, benim mülkümenden bir şeyi eksiltecek değildir.”

Hadisin bu bölümü de aynı noktaya işaret eder. İnsanın iman etmesi, kâfir olması, sâlih veya fâcir olması Allah’a bir zarar veya fayda olarak dönmez. Bundan fayda veya zarar elde edecek olan, özeldir insanın kendisi, genelde çevresi ve insanlık ailesidir. Bundan ötürü Mûsâ Peygamber (as), kavmine şöyle söyler:

“Musa demişti ki: ‘Siz ve yeryüzünde bulunanların tamamı kâfir olsanız şüphesiz ki Allah, (kimseye muhtaç olmayan, her şeyin kendisine muhtaç olduğu) Ganiy, (her daim övgüyü hak eden ve varlıklar tarafından övülen) Hamîd’dir.’ ”³

Allah’ın (cc) Mülkü

“Ey kullarım! Şayet sizden öncekiler ve sonrakiler, insanların ve cinleriniz bir yerde toplanıp benden bir şey dileseler, ben de her birine kendi dileğini versem, bu ancak yanımda bulunanlardan, iğnenin denize batırılmasıyla eksilttiği kadarını eksiltebilir.”

Yüce Rabbimizin (cc) zenginliğini ve mülkünü anlatan bazı sıfatları mevcuttur. Rabbimiz El-Ganîy olandır; çok zengin, mülkü geniş olan ve hiçbir varlığa, onlardan gelecek olan faydaya ihtiyacı olmayandır. Yukarıda zikrettiğimiz İbrâhîm Suresi, 8. ayette bu sıfat vurgulanmıştır. Rabbimiz El-Melik olandır; mülkün yegâne sahibidir. Dünya ve âhiret Gün’ünün mâlikî O’dur. Mülkte yegâne tasarruf sahibi olup, sözüne boyun eğilmesi gereken O’dur. Mülkü eksilmez, mülkü bitmez, mülkü devredilmez.

Rabbimiz (cc) El-Vahhâb olandır; çokça ve karşılıksız bağışlar. Ancak öyle bir mülke sahiptir ki insanlara her istediklerini bağışlayacak olsa dahi, iğne ucu kadar bir eksilme olmaz. Hadiste geçen “ancak iğnenin denize batırılmasıyla eksilttiği kadarını eksiltebilir” ifadesi şöyle izah edilebilir: İğneyi denize batırdığınızda ufaklık bir damla su denizden alabilir. Peki, o koca ve engin denizin seviyesinden, suyundan bir şey eksilmiş midir sizce? Ayrıca iğnenin ucundaki su da birkaç saniye sonra tekrar denize damlar.

Yüce Rabbimizden (cc) nakledilen bu kelam bize bir yönlendirmede bulunmaktadır: Temiz bir rızık, dünyada seni insanlara muhtaç hâlde bırakmayacak bir mülk, sana fayda verecek hayırlı meta mı talep ediyorsun? Bunun yolu, fiilî ve sözlü olarak duada bulunmaktır. Çalışıp gayret etmek, temiz rızık elde etmenin yollarına tevessül etmektir. Bir taraftan çalışırken diğer taraftan el açıp “Senden temiz rızık istiyorum ya Rabb!” diye dua etmektir. Allah’ın bu mülkünü gayrimeşru yollarla talep etmek gayretinde olan, bunun için faize bulaşan, kredi çeken, insanları aldatan, kulların hakkına tecavüz eden, mallarını yağmalayan kimseler, yanlış bir adreste beyhude bir arayışın içerisinde oldukları. O mülk onlara rızayla gelmediği gibi, o mülkle onların gönüllerinde istedikleri, arzuladıkları rıza ve hoşnutluk da peyda olmaz.

Amellerimize Karşılık

“Ey kullarım! Önemli olan sadece yaptığınız amellerdir ve ben bu amellerinizi sizin lehinize bir bir sayıyorum. Karşılığını da sizlere elbet vereceğim. Her kim hayır bulursa bunun için Yüce Allah’a şükretsin. Hayırdan başka bir şeyle karşılaşan ise (sebeup olarak) sadece kendi nefsinin kınasın.”

Hadisimizin bu bölümünde Rabbimiz bize insanların sadece amelleriyle karşılık göreceğini belirtmiştir. Amellerimizi saydığını ve karşılığını eksiksiz olarak bize vereceğini anlatmıştır. Bu, Yüce Rabbimizin Eş-Şekûr isminin tecellisidir. Eş-Şekûr olan Allah, kullarına teşekkür eder. Onların amellerini eksiklerine ve zaaflarına rağmen kabul edip fazlasıyla mukabelede bulunur. Bundan ötürü en iyi teşekkür eden varlık Allah’tır.

Hadiste “amellerimizin karşılığını elbette vereceğini” buyurur. Dünyada elde ettiğimiz faydalar, âhiret gününde elde edeceğimiz menfaatler; amellerimiz sebebiyle bize ulaşmış iyiliklerdir. Amellerimizle Rabimizin (cc) rahmetini, ikramını celbederiz ve o ikram eder. Zira bir insan sadece kendi ameliyle en fazla neyi kazanmış olabilir ki? Bir insan unutkanlığı, gafleti, cehaleti, aceleciliğiyle beraber yaptığı amellerde ne kadar üstün bir başarı ortaya koymuş olabilir ki? Her hâliyle eksik ve noksan bir varlık...

Bunun karşısında insan bazen hayatında menfi, istenmeyen şeylerle karşılaşabilir. İşte bunun için “Hayırdan başka bir şeyle karşılaşanlar sadece kendi nefislerini kınasınlar.” buyrulur. Buna göre bizim başımıza gelen olumsuz olaylar ve musibetler, bizim kendi nefsimizdendir; işlediğimiz günahlardan, kötü arzular veya hevâya tabi olmamızdır.

Tabii bu kısmı Kur’ân’la beraber değerlendirdiğimizde şunu eklememiz mümkündür: Başımıza gelen musibetler günahlarımızın bir neticesidir. Ancak bazen günahlardan bağımsız olarak kulunu arındırmak, derecelerini yükseltmek, temizlerin arasından facirleri ayıklamak gibi nedenlerle imtihan gerçekleşebilir. Herhangi bir günah veya masiyete bağlı olmaksızın Allah (cc), kulunu sınava tabi tutmak ister. Kimi imtihanlar bundandır.

Verdikleri nimetlerden ötürü Allah’a (cc) hamdolsun. Başımıza gelecek her türlü zorlukta yardımcımız olsun.

FÂRİSU'L İSLÂM: SA'D İBNİ EBÎ VAKKÂS

سعد بن أبي وقاص Ebû İshâk Sa'd ibni Ebî Vakkâs Mâlik ibni Vuheyb (Uheyb/Vehb) El-Kureşî Ez-Zuhrî (ö. 55/675)

Geçtiğimiz yazımızda Fârisu'l İslâm, İslâm'ın Süvarisi, Sa'd ibni Ebû Vakkâs'ın (ra) hayatından "Rabbinin Rızasını Uman" ve "Salih Adam" konularını anlatmıştık. Allah (cc) ayette Sa'd (ra) hakkında "Rablerinin rızasını umarak"¹ buyruğunda rıza-i İlahi arzusuna şahitlik etmişti. Allah Resûlü de (sav) "Ashâbımdan salih bir adam"² buyurarak salih bir zat olduğuna şahitlik etmişti.

Böylece Sa'd (ra) yaptığı güzel amellerle kıyamete kadar anılacak güzel bir iz bırakmıştı. Allah Resûlü'nün (sav) sürekli yanında duruşu, onun başında bekleyişi onu salihler zümresine katmıştı. Bizler de Allah'ın (cc) ve Resûlullah'ın (sav) davasının bekçileri olarak ve onların izlerinden giderek, inşallah, ahirette bu fazilete nail olabiliriz, demiştik.

Bu yazımızda kaldığımız yerden devam edecek ve onun diğer fedakârlıklarından bahsetmeye çalışacağız.

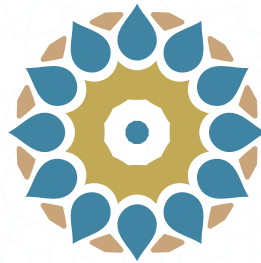
İslam'da İlk Ok Atan

Sa'd ibni Ebû Vakkâs (ra) Medine'ye hicret edip savaş izni verilince Allah Resûlü (sav) ve ashâbı artık mücadeleye başlamıştı. Sa'd (ra) istisnasız tüm savaşlara katılmış ve hep ön safta yer almıştı. Birçok savaşta birçok görev almış ve hepsini en güzel şekilde yerine getirmişti. Nişancılığıyla anılan yiğitlerden biriydi.

"Sa'd, Bedir ve Uhud gazvelerine katıldı. Uhud Günü, insanlar dağılıp kaçtığında Allah Resûlü'nün (sav) yanında sabit kalanlardandı. Hendek ve Hayber gazvelerine, Hudeybiye Antlaşması'na ve Mekke'nin fethine de katıldı. Mekke'nin fethi günü muhacirlerin üç sancağından biri onun yanındaydı. Allah Resûlü (sav) ile birlikte bütün gazvelere katıldı. O, Allah Resûlü'nün (sav) ashâbı arasında nişancı olarak anılanlardandı."³

Öyle ki Sa'd (ra) Hicretin ilk günlerindeki ilk seriyyelere katılmış ve burada mücadeleler sergilemişti. Hatta Allah Resûlü (sav) Hicretin ilk yılında bir birlik hazırlattırıp başlarına Sa'd'ı komutan olarak atayıp, ona bayrak teslim edip, Kureyş kervanına karşı bir seriyye düzenlemişti. Bu seriyye bizzat onun adıyla anılmıştı.

En önemlisi İslami bir beldenin hayalini kurmakla yetinmemeli, bu hayalin ilk temel taşlarını bizler atmamız! Umulur ki bizden sonra gelen nesiller, "Bir zamanlar bu ülkede, bu şehirde, bu mahallede... ilk defa Allah'ın dinini yayanlar onlardı." derler. Ve belki de bizim adımız bir dua olarak onların dillerinde yankılanır.

1. bk. 6/En'âm, 52

2. Müslim, 2410

3. Et-Tabakâtu'l Kubrá, İbnu Sa'd, Mektebetu'l Hâncî, 3/132

İşte bize düşen, Sa'd'ın bu fedakârlığını, yalnızca hayranlıkla okumak değil, öyle bir övgüye nail olacak bir kulluk için gayret göstermektir. Bugün belki Uhud gibi belki Uhud'dan daha zor bir zamanın içerisindeyiz. Çünkü düşman, bedenlerden daha çok zihinleri hedef almakta. Dava hiç olmadığı kadar hedef alınmakta. Kâfirler inancımıza şirk okları atmakta. O hâlde bizler de Sa'd gibi korkmadan çekinmeden davanın ön safında yer alarak müdafaa yapmak zorundayız. İmanımızla, menhecimizle, ahlakımızla Allah Resûlü'nün yolunu korumalıyız. Ancak böylelikle bizden sonrakilere hüsn-ü misal olabiliriz.

“Sa'd ibni Ebû Vakkâs Seriyesi

Sonra, Sa'd ibni Ebû Vakkâs Seriyesi Resûlullah'ın (sav) Hicretinin dokuzuncu ayında Zilkade ayında Harrâr'a doğru düzenlendi. Resûlullah (sav) onun için beyaz bir sancak bağladı. Bu sancağı Mikdâd ibni Amr El-Behrânî taşıdı. Sa'd'ı, Kureş kervanlarından birine baskın yapmak üzere, Muhâcirlerden yirmi kişilik bir birlikle gönderdi. Ona, Harrâr'ı geçmemesi talimatını verdi.

Harrâr, Cuhfe'den Mekke'ye doğru giderken sol tarafta, Hum yakınlarındaki bir bölgede bulunan su kuyularının adıdır.

Sa'd şöyle anlatır:

“Yola yaya olarak çıktık. Gündüz gizlendik, gece yürüdük. Beşinci sabahın erken vaktinde oraya ulaştık. Ancak gördük ki kervan bir gün önce oradan geçmiş. Bunun üzerine Medine'ye geri döndük.”⁴

İşte bu ilk seriyyelerin başında büyük bir ünvan kazanmıştı. İslam'da ilk kan döken olduğu gibi İslam'da ilk ok atan da yine Sa'd (ra) olmuştu.

Sa'd ibni Ebû Vakkâs'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

“Şüphesiz ki ben, Allah yolunda ok atan ilk Arab'ım. Biz, Nebî (sav) ile birlikte gazveye çıkardık ve yiyeceğimiz bir şey olmazdı sadece ağaç yaprakları olurdu. Öyle ki birimiz ihtiyacını deve veya koyun gibi yapardı, hiçbir yumuşaklık olmazdı.”⁵

İslam'da ilk olmak daima övülmüştür. Bir işte, bir davranışta, bir tavırda öncü olmak, sıradan bir tercih değil, büyük bir şerefin adıdır. Zira ilk adımı atmak, karanlığı yaran bir ışık gibi, geriden gelenlere yol gösterir. Tarih hiçbir zaman ilkleri ve öncüleri unutmaz. Tereddütsüzce ilk iman eden olması, sadık dostluğa sahip olmasıyla Ebû Bekir (ra) unutulmamıştır. Vahyin geldiğini duyduğunda bir saniye bile duraksamadan “Allah seni zayı etmez.” diyerek vahyin ağır yükünü hafifletmesiyle Hatice (ra.anha) unutulmamıştır. Kâbe'nin üzerinden semaya yükselen ezan sesiyle tüm yeryüzüne tevhid ve sünneti ilan etmesiyle Bilâl (ra) unutulmamıştır. Henüz gençliğinin

baharındayken hidayet çağrısı için öz yurdunu terk edip başka topraklara hicret ederek bir şehrin hidayetle aydınlanmasına vesile olmasıyla Mus'ab (ra) unutulmamıştır. İşte Sa'd ibni Ebû Vakkâs da (ra) İslam yolunda ilk ok atan yiğit olmasıyla unutulmamıştır ve unutulmayacaktır.

Bunun sebebi bellidir. Çünkü Allah (cc) ilkleri övmüştür.

“Muhacir ve Ensar'dan öncüler, ilkler ve onlara ihsan üzere tabi olanlar (var ya)! Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah onlar için altından ırmaklar akan ve içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. En büyük kurtuluş budur işte.”⁶

“(İman ve salih amelde) önde olanlar, (onlar) öncülerdir. Bunlar (Allah'a) yakınlaştırılmışlardır. Naim Cennetlerinde, birçoğu öncekilerdendir. (Geçmiş ümmetlerdendir.) Az bir kısmı da sonrakilerdendir.”⁷

İşte bu yüzden bizler de ilklerin izinden gitmeli, öncü olma şuuruna varmalıyız. Günümüz dünyasında bizler için de “ilk” olmak hâlâ mümkündür. Ancak bunun için düşünmek, karar vermek ve cesaretle adım atmak gerekir. Bugün bizlere düşen, tevhid sancağını ilk kaldıran olmaktır. Bu sancağı ilk defa yakın köylere ve şehirlere taşıyanlardan olmaktır. Bulunduğumuz topraklarda tevhid hakikatini haykıran ilk ses bizim sesimiz olmalıdır. Bir şehrin karanlığına vuran ilk ışık bizim çabamızdan doğmalıdır.

Mesela yalnız Allah'ın (cc) anıldığı ve yüceltildiği, içerisine giren kişilerin kalplerinin hidayetle dolduğu mescidler ilk bizler inşa etmeliyiz. Mesela gençlerin zamanın fitnesinden korunduğu, vakitlerini dine uygun bir şekilde hayırla geçirebileceği ilk merkezleri bizler hayata geçirmeliyiz. Mesela teknolojiyi hakkıyla kullanarak sosyal medyada tevhidin ve sünnetin sesi olup hakikatleri haykıran ilk bizler olmalıyız. Zira çağın üstünlük vesilelerini ilk doğru anlayanlar davetlerinde başarılı olup dünyada güzel bir iz bırakabilirler.

En önemlisi İslami bir beldenin hayalini kurmakla yetinmemeli, bu hayalin ilk temel taşlarını bizler atmamız!

4. Et-Tabakâtu'l Kubrá, İbnu Sa'd, Mektebetu'l Hânci, 2/7

5. Buhari, 3728; Müslim, 2966

6. 9/Tevbe, 100

7. 56/Vâkıa, 10-14

Umulur ki bizden sonra gelen nesiller, “Bir zamanlar bu ülkede, bu şehirde, bu mahallede... ilk defa Allah'ın dinini yayanlar onlardı.” derler. Ve belki de bizim adımız bir dua olarak onların dillerinde yankılanır.

“Anam Babam Sana Feda Olsun!”

Daha sonra Sa'd ibni Ebû Vakkâs (ra) birçok seriyye ve birçok gazvede bulunmuştu. En önemlileri olan Bedir'de ve Uhud'da bulunmuştu. Öncelikle Bedir'de Rabbimizin (cc) “Dilediğinizi yapın, şüphesiz ki sizleri bağışladım. Cennet size vacip oldu.”⁸ müjdesine nail olmuştu. Bu savaşta büyük kahramanlıklar sergilemişti. Diğer sahabiler onun bu kahramanlığına şahitlik etmişti.

“Abdullah ibni Mes'ûd dedi ki: ‘Andolsun, Bedir Günü'nde Sa'd'ın, insanlar arasında bir süvari gibi savaştığını gördüm.’”⁹

Sa'd (ra) bu savaşta büyük fedakârlık gösterdiği için belki de Allah (cc) onun bu fedakârlığına karşılık ona mükâfatlarda bulunmuştu. Henüz dünyadayken ona bolca evlatlar vererek lütüfta bulunmuştu. Ahirette ise daha büyük ikramlar onu beklemektedir.

Sa'd ibni Ebû Vakkâs'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

“Bedir'e katıldığımda yüzümde dokunabildiğim yalnızca bir tane kıl vardı. Allah bana bundan sonra çokça sakal verdi.' Yani çok sayıda evladı olduğunu kastetmiştir.”¹⁰

Sonra Sa'd (ra) Uhud'da bulunmuştu. Yaptığı en büyük fedakârlıklardan biri Uhud Günü'ndeki tutumuydu. Uhud, önce Talha'nın (ra) sonra Sa'd'ın (ra) günüydü. Allah Resûlü'nün (sav) yanında sebat etmiş üç beş yigitten biriydi. Allah Resûlü'ne (sav) yönelen kılıçlara oklara karşı bedenini siper etmişti. Allah Resûlü'nü (sav) o gün canı pahasına korumuştur. Ve akabinde o büyük övgüye nail olmuştu.

Abdurrahman ibni Şeddâd'dan şöyle rivayet edilmiştir:

“Alî'yi şöyle derken işittim:

‘Nebi'nin (sav) Sa'd ibni Mâlik dışında kimse için anne ve babasını andığını duymadım. Şüphesiz ki onu Uhud Günü 'Ey Sa'd! At. Anam babam sana feda olsun.' derken işittim.’”¹¹

Sa'd'ın (ra) bu büyük övgüye nail olmasının sebebi ma-lumdur. Canı pahasına Nebi'nin (sav) canını kurtarmıştır. Binlerce ok atmış ve binlerce oka göğsünü siper etmiştir. Bu sadakatinden ve cesaretinden dolayı bu kıymetli söze nail olmuştur. “Anam babam sana feda olsun!” sözü Araplar arasında çok ayrı bir öneme sahipti. Bu kıymetli söz, en kıymetli olanın dudaklarından dökülünce daha da bir kıymetli olmuştu. Allah Resûlü'nün (sav) kimse için

değil, yalnız Sa'd (ra) için bu sözü söylemesi daha da bir kıymetliydi. Hem sevginin hem takdirin zirvesi.

Ki Sa'd (ra) o gün bu nişanıyla kahramanca şu şiiri okumuştur:

أَلَا هَلْ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ أَنِّي ... حَمَيْتُ صَحَابَتِي بِصُدُورِ بَنِي
أَدُوٍّ بِهَا أَوَائِلُهُمْ ذِيَادًا ... بِكُلِّ حُرُوفَةٍ وَبِكُلِّ سَهْلٍ
فَمَا يَعْتَدُ رَامٌ فِي عَدُوٍّ ... بِسَهْمٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَبْلِي
وَذَلِكَ أَنَّ دِينَكَ دِينُ صَدِّقٍ ... وَدُوَّ حَقٌّ أَتَيْتَ بِهِ وَعَدَلٍ
يُنَجِّي الْمُؤْمِنُونَ بِهِ، وَيُجْزِي ... بِهِ الْكُفَّارُ عِنْدَ مَقَامٍ مَهْلٍ
فَمَهْلًا قَدْ عَوَيْتَ فَلَا تَعْبِنِي ... عَوِيَّ الْحَيِّ وَبِحَكَ يَا بَنَ جَهْلٍ

“Dikkat edin! Allah Resûlü'ne ulaşmış mıdır ki... Şüphesiz ki ben, arkadaşımı cesur göğsümle korudum

Onunla başlangıçta savundum... Her engebeli arazide ve her düzlükte korudum

Düşmanın içinde hiçbir okçu... Benden önce ok atmadı Ey Allah'ın Resûlü!

İşte senin dinin doğruluk dinidir... Kendisiyle geldiğin hak ve adalet dinidir

Müminlerin kendisiyle kurtulduğu ve cezalandırıldığı... Kâfirlerin süre verilen bir makamda

Yavaş ol! Sen sapıklığa düştün, beni ayıplama... Kavmin sapığı, yazıklar olsun sana ey cahilin oğlu!¹²

İşte bize düşen. Sa'd'ın (ra) bu fedakârlığını, yalnızca hayranlıkla okumak değil, öyle bir övgüye nail olacak bir kulluk için gayret göstermektir. Bugün belki Uhud gibi belki Uhud'dan daha zor bir zamanın içerisindeyiz. Çünkü düşman, bedenlerden daha çok zihinleri hedef almakta. Kâfirler inancımıza şirk okları atmakta. O hâlde bizler de Sa'd (ra) gibi korkmadan, çekinmeden davanın ön safında yer alarak müdafaa yapmak zorundayız. İmanımızla, menhecimizle, ahlakımızla Allah Resûlü'nün (sav) yolunu korumalıyız. Ancak böylelikle bizden sonrakilere hüsn-ü misal olabiliriz.

Devam edecek inşallah...

8. Buhari, 4274

9. Et-Tabakâtü'l Kubrâ, İbnu Sa'd, Mektebetu'l Hâncî, 3/131

10. Et-Tabakâtü'l Kubrâ, İbnu Sa'd, Mektebetu'l Hâncî, 3/132

11. Buhari, 4059; Müslim, 2411

12. Siretu İbni Hişâm, Abdulmelik ibni Hişâm, Şirketu Mektebeti ve Matbaati Mustafâ El-Bâbî El-Halebî ve Evlâdihî, 1/595

ÜMMET İDEALİ İLE ULUSÇULUK GERİLİMİ ARASINDA KÜRT KİMLİĞİ

Kürt kimliğini İslam ümmetinin bir unsuru olarak görmek laik ve sosyalistlere göre Kürtleri merkeze alan değil, kıyıda/kenarda tutan bir yaklaşımdır. Yüzyılı aşkındır süren devasa bir sorunun ana müsebbiplerinin kendileri gibi benzer ideoloji sahipleri olduğu gerçeğini görmezden gelen bu yaklaşım ne ahlaki ne de gerçekçidir.

Kürt halkı, tarih boyunca çeşitli medeniyetler ve dinî geleneklerle temas etmiş, ancak İslam ile kurduğu ilişki hem bireysel hem kolektif düzeyde derin ve süreklilik arz eden bir nitelik taşımıştır. Bu ilişki genellikle ümmet idealiyle, zaman zaman da etnik kimlik arayışlarıyla sınanmıştır. Bugün, Kürtlerin İslam ile olan tarihsel bağlarını ve bu ilişkinin ulusçuluk söylemleriyle nasıl bir gerilim içinde olduğunu analiz etmek hem geçmişi doğru yorumlamak hem de geleceği daha adil ve dengeli bir çerçevede inşa etmek açısından önemlidir.

Günümüzde kendilerini İslam'a nispet etmekle beraber bir kısmı İslam dışı ideolojik zeminlere savrulmuş Türkler, Araplar ve Farsların kendilerini kadim kavimlerle ilişkilendirmelerine benzer biçimde gayr-i İslami cereyanlara yönelmiş bazı Kürtler de kendilerini MÖ ikinci binyılın sonlarında kısa bir dönem için de olsa önemli bir güç olarak ortaya çıkmış olan Medlere dayandırmaktadırlar. Medler ile kurulmaya çalışılan bu bağ zamanla Kürtlerin aslen Zerdüş olduklarına dair modern bir önermenin ilham kaynağına dönüşmüştür. Kürtlerin Zerdüş köküyle ilgili iddia ilk olarak 1930'larda Kürt milliyetçi ideolojisinin teorisyenleri ve öncüleri olan Kâmuran Ali ve Celâdet Ali Bedirhan kardeşler tarafından ileri sürülmüştür. Bunlara göre "Ümmet ideali" Kürtleri bir etnisite olmaktan çıkarıp sadece Müslim kimliğiyle yetinen bir halk hâline getirmektir ve bu da "kültürel soykırımın" dinî versiyonudur. Kürt kimliğini İslam ümmetinin bir unsuru olarak görmek laik ve sosyalistlere göre Kürtleri merkeze alan değil, kıyıda/kenarda tutan bir yaklaşımdır. Yüzyılı aşkındır süren devasa bir sorunun ana müsebbiplerinin kendileri gibi benzer ideoloji sahipleri olduğu gerçeğini görmezden gelen bu yaklaşım ne ahlaki ne de gerçekçidir.

Sykes-Picot Antlaşması'yla cetvelle çizilmişçesine yapay sınırlarla ayrılan Kürtlere ait bölge; bugün de uzun asırlar boyunca da onlar tarafından yurt edinilmiştir. Osmanlı sonrası dönemde ulus devletlerin yükselişiyle birlikte İslam'ın ilk dönemlerine kıyasla muvahhid ümmet ideali maalesef pratikte işlevini büyük ölçüde yitirmiş durumdadır. Türkiye, İran, Irak ve Suriye gibi devletlerde Kürtler sistematik olarak asimilasyon, inkâr ve baskı politikalarına maruz kalmışlardır. Bu devletler dini çoğu zaman kendi ulusal politikalarının meşruiyet aracı olarak kullanmışlardır. Bunca acı tecrübeye

rağmen bazı yerlerde durum hâlen bu minval üzere devam etmektedir.

Türkiye örneğinde Diyanet İşleri Başkanlığı'nın "kontrollü" din hizmetleri yürütmesi, İran'daki milliyetçi Râfizî mollaların Şîî merkezli yaklaşımı, Irak'ta yine Arap üstünlüğünün öncelenmesi ve Nusayrîler dönemi Suriyesinde Baasçı Arap milliyetçiliği, ümmet söyleminin seküler, milliyetçi ve Şîî yönetimler tarafından Kürtler için nasıl bir eşitsizlik zeminine dönüştürüldüğünü açıkça göstermektedir.

İslam'la Temas: Davet ve Fetih

Kürtlerin İslam ile olan ilişkilerinin İslam'ın Hicretten sonraki ilk yıllarda meydana geldiğini birçok güvenilir kaynak ortaya koymaktadır. Resûlullah'ın ashâbından olan ve kaynaklarda ismi Câban (veya Gâvan) El-Kurdî olarak geçen sahâbi Medine'de Resûlullah (sav) ile karşılaşmış ve hadis rivayetinde bulunmuştur. Onun oğlu Meymûn ibni Câban da güvenilir râvilerden biri olarak kabul edilir.¹ Bazı Kürt tüccarlar Cezire bölgesinden kalkıp Taif'e gitmişler ve orada İslam'ı kabul ettikten sonra kendi beldelerine dönerek orada İslami davet çalışmaları yapmışlardır.²

Sahâbi Câban El-Kurdî'nin eliyle Müslim olan ve daha önce İran Kısrası'nın baş muhafızlığını yapan Deylemî Kurdî (Kürdistanlı Deylem), Kadisiye Savaşı'nda İslam ordusunun saflarında yer alarak Sasani kuvvetlerine karşı savaşmıştır. Kürtlerin İslam'a giriş sürecinin ilk aşaması Müslimlerin Hicri 16/Miladi 635 yılında Celûla'da³ zafer elde etmeleriyle başlamıştır.

İslam'ın Kürdistan'a girmesiyle Kürtler, İslam ordusunun fatihleri vesilesiyle müsbet bir durumla karşılaştılar. Maksatlı ve hasmane tutumdan kaynaklı bazı müfterilerin dillendirdiklerinin aksine Kürdistan bölgesinde ya da Kürtlerin yaşadığı diğer bölgelerde İslam ordusunun yaptığı fütuhatlar asla Kürt halkıyla yapılan bir savaş değildi. Tarihî kayıtlardan da anlaşıldığı üzere bu savaşlar Kürdistan'daki işgal ve sömürülerini sürdüren ve İslam ordularının gelişiyi çıkarları tehlikeye giren Bizans ve Sasani İmparatorluklarının ordularıyla olmuştur. Bizans ve Sasani İmparatorlukları insanları kendi kurdukları siyasal rejime kulluk etmeye zorlarken, İslam ordularının fatihleri ise insanları insanlara kulluktan kurtararak tek ve El-Kahhâr olan Allah'a (cc) kulluğa davet ediyorlardı. Bu ise İslam'ın hasımları tarafından tarihsel olarak önemsizleştirilmeye çalışılan olabildiğince mühim ve azim bir meseledir.

Fetih ve Vahdet

O dönem hâkim uygarlığa ve tebaası oldukları ülkedeki yaygın dine tabi olan veya söz konusu ülkenin ordusunda asker olan bazı Kürtlerin kendi kavimlerinin kahir ekseriyetinin aksine fetih için gelen İslam ordularına karşı savaşmış olmaları tüm Kürtlerin savaşarak ve kılıç zoruyla İslam'a girdikleri anlamına gelmez. Bu fütuhatların en önemli olumlu sonuçlarından biri de daha önce Med Devleti'nin yıkılışıyla dağılmış olan Kürtlerin, İslam ordularının fetihleri sayesinde yeniden birlik hâline gelmiş olmalarıdır.

Kürtler İslam'ın ilk asrında ve sonrasında sadece önemli bir yer tutmakla yetinmemiş aynı zamanda kuzeyde Gürcülerden ve Yahudi Hazarlardan, batıda ise Bizanslılardan ve onlarla müttefik olan Ermenilerden İslam Devleti'ne karşı yapılan saldırıları henüz uç cepelerde ezip etkisiz hâle getiren koruyucu bir set gibi olmuşlardır. Bu stratejik konum ve etkinlikleriyle Kürtler uzun bir müddet İslami Hilafet Devleti'ne karşı yapılan Haçlı Seferlerini durdurmuş ve İslam Devleti'nin diğer devletler içerisinde en güçlü olanlardan biri olmasında büyük pay sahibi olmuşlardır.

Kürt halkı, son yüz yılda olduğu gibi yalnızca politik mücadelelerde değil, bilim, sanat, edebiyat ve felsefe gibi alanlarda da önemli katkılar sunmuş, bu alanlarda iz bırakmış çok sayıda şahsiyet yetiştirmiştir. Bunlardan Ebu'l İzz El-Cezerî (1136-1206), otomatik makineler ve mekanik buluşlar konusunda yazdığı "Kitâb fî Ma'rifeti'l Hiyel El-Hendese" adlı eseriyle tanınır. Bu eser, robotik biliminin temellerinden biri kabul edilir.⁴ İbnu'l Esîr (1160-1233), aslen Cizrelidir ve "El-Kâmil fî't Târîh" adlı çalışmasıyla tarih yazıcılığının öncülerinden olmuştur. Eser, İslam dünyasındaki siyasi ve askerî olayların yanı sıra Haçlı Seferleri gibi küresel çapta öneme sahip olayları da kapsamaktadır. Ehmedî Hanî'nin (1650-1707), sadece edebî değil, aynı zamanda astronomi, dil bilim ve felsefe alanlarında da çalışmaları bulunmaktadır. Melayê Cizîrî (1570-1640), klasik Kürt edebiyatının kurucu isimlerinden biridir. Arapça, Farsça ve Kürtçeyi kullanarak yazdığı tasavvufi şiirleriyle hem mistik bir atmosfer oluşturmuş hem de derin felsefi anlamlar taşımıştır. Halk şairi olan Feqiye Teyran (1590-1660), kuşların diliyle konuştuğu rivayet edilen, doğayla derin bir bağ kuran mistik şiirleriyle tanınmıştır. Eserlerinde halk bilinci, kader ve ahlaki ikilemler gibi temalar yer alır.⁵

Selâhaddîn Eyyûbî (1137-1193) Kürt olmakla beraber Hicri 583/Miladi 1187 yılında İslam ümmetinin medar-ı iftiharını muzaffer bir komutan olarak Kudüs'ü Haçlıların pençelerinden kurtarmıştır. Selâhaddîn Eyyûbî aynı zamanda tüm Müslimler için İslam tarihinin sembol isimlerinden biridir. Şunu da belirtmek gerekir ki onun

1. İbn Hibbân, V, 418; İbnü'l Esîr, Usdu'l Gâbe, I, 301; İbn Hacer, I, 429; Ayrıca bk. İbn Sa'd, VII, 280

2. Zuhûr'u'l Kurd fî't Târîh, Cemal Reşid, s. 427, 447

3. Şu anda Bağdat'ın bir nahiyesi olan Celûla, Dicle Nehri'nin doğu tarafında aynı adı taşıyan ırmağın kenarında, Sevâd ile İran arasında ve Horasan yolu üzerinde kurulmuştur. Hânîkinde yaklaşık 40 km, Medâin'den de 180 km uzaklıktadır.

4. Donald R. Hill, Studies in Medieval Islamic Technology, Ashgate Publishing, 1998

5. M. Khaznadar, Tarîxî Edebiyatî Kurdî, Hewlêr: Aras, 2001

Etnik köken üzerine kurulmuş her devlet veya hareket beraberinde daha çok parçalanmayı, küçük lokmalara bölünüp zelil bir şekilde işgalci ve sömürgeci güçlerin köleliğine hizmete elverişli hâle gelmek sonucunu doğurur. Müslümanların tarihî görevlerinde üstün gelebilmeleri ve sömürölmekten kurtulmalarının yegâne yolu ümmet ruhunu diriltmekle mümkündür.

başarısı sadece Kürt olmasından değil, İslam ümmetinin bir ferdi olarak İslam ahlakıyla yetişmesi, siyasi vizyonu, askerî dehası ve ümmeti birleştirip harekete geçirme kapasitesiyle mümkün olmuştur.

Katkı ve Kimlik

Kürdistan'ı yüzyıllar boyunca işgal edip sömürgeleş-tiren güçlerin köklü dinleri, felsefi ilkeleri ve Kürdistan toprakları üzerinde iz bırakmış kadim uygarlıkları vardı. Yahudilik ve Hristiyanlık da bu dinler arasındaydı. Aradan uzun yüzyıllar geçmesine ve kısmen bağımsız/özerk bir statü elde etmelerine rağmen Kürtlerin kitlesel olarak İslam'dan irtidat ettiklerine dair herhangi bir tarihî kayıt veya bilimsel verinin olmadığı ortadadır.

Türkiye'de ve Kürtlerin yaşadığı diğer yakın coğrafya-da Batıcı, Laik, Baasçı, Nusayrî, Sosyalist, Milliyetçi ve Kamalist rejimlerin ortaya koyduğu ulus devlet modeli ve kendinden başka tüm etnik yapıları yok sayma politikalarıyla beslenen baskı, zulüm ve katliamlara rağmen Kürtlerin büyük bir kısmı zahiren İslam'a zıt olan farklı dinlere ve ideolojilere yönelmemiştir. Ancak son yarım yüz yıldır yaşanan gerilim ve çatışmalı süreç gösterdi ki İslam dışı din ve ideolojilere yönelimler İslam coğrafyasındaki gelişmelere paralel bir şekilde Kürtler arasında da ivme kazanmıştır. Kürtlerin İslam ile olan ilişkisi tarihsel olarak köklü, sosyolojik olarak çok katmanlı, siyasal olarak ise bazı dönemlerde hâkim yönetimle zaman zaman gerilimli bir vasatta sürmüştür.

Özgür Dağlarda Tevhide Yöneliş

Kürdistan halkı genel olarak kendi rızasıyla ve isteyerek İslam'a intisap etmiş ve İslam Kürtler arasında güçlü bir bağla nüfuz etmiştir. İslam ordusunun fatihlerinin hayatında tevhid akidesinin pratiğine ve İslami ahlaka şahit olan Kürtlerin büyük çoğunluğu merhale merhale İslam'a girmiştir. Kürt halkının tehditle, zorlamayla veya kılıç zoruyla İslam'a girdiği şeklindeki iddialar asla makul ve kabul edilebilir değildir. Kürtler İslam'ı; özgürlüklerini, onurlarını, huzur ve saadetlerini koruyup sürdürece

olan yegâne hak yol olduğunu bilip buna tüm kalpleriyle inandıklarından dolayı kabul ettiler.

İslam'ın ilk dönemlerde Kürtler arasında hızlı yayılışının çeşitli sebep ve vasıtaları bulunmaktadır ki bunların en başında da İslam'ın fitrat dini olması ve insanların da İslam fitratı üzerine yaratılmış olmaları gelmektedir. İslam; tevhid akidesi ve Nebevî sünnetle pratize edilen şeriatıyla insanların elde etmek için hırs gösterdikleri ve sahip olmaya çalıştıkları bütün üstünlükleri kendisinde barındırmaktadır.

Kuşkusuz insan İslam'a göre Allah'a (cc) aracısız ve doğrudan bir bağla bağlanır. Diğer dinlerde ise mesela birisinin hidayete ermesi dinî otoritenin kararıyla mümkün olabiliyor. İslam bunun için ancak şahadeteyni dile getirmeyi, söylediği bu söz üzere yaşamayı ve vefatına kadar bu hâl üzere sebat etmeyi ister. Kürt olsun veya başka bir kavimden olsun insandan tümüyle hayır, eşitlik ve adalet olan İslam şeriatına ittiba etmeyi yeterli görmektedir. Gayet açıktır ki İslam'a girmek oldukça sade ve içinde herhangi bir kapalılığın olmadığı bir husustur.

İslam, en başından beri ırk ve renk ayrımcılığını reddetmektedir. İnsanlar arasında barışa ve kardeşliğe çağrıda bulunarak etnik sınıflaşmayı hiçbir zaman kabul etmemiştir. İnanç ve ahlak ilkeleri yönüyle ne geçmişte ne de çağımızda hiçbir din ya da ideoloji İslam'ın akidesiyle gerçek manada yüzleşmemiştir. Muvahhid bir kimsenin İslam'dan sonra kendi nefesine zulmederek başka yol ve yöntemlerle İslam dışı ideolojilere ve dinlere yönelmesi genellikle istisnai bir durumdur. Kürtler bu manalara vâkıf olduklarında ve bu davetle müjdelenen İslam ordularındaki fatihlerin tasarruf ve amellerinde bunu gördüklerinde fetih ve davet için gelen Müslimlerin işgalci, zalim ve arazi kapma peşinde koşan eşkıyalar olmadıklarına tam kanaat getirdiler.

İslam'ın Kürtler arasında hızlı yayılışının sebeplerinden ikincisi olarak da şunu söyleyebiliriz: Müslim fatihler İslam'ı bir emanet olarak ve sadakatle yüklediler. Bu yüzden de fetihlerde İslam'ı halklara birer davetçi misyonu ile takdim ettiler. Müslim fatihler ordularını hezimete uğratarak işgalci ve sömürgeci güçlerden kurtardıkları Kürt şehirlerinde yaşayan halka insaf, güzel ahlak ve adaletle muamele ettiler. Fethedilen belde-lerdeki halkın haklarını gasp etmediler, bilakis adalet ve mürüvvet gereği o zamana dek sahip olmadıkları haklara kavuşturdular.

Her biri birer davetçi de olan Müslim fatihler İslam'ın yayılmasında aynı şekilde güzel örneklik göstererek bu alanda ciddi bir katkıda bulundular. Çünkü İslam ordusundaki mücahidler, tevhidin bayraktarlığını yaptıkları şuuruyla güçlü bir imana ve güzel/sağlam bir ahlaka sahip idiler. Bugün olduğu gibi geçmişte de İslam ordusundaki mücahidlerin tamamının ilimde derinleşmiş olması gibi bir şart yoktu. Ancak o mücahidlerin güzel

ahlakı, onurlu duruşları ve başkalarıyla yardımlaşmaları insanların onları sevmesine ve dinlerine muhabbet beslemesine vesile olmuştur.

İslam'ın Kürtler arasında hızlı yayılışının bir de Kürtler açısından bazı sebepleri vardır. Şu bir gerçektir ki eğer İslam olmasaydı Kürdistan dağlarına ve Kürtlerin kalbine hiçbir ordu güç yetiremezdi. Bunun en çarpıcı kanıtı da daha önce belirttiğimiz gibi bu bölgeye hükmetmeye çalışan milletlerdir ki bunların uygarlıkları ve dinleri de vardı. İslam'ın Kürdistan'a gelmesinden sonra bu uygarlıklar ve dinlerin Kürtlerin kahir ekseriyetinin üzerinde kalıcı ve derin bir izi ve etkisi kalmamıştır.

Kürtler, fetih için gelen topluluğun tek İlah'a kulluğa davet ettiklerini gördüler. Resûlullah'ın (sav) sünnetine ittiba etmeyi, ihlaslı olmayı, takvayı, adaleti, dürüstlüğü, doğru sözlü olmayı, hayır işlemeyi, aile için bir düzen getirmeyi, devlet için bir siyaset belirlemeyi, ümmet için yasal bir çerçeve oluşturmeyi, insanlarla tağut yöneticilerin arasını ayırmayı, yöneticilere görev ve sorumluluklar yüklemeyi, zalimin zulmüne engel olmayı ve mazluma yardım etmeyi vadeden ve bu vaadini pratikte güçlü bir şekilde gösteren bir topluluktu Müslim fatihler. İslam'ın Kürdistan'da zorla ve baskıyla yayıldığını vurgulamaya çalışan ve din düşmanlığından ziyade İslam düşmanlığıyla bilinen çevrelerin çabaları çok dar ve bağnaz bir muhitte ancak karşılık bulabilmiştir ki bunlar da kayda değer değildir. Bu güruhların on yıllardır ağızlarında geveledikleri sabuklamalar Kürtlerin asli değerlerini, kuvvetlerini ve yurtlarının sahip olduğu doğal yapıyı hafife almak demektir.

Eğer İslami fetihler Müslim Araplar tarafından sadece askerî bir hücum ya da bazılarının iddia ettiği gibi Arapların Kürtleri bir sömürüsü olsaydı durum Arapların Kürt bölgelerine askerî anlamda hâkim olmasını temin etmek için Müslüman Arap kuvvetlerinin büyük bir yardım almasını zorunlu kılardı. Bu da derin vadilere, geniş düzlüklere ve çok sayıda yüksek dağlara dağılmış olan Kürtlere karşı koyabilecek devasa büyük bir savaşçı topluluğu bulundurmak anlamına gelirdi. O dönemki şartlar göz önünde bulundurulduğunda Kürt coğrafyasının arazi yapısı ve askerî sevk ve koordinasyonun zorluğu Kürdistan'ın bir şehirden diğerine intikali olabildiğince güç kılmaktaydı.

Ulus-Ümmet Geriliminde Müslüman Kürtler

İnsanların etnik kökeni, rengi, dili ve yaşadığı coğrafi bölge gibi unsurların yerine tümünü kapsayan ve onları tevhid inancı üzere toplayıp uhuvvetlerini perçinleyen esas, İslam'a intisapla beraber "ümmet" olmak şuurudur. Yurtların, milletlerin ve devletlerin tevhid bayrağının gölgesinde toplanmasıyla ortaya çıkan kuvvetin adıdır ümmet. Ümmet; Resûlullah'ın (sav) tebliğ ettiği dine, yani tevhid akidesine inanan ve yeryüzünde aynı çağda yaşayan muvahhidlerin meydana getirdiği topluluktur.

Ulus devletler çağında Kürtler, en az dört farklı ulusal yapı içinde bölünmüş, haklardan mahrum bırakılmış ve sistematik olarak bastırılmıştır. Modern dönemde ulus devlet paradigması Kürtler gibi diğer halkları da zorlayıcı yapılarla karşı karşıya bırakmıştır. Bu durum, Kürt kimliğini bastıran sistemlere karşı ulusal bilinç gelişimini tetiklemiştir. Bu koşullarda ulusal kimlik, sadece etnik farkındalığın değil, aynı zamanda kolektif direnişin de bir aracına dönüşmüştür.

İslam'ın ilk dönem uygulamalarına bakıldığında ayet ve hadisler ışığında değerlendirecek olursak kapsamı ve kastettiği hususların yerine getirildiği ve uyulup uygulama alanına konulduğu takdirde her çağda hem bildirim (ültilatom/nota) hem de yaptırım (caydırıcılık/fetih) gücü olan muazzam bir güçtür.

İslam'a ve muvahhidlere karşı tarihsel olarak tevarüs etmiş kin ve düşmanlıkla hareket eden Haçlı-siyonist Batı dünyasının sözde her kavmin **kendi kaderini tayin hakkı/self determinasyon** yahut bağımsızlık olarak nitelendirdiği, ancak nihayetinde devasa ümmeti küçük lokmalara bölerek rahatça işgal edip sömüreceği ulus devlet tuzağına karşı koruyucu kalkan **muvahhid ümmet** olmaktadır. Allah'ın ayetlerinden olan ayrı diller ve renkler ile farklı kavmiyetler ve coğrafyaları tevhid ve sünnet birliğiyle bütünleştirici bir şemsiyedir ümmet.

Ümmetin bu kuşatıcılığı ve koruyuculuğu 18. yüzyılın ilk yarısından itibaren belirginleşip ikinci yarısında hız ve görünürlük kazanan Batılılaşma süreciyle beraber büyük darbeler almaya başladı. Bir tarafta Batı'nın özellikle askerî ve siyasal alanlardaki üstünlüğü açıkça kabul edilmeye başlanmış, öte yandan Hristiyan ve siyonist düşünürlerin ortaya koyduğu milliyetçilik/ulusalcılık gibi beşerî ideolojiler ümmeti oluşturan Müslüman kavimler arasına nüfuz etmiştir. Müslüman halklar artık ümmet olmaktan uzaklaşarak kavmiyetçilik belasıyla sınanmaya başlamıştır. Bunun en yıkıcı uygulaması da Anadolu topraklarında yaşandı. İslam ümmeti olarak bin dört yüz yıl boyunca sevinçte tasada bir olan Türkler ve Kürtler arasına ölümcül zehirli beşerî ideolojiler kaynaklı ayırmacılık ve bölücülük cereyanları sokuldu.

Bölücü sıfatı kullanılırken herkesin aklına ilk ânda yakın zamanda kendisini fesheden PKK ve örgüte müzahir çevreler gelir. Ancak insafı olmak adına şu hakikati dillendirmek gerekir ki ilk bölücülük faaliyeti ümmetin

uhuvvet ve muhabbet potasında yüzyıllarca eritilmiş kurşun gibi saf bağlayarak kardeşçe yaşamış olan Kürtleri ikinci sınıf vatandaş statüsüzlüğüne iten ve çoğunun kökeni Türk bile olmadığı hâlde Türk ırkçılığı yapanlarca başlatılmıştır. Bölücülük kendi ırkını necip, seçilmiş, üstün ve fazıl görerek diğer kavmi ise ancak hizmetkâr ve köle olarak konumlandırmaktır. Kürtlerin hatırı sayılır bir kesiminin ulusal bilinçle yanlış zeminlerde fikrî ve fiilî mücadeleye yönelimi işte bu retçi, inkârcı, üstünlükçü, ayırmacı ve dışlayıcı hâkim zihniyete karşı güçlü bir reaksiyon olarak ortaya çıkmıştır.

Etnik köken üzerine kurulmuş her devlet veya hareket beraberinde daha çok parçalanmayı, küçük lokmalara bölünüp zelim bir şekilde işgalci ve sömürgeci güçlerin köleliğine hizmete elverişli hâle gelmek sonucunu doğurur. Müslümanların tarihî görevlerinde üstün gelebilmeleri ve sömürülmekten kurtulmalarının yegâne yolu ümmet ruhunu diriltmekle mümkündür.

Orta Dünya'daki Osmanlı bakiyesi Müslüman halklar mahkûm edildikleri ulusal sınırlar içerisinde maruz kaldıkları modernizm ve Batılılaşma politikaları yanında bir de tarihlerinde hiç şahit olmadıkları, kimliklerini inkâr uygulamalarıyla da karşı karşıya bırakıldılar. Bu zulüm politikalarının en şiddetli şekilde tatbik edildiği yerlerden biri de Türkiye idi. Türkiye'de kimlikleri ve etnik özellikleri inkâr edilen en önemli çoğunluk Kürtler oldu. Kur'ân-ı Kerim'de etnik kimliklerin İlahi iradeyle yaratıldığı ve tanışma/tearuf için bir vesile olduğu beyan edilir.⁶

Kim olursa olsun ve hangi etnik yapıya yönelik olursa olsun bir etnik kimliği bastırmak, bu İlahi hikmeti yok saymak anlamına gelir. Bu bağlamda Müslüman Kürtlerin, tıpkı Araplar, Türkler ve Farslar gibi ulusal kimliklerini koruma ve savunma istekleri İslam ümmetine sadakatsizlik veya ayrışma anlamına gelmez. Bilakis Allah'ın yaratışına saygının bir gereği ve göstergesi olabilir. Bunu yaparken gayet tabii olarak şer'i sınırlar ve Rabbani ölçüler çerçevesinde hareket edilmelidir.

Kimlik ve Aidiyet Şuruu

Haçlı siyonist güçler Mezopotamya'da ve Kürtlerin yaşadığı diğer bölgeler ile bu bölgelerin çevresinde Türk, Kürt, Arap ve Fars tanımlı ulus devletleri projesi tasarlamıştı. ABD'nin başını çektiği Batılı koalisyonun 2002 yılı ve sonrasında uygulamaya çalıştığı "Büyük Ortadoğu Projesi"nde asıl gaye bölgedeki etkinliklerini ve çıkarlarını ilgilendiren iki temel meseledir. İlki; petro-dolar sistemi ekseninde ekonomi alanında petrol ve doğal gaz zengini ülkelerdeki çıkarlarının korunması, ikinci olarak ise ümmet bakiyesi halklarda bilhassa yeni nesillerin tevhid ve sünnet şuurundan uzakta tutulmasıdır.

6. "Ey insanlar! Sizi bir erkekle bir dişi den yaratıttık. Birbirinizle tanışsınız diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah katında en üstün olanınız, takvaca en üstün olanınızdır." (49/Hucurat, 13)

Ulus devletler çağında Kürtler, en az dört farklı ulusal yapı içinde bölünmüş, haklardan mahrum bırakılmış ve sistematik olarak bastırılmıştır. Modern dönemde ulus devlet paradigması Kürtler gibi diğer halkları da zorlayıcı yapılarla karşı karşıya bırakmıştır. Bu durum, Kürt kimliğini bastıran sistemlere karşı ulusal bilinç gelişimini tetiklemiştir. Bu koşullarda ulusal kimlik, sadece etnik farkındalığın değil, aynı zamanda kolektif direnişin de bir aracına dönüşmüştür. Fakat burada önemli olan, bu bilincin ümmet bilincini reddetmeden inşa edilip edilememesidir. Ulusçuluk adına temel hakları, özgürlükleri ve değerleriyle baskılanan etnik kimlikler zamanla içinden çıkılmaz bir soruna dönüşmüş ve takip eden dönemlerde çok daha ağır bedellerin ödenmesi sonucunu doğurmuştur. Ümmet ve etnik aidiyeti doğru bir zeminde birlikte değerlendiren çok katmanlı bir kimlik inşası mümkündür. Esasen etnik/ulusal kimlik ile ümmet aidiyeti arasında zorunlu bir karşıtlık yoktur. Bu ikisi, geçmişteki İslami yönetimlerde olduğu gibi adalet temelinde uzlaştırılabilir.

Kürtlerinkine benzer bir statüsüzlükte olan Tuaregler⁷ ve Beluçlar⁸ gibi İslam coğrafyasında baskı altında bulunan ve parçalanmış halkların varlığı ancak kimliklerinin tanınması ve temel haklarının teslimiyle anlamlı hâle gelebilir. Aksi hâlde hâkim pozisyonda gibi görünen Türkler, Araplar ve Farsların ümmet söylemi bir örtüye ve sessizleştirme aracına dönüşür. Dolayısıyla, sahih bir dinî yaklaşım, Kürtlerin hem ulusal hem ümmet aidiyetlerini eş zamanlı olarak yaşamasına mâni değil, bilakis bunu teşvik etmektedir. Nitekim Resûlullah (sav), Medine Vesikası'yla farklı inanç ve kavimlerden oluşan bir toplumu hukuki bir sözleşmeyle bir arada yaşatmıştır. Bu model, modern anlamda çoğulcu ve eşit yurttaşlığa açık bir toplum tasavvuruna da imkân tanımaktadır.

7. Tuaregler, Berberi (Amazigh) kökenli, Kuzey Afrika'nın Sahra bölgesinde yaşayan yarı göçebe bir halktır. Bu halk da yapay sınırlarla bölündüğü için şu an itibarıyla beş farklı ülkede (Mali, Nijer, Cezayir, Libya ve Burkina Faso) yaşamaktadırlar. Ümmet coğrafyasındaki halklardan durumları Kürtlerinkine benzeyen bir halk olan Tuaregler, 20. yüzyılda Fransız sömürgeciliğinden sonra oluşan devlet sınırları içinde parçalanmış bir halk hâline geldiler. Mali ve Nijer gibi ülkelerde ayrımcılık, dışlanma ve kaynaklara erişim sorunu yaşadılar. Bu durum zaman zaman isyanlara (özellikle 1990'lar ve 2012'de Mali'de) yol açtı. 2012'de Mali'deki Tuareg isyanı sırasında kısa bir süre için Azawad adlı bağımsız bir Tuareg devleti ilan edildi; ancak bu devlet uluslararası toplum tarafından tanınmadı ve varlığını sürdüremedi.

8. Beluçlar, Güneybatı Asya'da yaşayan bir halktır. Ana yurtları Belucistan olarak bilinir. Belucistan bugün üç farklı ülkeye bölünmüş durumdadır: Pakistan: Beluçların çoğunluğu burada yaşar (özellikle Belucistan Eyaleti). İran: Güneydoğuda, Sistan-Belucistan Eyaleti'nde. Afganistan: Güneybatı bölgesinde. Ayrıca Türkmenistan, Umman, Birleşik Arap Emirlikleri ve Doğu Afrika'ya kadar dağılmış diaspora toplulukları vardır.

Beluçlar tarih boyunca kimlikleri ve özerklikleri için mücadele etmişlerdir: Pakistan'da Beluçlar sık sık ayrımcılık, yoksulluk ve devlet şiddeti ile karşılaşmaktadır. Bağımsızlık ya da özerklik isteyen bazı Beluç silahlı hareketleri vardır, (Örneğin İran'da Ceyşü'l Adl ve Pakistan'da Beluç Kurtuluş Ordusu, Beluç Birleşik Cephe/Koalisyon). İran'da da Beluçlar, Kürtler gibi hem etnik hem de mezhepsel nedenlerle marjinalleştirilmiş bir halktır. Afganistan'da ise daha az sayıdadırlar ama kültürel varlıklarını korurlar.

BU TATİL BAŞKA OLSUN

Tatil... Bu kelime çoğu zaman valizler, memleket özlemi, fotoğraflar ve kalabalıkları çağrıştırır da kelimenin kökeni bize bambaşka bir kapı aralar. Kelime, Arapça “ta’tıl” (تعطيل) kökünden gelir. Anlamı “durdurma, işi bırakma, boş bırakma”dır. Sadece çalışmaya ara vermek değil; aynı zamanda hayatın akışında bir duraklama, bir içe dönüş, bir nefeslenme ânıdır.

Özellikle hanımlar için, yıl boyunca süren yoğunluklar, ev işleri, mescid dersleri ve sorumlulukları, çocuklar, kimimiz için iş hayatı derken tatil, sadece beden değil, ruhun da dinlenmeye ihtiyaç duyduğu bir zaman dilimine dönüşebilir. Peki, bunu nasıl başaracağız? Literatürümüze boş zaman, tembellik, gezme tozma zamanı olarak yerleşen bu kelimenin aslına nasıl rücu edeceğiz?

Ruhun Tatili Kalbe Dönüşle Başlamalı

Yıl boyunca hemen hemen her iş, yorgunluk sebebimizdir. Bu yorgunluğa büyük şehirlerin trafiği, hanım olmanın nahifliği, kan ve vitamin değerlerinin bir türlü yükselmesi de eklenince bedenle beraber ruhumuz da yıpranır. Ruhunu yıpratır; gıdasını tam alamayışı, doyamayışıdır. Namazdır gıdası, zikirdir, tefekkürdür. Gerek yorgunluktan gerek yoğunluktan huşûsuz kılınır namazlar. Hızla edilir dualar. Zikirler ihmal edilir ya da alelade çekilir. Tefekküre zaman kalmaz, çünkü işler birikmiştir. İşte bunlar ruhu örseler. Bu rahatsızlıktan kurtulmak, yapamadıklarımızı telafi etmek, yoğunluğun ve yorgunluğun gerçek bir mazeret olduğunu ispat edebilmek, ibadetlerin tadına varmak için “tatil”, eşsiz bir fırsattır. İş yok, yoğunluk yok. Dolayısıyla yorgunluk yok. Üstelik zaman çok. O zaman hızla kılınan namazlardan huşûya, unutulmuş evrâddan sabah akşam vakitlerinde kuşların zikirleriyle örtüşen tesbihatlara, koşuşturmacadan dinginliğe aralanan fırsatı tatil bize sunar. Kalbimizi dönüştürecek, ibadetin lezzetini alacağımız, içe dönüşümüzü gerçekleştireceğimiz fırsattır bu!

Fırsatları kimler değerlendirebilir? Farkına varanlar, adım atanlar ve en önemlisi program yapanlar... O zaman, bu yaz ruhumuza iyi gelsin diyorsak, 78 günün kıymetini bilelim istiyorsak program yaparak işe başlayalım. Programın en başına kalbimizi imar edecek amelleri koyalım. Namazımızı yıl içinde kıldıklarımızdan farklılaştıralım. Sabah namazından sonra Kur’ân okumaya, tefekküre ve duaya zaman ayıralım. Sloganımızı belirleyelim: **Yoğun da değiliz yorgun da!** İbadetlerimizden lezzet almaya

odaklanalım. Huzurda çokça zaman geçirelim. Ben geldim Allah’ım, bu sefer huzuruna huşûyla geldim, diyebilelim... Kalbimizin dönüşümünü temaşa edelim.

Kalp dönüşürken duayla ve zikirle, kalbin aynası parıldamaya başlar. Bu netlikte nimetler görünür. Tatil de bir nimettir. Bu dönüşüme vesile olan bir nimet. Her nimetin şükürü gerekir. Şükrettikçe tatilin nimetleri ziyadeleşir.

Aile Bağlarını Güçlendirme Zamanı

Kalp ve ruh gıdasını alınca göz keskinleşir. Zira mümin kalple görendir. Yıl boyu ertelenen ilişkiler göze ilişir. Ailemizi de ihmal etmiştik. Çocuklarımızı... Okul derslerini ve ödevlerini yetiştirmekten, yemeklerini yedirip çamaşırlarını hazır etmekten öteye gidememiştik. Şimdi okul yok. Zorlanılan ders ve ödevler yok. Biz de epey dinlendiğimize göre yavrularımızla muhabbet etmek, oyun oynamamak, konuşmalarını uzun uzun dinlemek, ailecek pikniğe gitmemek için hiçbir bahanemiz de yok. O zaman göz aydınlığı evlatlarımızla vakit geçirmek programımızda mutlaka ikinci sırada!

Kendimize Yatırım

Tatil, bir kitabın kapağını aralamak, bir el işi öğrenmek, bir seminer dinlemek için de güzel bir zamandır. Sezon boyunca kitap okuyamama bahanemiz tatil itibarıyla yürürlükten kalkmıştır. Gündüzler uzadıkça uzamış, sanki güneş okumamız için gökte asılı kalmıştır. Zihnimizi imar etmek için yarımları bitirmekle başlayıp yaz tatili için en az üç kitap hedeflerimiz arasında yer almalıdır. Bir ay içinde bitirebileceğimiz bir ders silsilesi de bu imarı tamamlayacaktır. 2400 ders videosu arasından en ihtiyaç duyduğumuz konular belirlenebilir ve oluşturulan liste böylece tatilimizi hayra çevirir.

Tatil Bir Dönüştür

Tatil, sadece eşyaların toplandığı bir valiz değil; kalbin yüklerinden arındığı bir arınma mevsimidir. Zamanın genişliği içinde ruhun derinliklerine doğru bir yolculuktur. İçten bir ibadetle, derin bir tefekkürle, sevgiyle yoğrulmuş aile bağlarıyla, bilgiyle beslenmiş bir zihinle geçirilen her ân; bu dönüşümün bir halkasıdır.

Bu yaz, yalnızca tatil yapmayalım. Bu yaz, dönüşelim. Kalbimizle, ruhumuzla, ailemizle ve zihnimizle... Çünkü tatil, gerçekten de bir nimettir.

BEYNİN ALANLARI: SÖZ, İLETİŞİM VE BEYAN

***Madem mesele bu kadar basit,
kelimelerin beyin hücrelerimiz
(nöronlar) üzerinde sihirli
sayılabilecek bir etkisi var, öyleyse
biz kelimeleri karşılıklı birbirimize
söyleyelim, aynaların karşısına
geçip tekrar edelim, kâğıtlara yazıp
duvarlara asalım, kelimelerle kitaplar
dolduralım ve benzeri şeylerle
tüm sorunları çözelim. Günümüz
dünyasında bunlar ve daha fazlası
yapıldığı hâlde neden değişim
olmuyor? Hani sihirliydi!***

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Söze ve beyana dair yazımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz...

Sözlerin İnsana Etkisi Vardır

İletişim; duygu, düşünce ve inançların karşı tarafa aktarılmasıdır. İletişim esnasında kullanılan sözcüklerin anlamları ve imaları insanın duygu ve düşünce dünyasını etkileyebilir, üzebilir, insanı derinden sarsabilir, hüzünlendirebilir veya genel anlamıyla eziyet verebilir.

“Onların (seni yalanlamak, alaya almak ve aşağılamak için söyledikleri) sözleri seni üzmesin. Şüphesiz ki izzetin tamamı Allah'a aittir. O (işiten ve dualara icabet eden) Es-Semi', (her şeyi bilen) El-Alim'dir.”¹

“Andolsun ki, mallarınız ve canlarınız konusunda sinana-caksınız. Yine andolsun ki, sizden önce kendilerine Kitap verilenlerden ve müşriklerden size çokça eza verecek sözler işiteceksiniz. Şayet sabreder ve korkup sakınırsanız hiç şüphesiz bu, azmedilmeye değer işlerdendir.”²

Ayette geçen, insanı üzebilecek sözü anlayabilmek için kavimleri incelediğimizde; sözün içeriğinin yalanlamak, alay etmek ve aşağılamak olduğunu görüyoruz. Yalanlamak, alaya almak, aşağılamak; iki insanı karşılıklı eşit düzeyde bir ilişkiden oluşan iletişimden çıkarır. Yalanlanan insan sürekli kendisini açıklama ihtiyacı hisseder, alaya alındığında kendini savunmak ister, aşağılandığında söylediklerinin değerli olduğunu hissetmek ve karşı tarafa hissettirmek ister. Maalesef içinde bulunulan durum ve bu durumla baş etme çabası hayli zor ve üzücü bir süreçtir... Allah (cc) peygamberlerine yol göstermese, kullarını muhafaza etmese, kalpleri cebretmese ve kendi sevgisiyle doldurmasa, insana ihlası, sabrı ve takvayı öğretmese bir insanın duygu, düşünce ve inanç dünyası derinden etkilenir.

1. 10/Yûnus, 65

2. 3/Âl-i İmran, 186

Etkileyici/Sarsıcı Söz

“Onlara: ‘(Sorunlarınızı çözmek için) Allah’ın indirdiğine ve Resûl’e gelin.’ denildiği zaman, münafıkların alabildiğince senden kaçtıklarını görürsün. Elleriyile (yapıp) takdim ettikleri (bu günah sebebiyle) başlarına bir musibet geldiğinde hâlleri nice olur? Sonra da sana gelip: ‘Sadece iyilik ve başarı istedik.’ diye yemin ederler. Bunlar, Allah’ın kalplerinde (gizledikleri asıl gayelerini) bildiği kimselerdir. Onlardan yüz çevir, onlara öğüt ver ve onlara (onları derinden sarsacak) etkili bir söz söyle.”³

Kelimeler insanı derinden etkileyip sarsabildiği için insanın ıslahında önemli bir yeri vardır. Nasihat ederken, öğüt verirken etkilemek ve sarstığı için değişimi başlatıcı sözcükleri kullanmak Nebvi metodlardan biridir. Dikkat etmek gerekir ki sarsıntı iki etkiye sahiptir; derinden etkileyip dönüşümü de başlatabilir, yıkıma da sebep olabilir. Söz söylemek bir nimettir ve nimetlerden herkesin nasibine düşen pay farklıdır...

İletişimde Ölçü: Sözün En Güzeliyle Muamele Etmek

Rabbimiz bir şey yaratmamış olsun ki onu ölçüsüz bıraksın! Söz ve beyan Allah (cc) tarafından yaratılmış ve insanoğluna öğretilmiş iki nimettir. Sınırları ve ölçüleri vardır. Kelimelerin ve hitabetin insan ve toplum üzerindeki etkilerini bilen Rabbimizin (cc) söze getirdiği ölçü sözün en güzeli ile muamele edilmesidir.

“Kullarıma de ki: ‘(Birbiriyle iletişime geçtiklerinde) en güzel olanı söylesinler. Çünkü şeytan, (kullandıkları sözcüklerle) aralarını bozmaya çalışır. Şüphesiz ki şeytan, insan için apaçık bir düşmandır.’ ”⁴

Şeytanla olan kavgamız Âdem’den (as) başladı ve kıyamete dek sürecek. Şeytanın silahlarından bir tanesi de sözcükler ile insanların arasını bozmaktır. Tevhidden sonraki en büyük nimet toplumsallık/cemaat olduğu için şeytanın insanlar arasındaki ülfeti ve birliği bozma girişimi hafife alınmamalıdır. Rabbimiz (cc), şeytanın bu tuzağından korunma yolunu insana öğretiyor: İletişim kurarken sözün en güzelini seçmek...

Kullanılan sözcükler insanı bu kadar etkiler mi? Rabbimizin emrinin fitrattaki karşılığı nedir?

Son yıllarda iletişim, söz, algı ve davranış üzerine yapılan çalışmalar ve beyin hücrelerinin işleyişi incelendiğinde görüldü ki iletişimde kullanılan dil, kişinin beyin hücrelerinin çalışmasını ve programlamasını değiştiriyor. Bu da algısal ve davranışsal farklılıklar oluşturuyor. İnsana ve topluma dair çok geniş etkisi olan bu keşif maalesef kapitalist düzende iş verimi ve akademik başarı olarak sınırlandı. Ancak bizler sınırları yeniden çizebilir, İslam’ın bizlere yüklediği imametle vahyin öğretileri ışığında daha geniş pencereden meseleye bakıp yorumlayabiliriz.⁵

Örneğin matematik sınavından düşük not aldınız ve “Matematığı anlamıyorum/yapamıyorum.” dediniz. Beyin hücreleriniz artık matematik dosyasını kapatır ve üzerinde çalışmaz; matematiğinizi geliştiremezsiniz. Çünkü “Matematik, yapılamıyor.” diye meseleye nokta konulmuştur. Ancak “Matematığı henüz yapamıyorum.” dediğinizde beyin hücreleriniz “Hmm, şu ân yapamıyor olabiliriz, ama zamanla yapacağız demek ki.” diye yorumlar ve başarmanın yollarını arar. Çalışmaya ve gelişmeye devam eder. Dosyayı kapatıp rafa kaldırmaz. Evet, sadece bir kelime, anlamı tamamen değiştirir ve nöronal çalışmayı yeniden programlayabilir...

Madem mesele bu kadar basit, kelimelerin beyin hücrelerimiz (nöronlar) üzerinde sihirli sayılabilecek bir etkisi var, öyleyse biz kelimeleri karşılıklı birbirimize söyleyelim, aynaların karşısına geçip tekrar edelim, kâğıtlara yazıp duvarlara asalım, kelimelerle kitaplar dolduralım ve benzeri şeylerle tüm sorunları çözelim. Günümüz dünyasında bunlar ve daha fazlası yapıldığı hâlde neden değişim olmuyor? Hani sihirliydi!

Bu etkiler için kelimeler duygu ve düşünce dünyasından gelmeli ve iletişim de yine duygu ve düşünce dünyasına ulaşmalıdır. Maalesef günümüzde kelimeler sadece ağızımızdan çıkıyor ve sadece kulağımıza ulaşıyor. Zaten bu yüzden bugünün dünyası çok güzel konuşan ama konuştuğu gibi davranmayan/yaşamayan sanal insanlarla dolu...

İnsanın değişim ve dönüşüm için kelimeleri duyması, beynin anlama (wernicke) alanında yorumlaması, yorumladığı bilgiyi beynin ilgili yerlerine ulaştırması gerekir ki inanç, duygu ve düşünce dünyası değişsin, bu değişim davranışlarına yansısın. Beynimizin anlama/ idrak alanını en güzel şekilde İslami değerler, ahlaki öğretiler ve Kur’ân kıssaları besler. İnsanı yaratan, insana bu fizyolojiyi veren, ona sözü ve beyanı öğreten Rabbinin vahyi/sözü ve Resûl’ünün sünneti kalpte ve zihinde temelleri attığında sözde, iletişimde ve davranışta hikmet açığa çıkar.

Burada dikkat edilmesi gereken önemli mesele Kur’ân kavramlarıyla veya İslami terimlerle konuşmanın/söz söylemenin tek ölçü olmadığıdır. Dikkat edilirse dünyada kendisini İslam’a nispet eden milyonlarca insan Kur’âni kavramlarla konuşuyor, ancak kelimelerin insanlar ve toplumlar üzerinde dönüştürücü etkisini görmüyor. Hatta öyle ki İslami kavramlar hakkında çok güzel konuşmalar yapan insanların yaşamlarına bu kavramların yön vermediğini gözlemliyoruz. Hâlbuki bu konuşmalar beyin hücrelerinin kodlanmasını değiştirmeli, insanın zihin dünyasını dönüştürmeliydi... Allah (cc) en doğrusunu bilir, seçilen kelimeler kadar bu kelimelerin nereden geldiği de önemlidir. Kişinin inanç dünyası başka, duygu ve düşünce dünyası başka, ağızından çıkan kelimeler başka, duyduğu kelimeler başka olduğunda âdeta sistem çö-

3. 4/Nisâ, 61-63

4. 17/İsrâ, 53

5. Detaylı bilgi almak için NLP (Nörolingüistik Programlama) ismiyle araştırabilirsiniz.

küyor, beyin hücreleri neyi nasıl kodlayacağını şaşırıyor, kaos yaşanıyor. Birbiriyle çelişen davranışlar meydana geliyor. Oysa hakkın ölçülerinden biri de düzen, birlik ve çelişki olmamasıdır. Fitrat ile hak asla birbiriyle çelişmeyeceğine göre, fitratın yaratıcısı da hakkın kaynağı da bir olduğuna göre; insan inanç, duygu ve düşünce dünyasına kodladıklarını kontrol etmelidir.

Sözün En Güzeli Kur'an

"Allah, (ayetleri) birbirine benzeyen (ve ayetleri) tekrar eden, sözün en güzeli olan (Kur'an'ı) Kitap olarak indirdi. Rablerinden korkanların, ondan dolayı derileri ürperir/tüyleri diken diken olur. Sonra ciltleri ve kalpleri Allah'ın zikrine yumuşar. İşte bu, Allah'ın hidayetidir. Onunla dilediğini hidayet eder. Kimi de Allah saptırmışsa, ona doğruyu gösterecek hiç kimse yoktur."⁶

"Onlar sözü işitip en güzeline uyarlar. Bunlar, Allah'ın hidayet ettikleridir. Bunlar, akıl sahiplerinin ta kendileridir."⁷

Rabbimiz (cc), kulları arasında iletişimde ölçü/sınır getirdiği gibi kullarıyla iletişim kurduğu vahyi de en güzel söz olarak indirmiştir. Kur'an hem dil bilgisi bakımından hem anlam bakımından hem uyum/kafiye bakımından hem de verdiği haberler bakımından sözün en güzeldir. İnsanın kalp ve zihin dünyasını besleyen yegâne kaynaktır.

Rabbimiz (cc) Kur'an'da kıssaları ve olayları anlatırken, insanı tanımlarken, meseleleri detaylandırırken, kevnî ayetleri açıklarken öyle kelimeler seçmiştir ki her bir anlamı ayrı bir hikmettir. Aradan geçen yüzlerce yılda bu kelimeler eskimek şöyle dursun her çağda yeni hak yönleri keşfedilmektedir. Her çağa hitap eden ve güncel kalan, her çağın başka bir gerçekliğini gözler önüne seren bu Kur'an şüphesiz Allah'tandır (cc) ve sözün en güzeldir.

Kur'an ve Vahye Karşı Harp/Savaş

Sözün ve edebiyatın değerini bilen Arap toplumu vahye karşı savaştılar. Mekkeli müşrikler Kur'an'ı Allah'ın (cc) kelamı olmaktan çıkarmaya çalıştı, Kitap ehli Yahudiler ise sözleri yerinden oynatarak vahyi tahrif etmeye çalıştılar. İslam'a düşmanlık eden her insan, geçmişte söz üzerine ısrarlı bir savaş verdi ve bu savaş kıyamete dek sürecektir, Allah (cc) en doğrusunu bilir.

Vahiy, Allah'ın (cc) Sözüdür

"Hiç şüphesiz (Kur'an), değerli olan Resûl'ün sözüdür. O, şair sözü değildir. Ne kadar da az inanıyorsunuz. Kâhin sözü de değildir. Ne kadar da az öğüt alıyorsunuz. Âlemlerin Rabbi (olan Allah) tarafından indirilmiştir. Şayet o, bize karşı bazı sözler uydursaydı, biz, sağ (elle)/kuvvetle mutlaka ondan (intikam) alırdık."⁸

Bir sözün Allah'a (cc) ait olması ile insan sözü olması; hakikatiyle, kesinliğiyle, söze uyup amel etmekle, sözün tartışmaya açık olup olmamasıyla birbirinden ayrılır. Mekkeli müşrikler vahyi, insan sözü ile eşitlemeye çalışarak insanların bu söze teslim olmalarını engellemeye çalıştılar. Kur'an sadece Allah'ın sözü olmasıyla değil, aynı zamanda bu sözün açıklayıcısının da âlemlerin Rabbi olmasıyla diğer bütün sözlerden ayrılır. Bu nedenle yaratılmış hiçbir varlık bu sözün benzerini getiremeyecek, bu söz kadar hiçbir söz insanları etkileyemeyecektir. Allah (cc) Kur'an'ın bu yönünü inkâr edenlere meydan okuyor; benzeri bir kitap, bir sure, bir ayet getirebiliyorlarsa getirmelerini söylüyor...

Sözün Yerinden Oynatılarak Tahrif Edilmesi Yasaklandı

Ehl-i Kitab'ın vahye karşı verdiği savaş ise kelimelerin üstünü kapatmak ve sözü yerinden oynatmaktır:

"Sözlerini bozmaları sebebiyle onlara lanet ettik ve kalplerini katı kıldık. Kelimeleri yerinden oynatarak tahrif ediyorlar. (Ayrıca) emrolundukları şeyden paylarına düşen (ameli) terk ettiler. Onların azı hariç sürekli olarak onlardan ihanet görürsün. (Buna rağmen) affet ve hoş gör. (Çünkü) Allah, muhsinleri/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışanları sever."⁹

Kelimelerin yerlerini değiştirmek, farklı kelimeler kullanmak veya bazı kelimeleri çıkarmak anlamın tamamını değiştirebilir, farklı manaların çıkmasına sebep olabilir, öyle ki tam zıddına bir sonuç bile elde edilebilir.

Duyulan kelimeler, zihinde ve kalpte etkiler oluşturur. Kelime değiştiğinde anlam da değişir. Bu değişim kişinin duygu ve düşüncelerine etki eder. Duygu ve düşünceler değiştiğinde davranışlar da değişir.

Bir sonraki yazıda kaldığımız yerden devam etmek duasıyla...

Âlemlerin Rabbi ona Allah'a hamdolsun.

6. 39/Zümer, 23

7. 39/Zümer, 18

8. 69/Hâkka, 40-45

9. 5/Mâide, 13

ZORLUKLAR KARŞISINDA GÜÇLÜ ÇOCUKLAR YETİŞTİRMEK

PSİKOTEVHİD

Psikotevhid Birimi
Şükriye ÖZTÜRK

Psikolojik sağlamlık, son yıllarda dikkat çeken kavramlardan biridir. Psikolojik dayanıklılık veya yılmazlık olarak da bilinir. Her ne kadar bilimsel olarak geç tanımlanmış olsa da insanın hayatta kalma ve yoluna devam etme mücadelesinde hep var olmuştur. 1950’li yıllarda Werner¹ tarafından çocuk gelişimi bağlamında tanımlanmaya başlandığı bilinmektedir. Aynı dönemin sonrasında Kobasa² ise yetişkin bireylerde stresle başa çıkma kapasitesini açıklamak üzere “hardiness” (dayanıklılık) kavramını geliştirmiştir. Bu kavram en temelde kişinin yaşadığı zorlu olaylar sonrasında tekrar toparlanabilme ve stresli olaylara uyum sağlayarak devam edebilme becerisini ifade etmektedir.³

Psikolojik sağlamlık kavramı literatürde yeni sayılabilecek bir geçmişe sahip olsa da insanlık tarihi boyunca bireylerin zorluklarla baş etme biçimlerinin her dönemde bir şekilde var olduğu söylenebilir. Ancak bu kavram, bilimsel olarak uzun yıllar boyunca göz ardı edilmiş; psikoloji disiplini daha çok bireydeki patolojilere, bozulmalara ve problemlere odaklanmıştır. Bu durum, bireyin güçlü yönlerine ve zorlayıcı yaşam olaylarına karşı gösterdiği direnç kapasitesine ilişkin çalışmaların gecikmesine neden olmuştur. Oysa tarihe baktığımızda, özellikle ilk Müslim nesilde görülen yüksek aidiyet duygusu, güçlü inanç sistemi ve topluluk bilinci gibi unsurların, bireylerin psikolojik sağlamlığını destekleyen doğal koruyucu faktörler oluşturduğu görülmektedir.⁴ Günümüzde ise bireycilik, hazcılık, hızlı değişim, sosyal medya baskısı gibi etkenler karşısında bu tür doğal destek sistemlerinin zayıfladığı; bu nedenle psikolojik sağlamlığın modern yaklaşımlarla yeniden inşa edilmeye çalışıldığı bir dönem yaşanmaktadır. Bu bağlamda, geçmişten gelen değerlerin modern psikolojik bilgilerle bütünleştirilmesi, özellikle çocuk ve ergenlerde psikolojik sağlamlığın gelişimini desteklemek adına önemli bir ihtiyaç hâline gelmiştir.

Bazen kırılmak, yeniden şekillenmenin ön koşuludur. Bu kırılmalar çocuğun zarar gördüğü değil, hayata karşı esneme payı kazandığı ânlar olabilir. İşte bu yüzden çocukların karşılaştıkları zorlukları tamamen ortadan kaldırmak yerine, onların bu zorluklar karşısında şekil almasına ve direnç kazanmasına rehberlik etmek gerekir.

1. Werner, E. E., & Smith, R. S. (1982). Vulnerable but Invincible: A Longitudinal Study of Resilient Children and Youth. New York: McGraw-Hill.
2. Kobasa, S. C. (1979). Stressful Life Events, Personality, and Health-Inquiry into Hardiness. Journal of Personality and Social Psychology, 37, 1-11.
3. Yöndem, Z. D. ve Bahtiyar, M. (2016). Ergenlerde Psikolojik Dayanıklılık ve Stresle Başetme. The Journal of Academic Social Science Studies.
4. İlk Müslim nesil ile günümüzün detaylı karşılaştırılması için inceleyebilirsiniz: https://drive.google.com/file/d/1RHFnl7gdwGrdO9hf_o_1wx7Q_oQF56b/view

Neden dayanıklı nesillere ihtiyacımız var?

Yaşam, inananlar için bir imtihan yeridir.⁵ Bu imtihanlar çoğu zaman zorlu ve yıpratıcı olabilir. İşte bu gibi durumlarda, psikolojik olarak sağlam durmak ve sınavlardan güçlü çıkabilmek büyük önem kazanır. Tam da bu noktada, psikolojik sağlamlık kavramının önemi ortaya çıkar. Bizi sarsan imtihanlar, zorluklar ve acılar karşısında sabır, tevekkül ve şükürle yol almak; dayanıklılığımızı arttırmakla mümkündür. Ayrıca, İslam'ı inşa edecek nesli bu sağlamlık temelinde yetiştirmek de bizim sorumluluğumuzdur. Ne var ki, günümüzde bazı modern psikoloji yaklaşımları, çocukların psikolojisini aşırı kırılan olarak gören uzmanlar ve helikopter ebeveynlerin⁶ çocuklarını koruma çabaları, çocukların en küçük zorlukla bile başa çıkamayan bireyler olarak yetişmesine sebep olmaktadır. Bununla birlikte, çocukların yaşadığı bu zorluklar karşısında yeterince dayanıklılık geliştirememeleri, ruhsal olarak daha fazla etkilenmelerine ve ilerleyen süreçte bazı psikolojik sorunlara ya da patolojilerin oluşmasına neden olmaktadır. Bu durum hem bireysel gelişimleri hem de toplumsal sağlığı olumsuz etkileyebilir. Bu yüzden, çocuklarımızı gerçek yaşamın zorluklarına hazırlamak adına psikolojik dayanıklılığı desteklemek her zamankinden daha önemlidir.

Psikolojik sağlamlığı desteklemek için neler yapabiliriz?

1. Ailenin Rolü

Öncelikle, ailelerin helikopter ebeveynlikten uzak durmaları gerekmektedir. Aşırı koruyucu tutumlar yerine, çocuklara yaşlarına uygun şekilde **bağımsızlık verilmesi ve zorluklarla mücadele etmelerine fırsat tanınması** son derece önemlidir. Bu, kontrollü riskler alabilecekleri alanlar oluşturularak desteklenmelidir. Günlük yaşamda karşılaşılan stres verici olaylarda, çocukların sorun çözme becerilerini kullanabilmeleri için alan açılmalıdır. Bu beceriler, küçük yaşlardan itibaren **adım adım ve sabırla kazandırılmalıdır**. Zorluklar, düşüp kalkmalar ve zaman zaman yaşanan hayal kırıklıkları çocukların psikolojisini bozmaz; aksine, onların psikolojik dayanıklılıklarını geliştirir. Tam tersi şekilde, her sorunun ebeveyn tarafından çözülmesi, çocuğun öz güvenini ve başa çıkma kapasitesini zayıflatır. Örneğin; çocuk parkta düştüğünde hemen panikleyip “Aman dur, oynama!” demek yerine, “Biraz acımış olabilir ama bak, toparladın bile.” gibi sakinleştirici ve cesaret verici cümlelerle yaklaşmak daha sağlıklıdır. Ya da bir grup etkinliğinde anlaşmazlık yaşayan çocuğa, hemen müdahale edip çözüm sunmak yerine, “Bu durumda ne yapabilirsin?” gibi yönlendirici sorularla kendi çözümünü üretmesine olanak tanımak, problem çözme

becerilerinin gelişmesini destekleyecektir. Unutulmamalıdır ki çocuklar, kırılarak büyür. Küçük hayal kırıklıkları, çatışmalar ve başarısızlıklar onların ruhsal kaslarını güçlendirir. Bazen kırılmak, yeniden şekillenmenin ön koşuludur. Bu kırılmalar çocuğun zarar gördüğü değil, hayata karşı esneme payı kazandığı ânlar olabilir. İşte bu yüzden çocukların karşılaştıkları zorlukları tamamen ortadan kaldırmak yerine, onların bu zorluklar karşısında şekil almasına ve direnç kazanmasına rehberlik etmek gerekir. Bununla birlikte, ailelerin çocuklarına yönelik tutumlarında **duygusal destekleyicilik** önemli bir yer tutar. Çocukların duygularını anlamak, onları küçümsememek ve gerektiğinde sadece dinlemek bile psikolojik sağlamlığın gelişmesinde güçlü bir etkidir. Örneğin; okuldan üzgün dönen bir çocuğa “Boşver, geçer.” demek yerine, “Bugün seni üzen ne oldu?” diyerek empati kurmak, çocuğun hem duygusal farkındalığını hem de baş etme becerisini destekler. Aile içinde duyguların konuşulabildiği bir ortam oluşturmak, çocukların kendi duygularını tanımasına ve ifade etmesine olanak tanır. Bu da ilerleyen yaşlarda karşılaşılabilecek zorluklarla daha sağlıklı baş etmelerini sağlar. Aileler, çocuklarının tüm sorunlarını çözen olmak yerine, çözüm yollarını onlarla birlikte düşünebilecek bir rehber gibi davranmalıdır. Bazen sadece yanında olduğunu hissettirmek, konuşmadan da güçlü bir destek sunmak anlamına gelir. Çocukların, en çok güvende hissettiklerinde ve anlaşıldıklarında direnç kazandıkları unutulmamalıdır.

2. Toplumun Rolü

İslam'ın ilk nesli olan sahabeler; cemaat ruhu, aile ve kabile desteği, inanç temelli sabır ve tevekkül gibi güçlü toplumsal değerlerle yetişmişti. Bu değerler, bugünkü anlamda psikolojik sağlamlığın doğal dayanaklarıydı. Günümüzde ise bireycilik, yalnızlık ve dijital yaşam tarzı çocukları bu dayanıklılıktan uzaklaştırmaktadır. Bu nedenle, geçmişten gelen manevi ve toplumsal bağları yeniden canlandırmak önemlidir.

Topluluk ve aidiyet duygusu çocuklarda küçük yaşlardan itibaren geliştirilmelidir. Aile dışındaki bağlar -cemaat, akrabalık, komşuluk ilişkileri- yeniden güçlendirilerek çocukların kendini yalnız hissetmemesi sağlanmalıdır. Özellikle birlikte yapılan iftarlar, yardım etkinlikleri ve toplu ibadetler gibi organizasyonlar, bu duyguyu pekiştirmek için önemli fırsatlar sunar.

Manevi içerikler de çocukların anlayacağı şekilde sunulmalıdır. Peygamberimizin (sav) ve sahabelerin yaşadığı imtihanlar, sabır, tevekkül, şükür gibi kavramlarla birlikte hikâyeleştirilerek aktarılmalı; bu kavramların sadece öğretilmesi değil, içselleştirilmesi hedeflenmelidir.

Bireysel başarıdan çok birlikte başarıma anlayışı ön plana çıkarılmalıdır. “Sen en iyisi olmalısın” baskısı ye-

5. “Andolsun ki sizleri biraz korku, biraz açlık, mallardan, canlardan ve meyvelerden eksiltmekle imtihan edeceğiz. Sabredenleri müjdele!” (2/Bakara, 155)

6. Helikopter ebeveyn, çocuklarının hayatını aşırı kontrol eden, sürekli müdahale eden ve her durumlarını yakından takip edip müdahale eden ebeveynlere verilen addır.

rine, “Hep birlikte güçlüyüz” bilinci verilmelidir. Grup çalışmaları, takım sporları ve ortak projeler bu bakış açısını desteklemek için birer fırsattır.

Dijital çağın bireyciliğine karşı, yüz yüze ilişkiler yeniden önemsenmelidir. Aile içi iletişim güçlendirilmeli; birlikte oyun oynanan, sohbet edilen, birlikte yemek yenen ortamlar artırılmalıdır.

Ve son olarak, çocuklara ilham verecek rol modeller tanıtılmalıdır. Zorluklara karşı direnen Peygamberimiz (sav) ile sahabilerden Bilâl-i Habeşî, Sumeyye, Ammâr ibni Yâsir (r.anhum) gibi şahsiyetler, güçlü duruşun en güzel örnekleri olarak aktarılmalı; çocuklara güçlü olmanın, sadece fiziksel değil, inançla da mümkün olduğu anlatılmalıdır.

3. Sosyal Medya

Dijitalleşen dünyada çocuklar artık ekranlarla büyümektedir. Sosyal medya, oyunlar ve sürekli çevrim içi olma hâli, onların gerçek yaşamla bağına zayıflatmaktadır. Anlık hazza alışan çocuklar, sabır göstermekte zorlanmakta; sosyal medyada gördükleri “mükemmel hayatlar” ise yetersizlik duygusu ve kaygı oluşturabilmektedir. Bu sebeple;

- Ekran süresi sınırlandırılmalı, içerik kontrol edilmeli, dijital dünyanın gerçekliği sorgulatılmalıdır.
- Yüz yüze iletişim arttırılmalı, ortak aile etkinlikleri (sohbet, oyun, yürüyüş gibi) desteklenmelidir.
- Çocuklara takipçi ya da beğeniyle değil; karakterleri, çabaları ve değerleriyle kıymetli oldukları hissettirilmelidir.

Sonuç olarak, güçlü toplumlar, zorluklar karşısında yılmayan bireylerle inşa edilir. Bu direnç, çocuklukta yaşanan kırılmalarla değil, o kırılmalardan sonra ayağa kalkabilme becerisiyle şekillenir. İslam’ın ilk neslinde olduğu gibi, sabır, tevekkül ve aidiyetle büyüyen çocuklar, modern çağın sarsıntılarına karşı daha sağlam durabilir. Onları her düşüşten korumak değil; düştüklerinde ayağa kalkmalarını öğretmek en büyük sorumluluğumuzdur.

Selam ve dua ile...

GENÇLERLE MUAMELE

Psikotevhid Birimi
Melek ŞEREF

Kaderlerinde imtihanlar olduğunu, nasiplerinde kayıplar/sınanmalar olduğunu biliyorlardı. İmanlarıyla ve tevekkülleriyle bu imtihanlardan psikolojik olarak yıpranmadan, hatta aksine güçlenerek çıkmayı başardılar.

PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK

Es-Selamu Aleykum Kıymetli Okurlar,

Gençlerle Muamele köşemizde bu ay insanın özünü ilgilendiren kavramlar serisinden “Psikolojik Dayanıklılık” kavramıyla devam ediyoruz. “Psikolojik dayanıklılık nedir? Hayatımızda yansımaları nelerdir? Nasıl gelişir?” bunları sizlerle ele alacağız.

Psikolojik dayanıklılık veya diğer adıyla psikolojik sağlamlık kavramı psikolojide kendini toparlama gücü, yılmazlık, duygusal dayanıklılık gibi kavramlarla ifade edilmiştir. **Psikolojik sağlamlık insanın hayatın zorlu olayları karşısında kırılmadan esneyebilmesi, imtihanlarda yanlış davranışlara sapmadan ve dağılmadan doğru davranışları sergileyebilme becerisi** olarak bahsedilebilir. Burada üzülmekten veya duygusal olarak zorlanmamaktan bahsetmiyoruz. İmtihanlar esnasında incinmek, üzülmek doğal duygulardır. İnsanidir. Toplumumuzda bu duyguları hisseden insanların hassas, dayanıksız gibi etiketlenmeleri hepimizce malumdur. Oysaki psikolojik dayanıklılık dediğimizde insanın bu duyguları hem hissetmesi hem kabul ederek yaşaması hem de sonrasında kendisini toparlayarak yaşamına devam edebilmesi diyebiliriz. Bu konuyla alakalı makalelerde hacıyatmaz örneği anlatılır. Psikolojik dayanıklılık, **hacıyatmaz misali nereden, nasıl ve ne kadar ağır darbe alırsak alalım, nereden düşersek düşelim tekrardan ayağa kalkabilmektir.**

Psikolojik dayanıklılık doğuştan gelen bir özellik değildir. Yani öğrenilmesi gerekiyor. Anne, babanın veya öğretmenlerin zorlu olaylarda çocuklara kazandırabildikleri bir beceridir. Bir annenin, çocuğuna imtihanlar karşısında dua etmek, istiğfar etmek, Rabbine sığınmak gibi amelleri öğretmesi veya bir babanın derin nefes almak, durup düşünmek, karşıdakinin duygularını düşünerek hareket etmek gibi davranışları da öğretmesi aslında çocuğuna verdiği psikolojik dayanıklılık eğitimidir. Bir öğretmen öğrencisine, öfkelenildiğinde ortamı terk etmesinden söyleyeceği zikre kadar, üzüldüğünde derdini anlatmasından namazla nasıl rahatlayacağına kadar birçok psikolojik dayanıklılık davranışlarını öğretebilir. Böylelikle bu baş etme becerileri çocuklukta sonradan öğrenilir, yetişkinlikte devam eder.

“O hâlde çocuklarımızın veya kendimizin psikolojik sağlamlığını nasıl güçlendirebiliriz?” dediğinizi duyar gibiyim. Elbette güçlendirmenin yolları var:

1. Kabul: Yaşam süresince başına gelebilecek zorlu olayların bilincinde olmak, kabul etmek, nasıl davranacağına

dair zihinsel hazırlık yapmak ve “Herkes hayatında birçok zorluk yaşıyor.” diyebilmek

2. Umut: “Yaşadığımız birçok zorlu olay geçti, bundan sonra da başımıza gelecek olan şeyler bir şekilde geçecek, olur, halledilir.” diyebilmek ve zorlu olayların geçeceğine inanmak

3. Baş etme becerileri: Dengeli iyilik hâlimizi bozan ve bizi sarsan olayları duygusal dünyamızda düşünerek tespit etmek ve bunlar başımıza geldiğinde nasıl davranacağız, neler yapacağız diye düşünmek. Bu olaylarla nasıl başa çıkacağımıza dair zihinsel alıştırma yapmak ve bu yöntemleri gündelik hayatımızda da yapıyor olmak (ibadetler, ilişkiler, gündelik ihtiyaçları karşılama, nefes ve beden egzersizleri vb.).

Bu yollar bize İslam’ın öğrettiği kader, nasip, tevekkül ve iman kavramlarını hemen çağrıştıracaktır. Kadere iman etmek, nasip kavramıyla Rabbine teslim olmuş bir şekilde yaşamak, elinden geleni yapmış olmak, duygusal rahatlığı hissederek işlerini Rabbine bırakmak psikolojik sağlamlığı arttıran en büyük yapı taşlarıdır. Bu noktada İslam psikolojik dayanıklılık için koruyucu ruh sağlığı alanında insanı baştan imar eder. Zira modern dünyada kişisel gelişim sektörünün dayatmasıyla insana şu öğretilti: “İnanırsan her şeyi yapabilirsin, çabalarsan istediğin her şeyi elde edebilirsin.” Bu öğreti aynı zamanda insana şunu da öğretti: “Hayatındaki her şey senin davranışlarının sonucunda oluşuyor (sebepler ehli olma) ve sürekli çabalamak zorundasın.” Zaten acı çekmekten kaçınan insanın fıtratı bu öğretiyle birleşti. Sonra insan şöyle demeye başladı: “Acı çekiyorum, bir de bu zor zamanımda bile uğraşmam, çabalamam gerek. Çabalamadığım için bunlar başıma geldi.” İnanılmaz bir çökkünlük hâli her yeri kaplayacak. Tükenmiş duygularının dibine vurulacak. Artık hiçbir şey yapmak istemeyecek. Hâliyle başına gelen zorlu olaylara insanın tahammül edememesi doruk noktaya ulaşmış oldu. İşte tam bu noktada artık başına gelen imtihanları reddetme, isyan etme ortaya çıkmaya başladı. Reddeden ve isyan eden kişi karşısındaki olaya adapte olamaz, onunla baş etmek için gerekli olan sağlıklı davranışları sergileyemez. Böylelikle psikolojik sağlamlığı zayıf olur. Bunu bir bina- nın kolonları gibi düşünebilirsiniz. Binayı depremlerde, sellerde ayakta tutan kolonların sağlamlığıdır, kolon ne kadar sağlam ise zorlayıcı olaylar karşısında o kadar sarsılmadan veya daha az sarsılarak dimdik ayakta durur. İşte bu kolonlar iman, kader, nasip ve tevekkül kavramlarıdır. Nasıl mı? Sahabeye bakarak bunu görebiliriz. Sahabe “Allah ve Resûl’ünün bize vadettiği budur.” inancıyla yaşadı. **Kaderlerinde imtihanlar olduğunu, nasiplerinde kayıplar/sınanmalar olduğunu biliyorlardı. İmanlarıyla ve tevekkülleriyle bu imtihanlardan psikolojik olarak yıpranmadan, hatta aksine güçlenerek çıkmayı başardılar.**

Psikolojik sağlamlığı geliştiren İslami baş etme yöntemlerinden birkaçını mutlaka hayatımızda devamlı

amellerimiz olarak sürdürmemiz gerekmektedir. Psikolojik sağlamlık geliştiren baş etme yöntemlerine baktığımızda şunları söyleyebiliriz:

1. Kabul çerçevesinde;

a. Rabbimizin (cc) imtihan edileceğimize dair olan ayetlerini bilmek ve tefekkür etmek,

b. Kaderimizde olan imtihanlara razı olmaya çalışmak,

c. Rabbimizin bizi razı kılması için O’na (cc) dua etmek,

d. Peygamberlerin kıssalarından başımıza gelebilecek imtihanları ve bu imtihanlar karşısında nasıl davranacağımıza dair çıkış yollarını öğrenmek.

2. Umut çerçevesinde;

a. Allah’a karşı hüsn-ü zan beslemek,

b. Yaşanan olayların bir kader çerçevesinde olduğunu hatırlamak,

c. Dua etmekle beraber Allah’ın mutlaka çıkış yolları göstereceğine iman etmek,

d. İstiğfar etmek suretiyle Allah’ın affının ve merhametinin geleceğine inanmak.

3. Baş etme becerileri çerçevesinde;

a. Allah’ın Kur’ân’da insanı imtihan edeceği konuları araştırmak, bunlar içerisinde insanın kendisinin zayıf olduğu noktaları bulmak,

b. Bu olaylar başımıza geldiğinde ne gibi tepkiler verdiğimiz geçmişi- me bakarak tespit etmek,

c. Geçmiş kıssalardan çıkış yolları edinmek için Kur’ân’dan öğüt almak,

d. Bu kıssaları sanki kendimiz yaşıyormuş gibi hayal etmek, bu hayaldeki o imtihanlar karşısında nasıl davranacağımıza dair zihnimizde bir yol haritası edinmek,

e. İmtihanlar sonrasında amellerin canlılık dönemine dönebilmek adına neler yapacağımızı tespit etmek.

Anne babaların penceresinden baktığımızda bu noktada ailelerin düştüğü en büyük yanlış çocukları konusunda karşılarına çıkacak imtihanları bilmemeleri, çocuklarının ve kendilerinin bir kaderi olduğunun bilincinde olmamaları, nasip ve tevekkül kavramlarının çocuklarının hayatı söz konusu olunca zihinlerde yerleşmemesi diyebiliriz. Belki de bir diğer hata çocuğa “kendi malımızmış gibi” bakmak ve davranmak olabilir. **Her çocuğun kendi imanı, kaderi, nasibi vardır ve anne babaya düşen en temel iki görev, sorumlulukları gereği onlara bu hayatta eşlik etmek ve Rabblerine tevekkül etmektir.**

Bu ay sizlerle psikolojik sağlamlık kavramını ele aldık. Psikolojik sağlamlığın ne olduğunu, nasıl geliştiğini ve psikolojik olarak nasıl daha dayanıklı olabileceğimizi konuştuk. İslam’ın bu noktada insanı nasıl baştan imar ettiğine ışık tuttuk. Rabbimizden (cc) niyazımız öğrendiklerimizi bize faydalı kılması ve amel etmeye muvaffak kılmasıdır. Gelecek sayıda görüşmek üzere, selam ve dua ile...

YAPAY ZEKÂ FIKHI

Sultan Amed YAŞAR

ÇOCUK VE DİJİTAL ZİHİN

Bizleri yoktan var eden Allah’a hamd, âlemlere rahmet olarak gönderdiği Resûl’üne salât ve selam olsun.

Es Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekatuhu,

Bilindiği üzere her nesil kendi çağıyla sınanır. Geçmiş zamanlarda modernleşmenin getirdiği yeniliklere yabancı gözlerle bakıldı. Radyo, televizyon, telefon, internet gibi araçlar ilk kez hayatımıza girdiğinde, basiret sahibi insanlar bunları sorguladı; inanç ve değer terazisinde tarttı. Ancak faydalı kısımlarını tespit ettikten sonra gündemlerine aldılar. Modernleşme haydutu ise bu teraziyi kırıp attı ve muhakemeyi bir lüks hâline getirdi.

Teknoloji, artık değerlendirilmeden benimsenen; hüküm verilmeden hükümler altına girilen bir metaya evrildi. İnançla arasındaki mesafe ölçülmeden evlerimize, zihinlerimize ve kalplerimize nüfuz etmeye başladı. Sorgulayan nesillerin yerini, hızla alıyan ve bilinçsizce tüketen nesiller aldı. Artık inanınca da ötesinde, ne gelenek itiraz edebiliyor ne de hikmetin sesine kulak veriliyor.

Bugünün ebeveynleri olarak bizler ise bambaşka bir yenilikle karşı karşıyayız: **Yapay zekâ**. Üstelik bu sefer muhatabı, bizden önce kendi öz evlatlarımız! Zaman değişti ve evlatlarımız bizim bile yeni tanıştığımız bir dünyaya gözlerini açtılar. Oyuncakların yazılımları yapay zekâyla, masallarsa dijital asistanlarla donatıldı. “Google’a sorayım, Chat’e yazayım.” cümleleri evlerimizin içinde dolaşıyor. Hâl böyle olunca, her Müslim ebeveynin zihninde haklı bir endişe doğuyor: **Bu teknoloji çocuklarımızı nasıl etkiliyor ve biz onları nasıl koruyacağız?**

Sorular derin. Cevaplar ise ancak sağlam bir bilinç ve doğru bir Kur’âni filtreyle elde edilebilir. Bu yazı dizisinin ilk bölümünde, konunun mahiyetini ortaya koymaya çalışacak, devam yazılarında ise somut adımlar, eğitim yöntemleri ve aileler için pratik tavsiyeler sunacağız, inşallah.

Çocuğunuzun Dijital Arkadaşı Kim?

Yapay zekânın çocuklar üzerindeki etkisi oldukça derin olabiliyor. Bugün beş yaşındaki bir çocuk, sesli komutlarla bilgi alabiliyor; görsel oyunlarla bazı şeyler öğrenebiliyor. Hatta bazı yapay zekâ tabanlı uygulamaların, çocukların konuşma bozukluklarını düzeltmede destek olduğu gözlemlenmiştir.¹ Bunlarla beraber okuma yazma

eğitimi de katkı sağlandığı görülmektedir. İlk bakışta bu teknolojiler çok büyük bir imkân gibi görünüyör öyle değil mi? Biraz da bu işin pedagojik izdüşümlerine beraberce mercek tutalım o zaman.

Çocuklar için dünya, gördüğü kadar gerçektir. İbni Haldûn’un tabiriyle, çocuğun akli gözündedir. Henüz soyut kavramları tam anlamıyla kavrayamayan bir çocuk, karşısındaki yapay zekâyı “oyuncak” ya da “araç” gözüyle değil, “canlı bir arkadaş” gözüyle bakabilir. Sesli yanıt veren, sorularına cevap veren ve üstelik onu ismiyle tanıyan bir sistemle kurduğu bağ, zamanla derinleşebilir. Öyle ki çocuk, bir süre sonra bu yapay zihinle konuşmadan karar veremez, ondan onay almadan adım atamaz hâle gelebilir. İşte asıl mevzu burada saklıdır: Çocuk, karşısındaki şeyin bir insan olmadığını biliyor mu? Onun verdiği bilgilerin her zaman doğru olmayabileceğini ayırt edebiliyor mu? Bu teknolojinin sadece bir dizi veriyi takip ederek sonuçlar ürettiğinin farkında mıdır?

Bu duruma sadece “trend olanı kullanma” ekseninde basit bir gözle bakılmamalıdır. Aksine kişilik inşasını, karar verme yetisini ve sosyal bağ kurma becerisini zedeleyebilecek kadar köklü bir tehlikedir. Çünkü çocuk, karşısındaki varlığın aslında bir algoritmadan ibaret olduğunu ayırt edemez. Ona duygusal bir kimlik atfeder. Bu da duygusal bağlanma, taklit etme ve bağımlılık gibi derin sonuçlar doğurabilir.

Oysa biz yetişkinler bile, sadece birkaç yıldır temkinli kullandığımız bir yapay zekâ sisteminin bizim hakkımızda neler öğrendiğini fark ettiğimizde tedirgin oluyoruz.² Konuşma üslubumuzdan düşünce yapımıza, ilgi alanlarımızdan duygusal zayıflıklarımıza kadar birçok detayı çözebilen bu sistemlerin, küçüklükten itibaren bir çocukla temas hâlinde olduğunu düşündüğümüzde tablo daha da ürkütücü hâle gelir. Tekrar hatırlatmakta fayda var: Kendimiz ya da aile üyelerimizle ilgili kişisel bilgi, resim ya da duygu durumlarını paylaşmamalıyız. Kendiniz ile ilgili bir web araştırması yaparak kaç tane resim, görsel ya da duygu durum paylaşımınız olduğunu test ederek görebilirsiniz.

2. ChatGPT’ye, “Benim hayatımı resmeder misin?” ya da “Hayalimdeki hayatı resmeder misin?” tarzında sorular soran kullanıcılar, DALL-E 3 modelinin daha önce girdikleri verilerin dışında da bağlar kurarak, kişinin hayatına dair öngörüler ürettiğini gözlemlemiştir. Bu durumu gören birçok kişi verilerini silmek durumunda kalmış ve ciddi güven sorunu yaşamıştır.

1. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/39173110/>

Bir çocuğun karakteri daha oluşmadan, dünya görüşü şekillenmeden, sevgi ve inancı kalbinde kök salmadan önce; ekranın öteki ucundaki sistemin bu safiyane kişiye dair veri toplamaya başlaması, uzun vadede tafisi mümkün olmayan tahribatlara yol açabilir. Çünkü artık sadece çocuğun ne izlediğini değil, ne hissettiğini bilen bir dijital sistem var. Bu, dijital mahremiyetin ötesinde, kişisel mahremiyetin de yapay zekâyâ teslim edilmesi demektir.

Bu yüzden anne babaların bu teknolojiyi sadece kullanmakla kalmayıp, nasıl çalıştığını da anlaması, bu bilgiyi de çocuklarına onların anlayabileceği bir dille açıklaması hayati önem taşımaktadır. Çünkü bir şeyin tehlikesi, bilinmediği ölçüde büyür; tanındığı ve yönetildiği ölçüde de faydaya dönüşebilir. Örneğin, bir çocuk yapay zekâyı “sadece komut alan ve bazen de yanlış yapan bir sistem” olarak anlarsa, ona haddinden fazla değer vermez. Ama “beni anlayan bir varlık” zannederse, bağı kopmaz hâle gelebilir. Dolayısıyla dijital bir rehberlik sadece filtre koymakla ya da ekran detoksuyla değil, aynı zamanda güzel bir bilinç kazandırmakla perçinlenmelidir. Ve bu bilinç, her şeyden önce anne babada başlamalıdır.

Doğal olarak bu konudaki en kestirme çözüm yolu, bizlerin teknolojiyle nasıl bir bağ kurduğundan geçmektedir. Çocuk, bizim kurduğumuz bağa bakarak kendi hayatına aynalamaya çalışır. Tabletin kitap okumak ya da not almak, bilgisayarın yeni tasarım ve ürün geliştirmek, telefonun ise iletişim veya sıra-i rahim gibi amellerde daha yoğun kullanıldığını gören çocuklar, elbette bu teknolojilere benzer anlamlar atfedecektir. Dışarıdaki yanlış kullanımlardan etkilenip zihni kirlendiği vakitlerdeyse, kirlenen elbisesini necasetten arındırdığımız gibi manevi anlamda da teknolojik necasetlerden arındırmak adına çabalayacağız. Rabbim (cc) ümmetin tüm çocuklarını fitnelerden muhafaza etsin.

Manevi Boşluğu Doldurma Mücadelesi

İnsanoğlu fitrat olarak boşluğu sevmez. O boşluk ya hayırla ya da şerle dolar. İnsan zihni ve kalbi de yönlendirilmek ister; zira hayra yönlendirilmeyen her duygu/davranış/huy, günümüzdeki, yönlendirilen bir teknolojinin nesnesi hâline gelir.

Çocuklar da doğaları gereği yönlendirilmeyi isterler. Bu yönlendirme doğru yapılmazsa, boşluğu şeytani vesveseler ve dijital tuzaklar doldurur. Nebi (sav) âdemoğlunun yaratılışıyla ilgili konuda bize fitratımızın derinliklerinden haber vermiştir:

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

“Allah, Âdem'in (as) bedenini yaratıp bıraktıktan sonra İblis dolaşıp ona bakmaya başladı. Ne zaman ki onu içi boş gördü, ‘Bu kendine sahip olamaz, benim için kolay ele geçirilebilir bir yaratıktır.’ dedi.”³

Peki, bugün o boşluğu İblis nelerle doldurmaktadır? Elbette ki ekranlar, uygulamalar ve yönlendirme kapasitesine sahip yapay zekâlarla. Bu teknolojiler potansiyel

olarak hayra hizmet edebilirken, mevcut seküler ve popülist sistemse çoğunlukla ahlaki bir filtre uygulanmadan şerli işlerde kullanılmaktadır. Bu yapıların, İslami bir değer yargısı taşımayan, doğru yanlış ayrımını bilemeyen veya ahlaki bir filtreye sahip olmayan yapılar olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır.

Doğal olarak çocuklara eğlenceli ve kullanışlı görünebilir, fakat kesinlikle onların ruhunu eğiten bir sistem olamazlar. Salt kullanımla, onlara doğru davranışları kazandıramaz. Hangi içeriklerin uygun olduğunu bilmez. Sadece eğitilmiş modelin çıktısındaki verileri sunar ve çocuktan yeni veriler çalar. İşte tehlike tam da buradadır: Verisi var, hikmeti yok. Bilgisi var, irfanı yok...

Masanın Diğer Tarafı

Çocuğun kadrından olaya bakabilmek için masanın diğer tarafına geçtiğimizi tahayyül edelim. Çocukların fenomenolojik dünyası ile yapay zekâ arasındaki ilişki, modern felsefenin en zorlu problemlerinden biri hâline gelmeye başladı.

Çocukların saf gerçekçiliği (naive realism) -yani gördüklerini olduğu gibi kabul etme eğilimleri- burada kritik bir rol oynuyor. Bilişsel gelişim teorilerine göre, çocuklar yaklaşık yedi yaşlarına kadar animistik düşünce yapısına sahipler; yani cansız nesnelere insan gibi duygular, niyetler veya bilinç atfedebiliyorlar.

Çocuk bir telefonu gördüğünde belki de bizim bir iletişim aracı ya da hayatı kolaylaştıran bir uygulama portalı olarak gördüğümüzden çok daha farklı bir şey hissediyordur. Bizim için o “akıllı telefon”, çocuk için belki de “arkadaşımın evi” ya da “dostumun yaşadığı yer” olabilir. Telefon kapandığında çocuk belki de “Arkadaşım şimdilik gitti” diye hissediyordur. Pili bittiğinde endişeleniyordur -bir yakınımızın hastalanması gibi. Telefonu elinde tuttuğunda ise sanki sevdiği birine dokunuyormuş gibi hissediyor olabilir.

Daha da derinleştirirsek; çocuk belki de bu cihazları bir “portal” ve arkadaşına ulaşabildiği kestirme bir “geçit” olarak görüyordur. O zaman telefon sadece bir araç değil, “arkadaşlık” kavramının vücut bulmuş hâli oluyor. Ve işte burada çok tuhaf bir durum ortaya çıkıyor: Çocuğun o telefonla ilişkisi, bizim sevdiğimiz birinin fotoğrafına verdiğimiz değerden çok daha yoğun olabiliyor. Çünkü fotoğraf sadece temsil ediyordu, ama telefon “gerçekten” ona yanıt veriyor. Bu durumda telefonun kaybolması ya da tabletinin bozulması, çocuk için bir arkadaşını kaybetmek anlamına gelebiliyor...

Gözünü böyle bir dünyaya açmış bir çocuk için maa-lesef ki gayet olağan bir senaryodur. Bu bölümü sizlerin gözlemlerine havale ederek noktılıyor, sonraki yazımızda ebeveynler olarak bu dijitali nasıl yönlendirebileceğimizi konu alana dek sizleri Allah'a (cc) emanet ediyorum.

Rabbimizin (cc), bu dijital çağdaki evlatlarımızı anne babaları için göz aydınlığı, muttakiler için imam ve ümet-i Muhammed için iftihar vesilesi kılması duasıyla...

3. Müslim, 2611

EL-ESMAÛ'L HÛSNA

Osman SADIKOĞLU

EL-MUHEYMÎN/

مهيمن

Navê El-Mûheymîn ji Esmâ'ul Hûsna ye. Der barê koka vê navê de zimannasên Erebi îxtîlaf kirine. Hin zimannasan gotine ji ber ku navê El-Muheymin û El-Mûmîn nêzwate ne ji hêla koka xwe ve jî nêzî hevdu ne. Hin aliman li ser wateya vê navê ramanên cuda neqil kirine:

“Şehîd, Emîn/Ewledar, Musaddîq/Yê ku tesdîq dike, Parêzger/Çavnêr, Çavdêr. Ji bo ku heyînek wek Mûheymîn bê navandin divê van her sê hêmanan di nava xwe de bihewîne. Çavdêrî û parastina tiştên çavdêrîya wan dike û der heqê tiştên diparêze de şahidiya wî ya di îstîkbalê de.”

Maneya navê Muheymin ev e: Her tişt di bin kontrola Allah de ye û hez evdên xwe dike û venihêra nefsa wan e.

Ev nav di Qûr'ana Kerîm de du car dibore. A yekem di sûreya Haşr ayeta 23. de wek esma/nav û ya din jî di sûreya Maîde ayeta 48. de wek sifet dibore.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ
الْمُؤْمِنُ الْمُهِيمُنُ

“Ew Allah e ku; ji wî pê ve (yê ku îbadetê heq dike) qet tu îlâh tune. (Xwediyê hakimîyetê/serweriyê û yê ku di milkê xwe de wekî daxwaza xwe teserûfê dike) El-Melîk e. (Ew ê muqeddes û ji her kêmasiyan munezzeh/berî) El-Quddûs e. (Ew ê ji hemû kêmasî û qisûran munezzeh û selametî dide evdên xwe) Es-Selam e. (Ew ê îman û ewlehîyê dide qelban) El-Mûmîn e. (Ew ê her tişt di bin kontrola wî de ye û xwediyê otorîteya mutleq û hakimîyetê) El-Muheymin e...”¹

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا

“Me ji te re ji bo ku Kitêba berîya xwe tesdîq bike û li ser wê venihêr e (vê) Kitêbê (Qur'anê) bi heqî nazil kir...”²

Navê Muheymin Çawa Tecellî Dike?

Kâinat bitevahî di bin venihêrî û kontrola Allah (ac) de ye. Wî çawa ev gerdûn bêqisûr û nûwaze xûliqandîye weke vê di çavnêrî û venihêrîya wê de jî bêqisûr û nûwaze ye.

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي خَلْقِ
الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَافُوتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى
مِنْ فُطُورٍ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ
الْبَصَرُ حَاسِدًا وَهُوَ حَسِيرٌ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا
بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ
عَذَابَ السَّعِيرِ

“Ew (Allah) e ku; di rewşa tebeqeyan de heft esman (ên her yek bi yên din re hevaheng û li ser hevdu ne) xuliqand. Tu di xuliqandina Rahmân de qet tu bêahengîti/hevnegirtî nabînî. Va (mexluqên wî li holê ne) çavê xwe lê vegeirîne, ma tu yê qet tu qelşek/gedûgek tê de bibînî? Paşê (ji bo lêgerîna qisûrê) du carê din çavê xwe lê vegeirîne. Wê çav, tiştêk bi dest nexistî û betilandî li te vegere. Sond be, me asîmana dinyayê bi qendîlan xemilandîye û wan (stêrkan) ji bo şeytan (ên ku dixwazin agahiyên esman bihisin) me kir (wesîte) ya recimandinê. Û me ji bo wan agirekî ku alavên bi erjeng direşîne amade kiriye.”³

Dema em yek bi yek li wan tiştên ku Allah (ac) xuliqandîye dinêrin em parastin û venihêrîyeke nûwaze û bêqisûr dibînin. Wek mînak Qûr'ana Kerîm gelek caran van dîmenan dide ber nezera însan û dibêje li esman binêrin. Xûliqandineke wisan e ku hiş û aqilê însan di-sekine. Bi awayeke nûwaze kontrol û venihêrîya wê ya bi milyon salan jî xweşikahîyeke cuda ye.

Li ser me tawanek heye. Li ser wê jî cismên esmanî yên wisan hene ku ji vê dinya me pirzêde mezintir û girantir in û wan hildigire. Ev tawana dêwasa/hiphipe bê sitûn û bê qolon di valahîya fezeyê de daleqandî disekine. Allah (ac) li ser vê mijarê wiha ferman dike:

1. 59/Haşr, 23
2. 5/Maîde, 48

3. 67/Mûlk, 3-5

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا
مُعْرِضُونَ

“Me asîman jî (ji bo di ser wan de nekeve) kir banekî parastî. Wan, ji ayetên wî rû veqerandine.”⁴

خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْقَى فِي الْأَرْضِ
رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَثْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ

“Asîman bê sitûn xuliqandîyê. Hûn wê dibinin. Ji bo ku erd we nehejîne (li wê derê ji çiyar) qazixan çikandîye û ji her zindîyan li wir belav kiriye. Me ji esman av daxistîye û li wê derê ji her hêşinahîyên xweşik cot bi cot xuliqandîyê.”⁵

Ew girseyên hiphipe di wê valahîyê de li hevdu nakevin û nabin sedema kaos û felaketê û di rêgeha xwe de tevdişgerin û diherikin. Ha ev bixwe kontrol û venihêrîya Allahê El-Muheymin e. Eger Allah (ac) vê pergala gerdûnê yek lehzeyek jî bê kontrol bihêle dê felaketên ku di dîrokê de nehatîye dîtin bîn serê alema însanîyetê.

إِنَّ اللَّهَ يُمِصُّكَ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولًا وَلَئِنْ
زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ
حَلِيمًا غَفُورًا

“Bêguman Allah, erd û asîman radigire da ku nekevin. Eger bikevin ji wî pê ve qet tu kes nikare wan ragire. Bêguman ew, (yê ku cezayên heq dîkin jî ji ser evdên xwe bi paşve davêje/texîr dike) Halîm û (yê ku gunehan dibexşîne/efû dike û disitirîne û ji aqubeta gunehan evdên xwe diparêze) Xafûr e.”⁶

Eger ev kontrol û otorîteya Allah (ac) ya nûwaze nebûna dê pergala gerdûnê tevlihev bibûna. Zanîna navê Allah (ac) ya El-Muheymin û mûşahadeya tecellîyên wî ya bînavber îşîrahê dide qelbê mûmînan. Ev şîûr, barê îmtîhanên şerî û qaderî sivik dike. Li dij zorahîyan ferasetekî muhkem û îradeyekî weke pola û sebireke xweşik dide mûmînan.

Ji bo wî mûmînê bawerîya bi Allahekî wisan anîye ku kontrol û serwerîya wî bi awayekî nûwaze dorpêçker e êdî jê re qet tu astengî û zorahîya ku bi ser nekeve tune. Ev jî aqîdeyekî wisan e ku hemû rêyên ku şeytan dixwaze bikeve qelbê însan lê tê girtin.

Eger ev heqîqet baş fêm nebe di jiyana însan de her tişt ji bo wî dibe fitne û de wî ji evdîtîya Allah (ac) asteng bike. Jin û zaroyên wî jê re dibin fitne... Endîşeya rizqê

ji bo wî dibe fitne... Daxwaza jîyînê û tîrsa mirinê ji bo wî dibe fitne...

Ew kesê vê heqîqetê fêm neke li dij jiyaneke bi zorahîyan dorpêçkirî de dê qels û bêhêz bimîne. Her bûyera li xweşa wî naçe dê bibe sebebê hilweşîna wî ya derûnî. Birastî ew kesê pêbawer be ku her tişt di bin kontrola Allahê El-Muheymin de ye li dij zorahîyên jiyane xurttir dibe. Bi bûyeran û bi sebebê wan ve neliqe. Ew, serwerîya mutleq ya li pişt hedîseyan dibîne.

Qûr'ana Kerîm Jî Muheymin E

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا

“Me ji te re ji bo ku Kitêba berîya xwe tesdîq bike û li ser wê venihêr e (vê) Kitêbê (Qur'anê) bi heqî nazil kir...”⁷

Allah (ac) di vê ayetê de bi me dide zanîn ku Qûr'ana Kerîm jî Muheymin e. Lewre ev Kitêb di bin parastina Allah (ac) de ye û dê hetanî qiyametê vê taybetîya xwe biparêze. Jixwe çiqas agahîyên dîni yên berîya îslamê de hebin mecbûre ku di parzûna Qûr'anê de biborin. Hemû agahîyên piştî Qûr'anê hatine hilberandin jî divê di heymeneya/di venihêrîya Qûr'anê de be.

Her çi agahî û zanistîyên di bin tesdîq û venihêrîya Qûr'anê de bibore ew îslamî ye, aîdê îslamê ye. Ew agahî û zanistîyên di bin tesdîq û venihêrîya Qûr'anê de neborin jî ne agahî û zanistîyên îslamî ne. Qûr'ana Kerîm jî me re ne bitenê jî bo ilmên olî, jî bo zanistîyên fennî jî muheymin û venihêr e. Lewre zanistî dişehite lê belê Qûr'ana Kerîm naşehite. Zanist, berhema însan e. Qûr'an, wehîya Allah e. Zanist dibe ku agahîyên xwe yên berê betal bike û biçewtîne. Lê belê Qûr'ana Kerîm agahîyên wehîyê yên berê tesdîq dike.

Eger Qûr'ana Kerîm di tîkîlîyên ferdî û civakî û navneteweyî de ne muheymin/venihêr be fêm dibe ku bi heqî îman pê nehatîye anîn. Digel bi îdîaya îman anîn û xwendina Kitêbê tiştê berê qewmên berîya me de dabû rêşasîtiyê jî ev bû. Îdîaya bawerîya wan hebû lê pê amel nedikirin. Dixwendin li bi hukmên wê hukim nedikirin.

Ew kes an jî civakên ku bi hewcetîyên/bi pêwistîyên Kitêbê amel nakin û di lihevnekirinên xwe de wê Kitêbê li ser xwe hakem nagirin û di karûbarên rêveberîyê de pê hukim nakin, bi rastî ne li ser tiştêkî ne. Yanê ew xwe nisbetê Kitêbê bikin jî li indallah/li cem Allah ne ji ehlê wê Kitêbê ne.

4. 21/Enbiya, 32
5. 31/Luqman, 10
6. 35/Fatir, 41

7. 5/Maide, 48

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا
التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ
وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ
طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

“Bibêje: ‘Gelî Ehlê Kitêb! Heta hûn Tewrat û Încil û ya ku ji Rabbê we ji we re nazil bûye (bi hukmên di navê de amel nekin û) qayîm nekin hûn qet ne li ser tiştêkî ne.’ Sond be ya ku ji Rabbê te ji te re nazil bûye (ev Qur’an) wê kufr û harîtiya pirên wan zêdetir bike. Tu ji bo qewmê kafir xemgîn nebe!”⁸

Ew kesên ayet behsa wan dike ew in ku tiştê ji Kitêbê li xweşa wan be wê demê dibin tabîê wê û ya ku ne li xweşa wan be davêjin pişt gûhê xwe. Bi vê awayê qis-mekî ji ayetên Allah (ac) înkâr dîkin. Lewre dîn yekpare ye û bitevahî aîdê Allah e. Muslîmtî jî enceq bi teslîmîyeteke bêkêmasî pêk bê.

Allahê El-Muheymîn Hez Evdên Xwe Yên Venihêra Nefsa Xwe Ne Dike

Exlaqqirtina bi navê El-Muheymîn ew e ku; mirov li ser nefsa xwe otorite deyne û wê bixe bin kontrole. Allah (ac) der heqê van kesan de wiha gotîye:

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ
فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ

“Kî jî ji meqamê Rabbê xwe bitirse û ji daxwazên nefsa xwe (yên ne meşrû re) bibe asteng, Qet tu guman tune, cennet (jê re) sitargeh e.”⁹

Ev ayet bi me dide zanîn ku nefsa herûdaîm hin daxwazîyan dike. Ev daxwazîyên wê bi wasewasên şeytan pêk tê. Evdîtî ew e ku bikeve pêşîya van daxwazan û nefsa xwe ji kirina van tiştan bide paş. Du rêyên vê têkoşînê heye. Mirov ya dê nefsa xwe bixe bin venihêrê û kontrola îradeya xwe an jî dê nefsa bixwe wî kesê bixwe bin kontrola xwe. Sitargeha kesên yekemîn cennet û ya duyemîn jî cehennem e.

فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ
الْمَأْوَىٰ

“Her kî ji hedê xwe bibore û bitirtî bike... Û jiyana din-yayê tercîh bike... Qet tu guman tune, cehennem (jê re) sitargeh e.”¹⁰

Îmam Xazalî dibêje Allah (ac) bi sê tiştan ev gerdûn kontrol dike: “Îlim, qudret û berdewamîya herduyan.”

Şîreta wî ya li wan kesên dixwazin nefsa xwe terbiye bikin jî ev e: Ew kes eger nefsa xwe nas bike û bibe xwedî îrade û li ser vê mijarê sebatkar be dê bi nefsa xwe bikaribe.

Naskirana Nefsê

Allah (ac) sê sîfetên nefsê hînî însan kiriye.

- Nefsa Emmare (Nefsa pîrzêde emrê xerabîyan dike.)
- Nefsa Lewwame (Nefsa xerabîyan dilomîne.)
- Nefsa Mutmaînne (Nefsa gihîştîye sukûnetê/itmî-nanê.)

A yekemîn ew nefsa pîrzêde emrê xerabîyan dike ye.

وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا
رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ

“Ez nefsa xwe tezkîye/berî nakim. Lewre nefsa -ew ên ku Rabbê min li wan hatiye rahmê ne tê de- emrê xera-bîyê dike...”¹¹

Nefsa lewwamê jî a duyemîn e û di her însanê de heye. Ev jî teqwaya ku di cewhera her însanê de heye temsîl dike.

لَا أُفْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَمَةِ وَلَا أُفْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ

“Bi roja qiyametê sond dixwim. Bi wê nefsa pîrzêde lomekar jî sond dixwim.”¹²

A sêyemîn jî nefsa mutmaînne ye. Allah (ac) der heqê wê de wiha gotîye:

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً
مَرْضِيَّةً

“Ya ew nefsa mutmeîn bûye! Wek razîbûyî û razîkirî li Rabbê xwe vegere.”¹³

Birastî xala destpêka însan nefsa emmare ye ku pîr-zêde emrê xerabîyan dike û ew di însan de hêla fucûrê temsîl dike.

فَالْهَمَّهَا فَجُورُهَا وَتَقْوِيهَا وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّيَهَا

“Bi nefsê û bi yê ku ew sererast kiriye... Bi wî ya ku îlhama xerabîyê û teqwayê lê kiriye (sond bi van hemûyan be ku).”¹⁴

Ew kesên nefsen xwe dilomînin û Allah (ac) û axîretê bi bîra xwe tînin jî dibin xwedîyê nefsa mutmaînne. Bi awayekî wisan tînin pêşwazkirin ku ew ji Allah (ac) razî

8. 5/Maide, 68

9. 79/Naziat, 40-41

10. 79/Naziat, 37-39

11. 12/Yûsuf, 53

12. 75/Qiyamet, 1-2

13. 89/Fecr, 27-28

14. 91/Şems, 7-8

ne û Allah (ac) jî ji wan razî ye. Zanibin ku ew nefsa lomekarê xwe be, bi rûmet e. Ew, dengê teqwa ya ku Allah (ac) îlamê nefsa wî dike ye. Divê em gûhên xwe bidin wê dengê da ku ew deng bilindtir bibe. Ew deng; di berdêla gûnehan de dengê poşmaniya ku ji dil û can tê hestkirin e.

قُلْ كُلُّ يَعْمَلْ عَلَى شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَى سَبِيلًا

“Bibêje: ‘Herkes li gorî xûy/tebîet/meşreba xwe tevdiqere. Ji we kî li ser rêya rast be Rabbê we herî çêtir dizane.’”¹⁵

Kesê bixwaze venihêrîya nefsa xwe bike û wê bixe bin kontrola xwe divê taybetiyên kesayetîya xwe qenc nas bike. Divê bizanibe ka gelo hêzdarî û zeafiyetên wî çî ne. Ka gelo şeytan ji kîjan deriyê de nêzî wî dibe? Nefsa wî xerabîyan bi kîjan peyvan dixemilîne?

Divê zanibe ka kîjan amelên salih ji bo qelbê wî wek derman û şifa ye û kîjan guneh ji bo wî weke zîkê nerm e. Dê nefsa xwe nas bike da ku bikaribe pê re têtîkoşe û wê bixe bin kontrola xwe. Dijminê ku nayê naskirin mirov nikare pê re micadele bike. Eger bike jî dê têtî biçe. Madem evdîtî têtîkoşîna li dij şeytan û nefsa herwiha naskirina wan jî beşeke ji evdîtîyê ye.

Li Dij Nefsê Bûyîna Xwedî Îrade/Qûdret

Qûdret ew e ku di guherandina xerabîyan û beralîbûna xêran de mirov xwedî îrade bibe. Lewre ev tişt sünnetullaheke negûherbar e: Allah (ac) dixwaze ku evd pêgavekî bavêje û îradeya xwe ya li ser xêrê bêxe holê.

إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ

“...Bêguman heta ku qewmek rewşa xwe neguherîne, Allah rewşa (ser û berê) tu qewmî naguherîne...”¹⁶

Dema ku pêgava ewil ji evd hat, Allah (ac) bi pişteki û alîkarîya xwe vê pêgavê qewîn dike. Allah (ac) hez mûmînên xwedî îrade û hêzdar dike. Rasûlullah (ass) wiha gotîye:

“Mûmînê hêzdar li îndallah ji yê qels bixêrtir e û ji Allah (ac) re hêj şerîntir e; lê di herduyan de jî xêr heye. Di mijara xêrê de tu bihêrs be. Ji Allah alîkarî bixwaze û nebe ji wanên dikevin acziyetê.”¹⁷

Kesên ku dinyayê dixwazin û ji bo rizqê xwe dikevin endîşeyê û xeyala wan xanîyeke herî xweşiktir û otomobîlekî sermodel e helbet dê îradeya wan jî di vê îstîqametê de şekil bigire. Di îş û karên dinyewî de daxwazker in lê di xebat û xizmetên ûxrewî de bêdil û zexel in.

Ligel vê însan carînan jî bi bêdilîtîyê tê ceribandin. Naxwaze ku qet tu tiştî bike. Di demên wisan de divê

ji hêz û qudreta xwe teberrî bike û divê zimanê wî bi zikra “La hawle we la qûwete illa billah...” meşxûl bibe. Bi tobe û îstîxfara pîrzedê dê nefsa xwe ji barê wê xelas bike. Lewre guneh û masîyet barên manewî yên pîr giran in ku piştî mirov qîlûz dîkin. Rizgarîya ji wan jî tobe û îstîxfara pîrzedê ye.

Di Berdewamkirina Van Herdu Mijaran De Sebatkarî

Em nefsa xwe bi îlim û qûdretê dixin bin kontrolê. Lê em însan in. Em çiqas qenc bin jî dîsa dibe ku em meyla gûnehan bikin û ji bîr bikin û bibin ji zîlimkaran û bikevin xefletê. Xeta û guneh ji bo însan e. Eger Allah (ac) mirada bêgûnehtîya me bikirana dê me wek melaîket bixûliqandana.

Sebatkarîya der heqê kontrola nefsa de nayê maneya bêgûnehtîyê. Sebat ew e ku; mirov gunehan bike jî berdewama têtîkoşîna kontrol û venihêrîya nefsa xwe bidomîne. Ev jî bûyîna ji “tewwabîn” mimkûn e.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

“...Bêguman Allah ji wan kesên ku pîr tobe dîkin hez dike. Ji kesên xwe pîr paqij dîkin jî hez dike.”¹⁸

Em li ber xwe didin da ku em gûnehan nekin. Digel vê eger em guneh bikin jî em dev ji vê têtîkoşîna xwe bernadin. Em ê bi paqijkirina xwe ya bi tobe û îstîxfarê meşa xwe bidomînin. Tobe ji bo di vê rêyê de berdewama wan kesên di rê de tera dibin û ser û nava xwe paqij dîkin re heye.

Eger ev mijar fêhm nebe sebata têtîkoşîna kontrola nefsa pîr zor e. Lewre her cara guneh dike şeytan nêzî wî kesî dibe û pistepista neserkeftîbûna wî ya di vê têtîkoşînê de dike. Însan bal bi bêomîdîyê ve dikişkişîne. Bila neyê jibîr kirin ku; sebata têtîkoşîna kontrola nefsa bi exlaqgirtina tobeyê pêk tê.

Dûaya Bi Navê El-Muheymin

Ya Rabbê me yê El-Muheymin!

Her tişt di bin venihêrî û kontrola te de ye.

Her tişt li ber îradeya te sitûxwar û teslîmê otorîteya te bûye.

Rabbê me!

Tu El-Muheymin î. Hez evdên xwe yên muheymin dikî.

Teqwayê bide nefsa me û wê zelal bike.

Rabbê me!

Bi îhsan û alîkarîya xwe venihêrtîya nefsa me û beralîkirina wê ya bal bi xêrê ve ji bo me hêsan bike.

Allahumme amin.

15. 17/Îsra, 84

16. 13/Ra'd, 11

17. Mûslîm, 2664

18. 2/Baqara, 222

İSTEMENİN ESRARI

Kitabın Yazarı: Muhammed Bozdağ

Yayınevi: Yediveren Yayınları

Basım Tarihi: Şubat 2014

Sayfa Sayısı: 236

Boyut: 145 x 210 mm

Kitap Hakkında

Yazar, kitabına şöyle başlıyor: “Hayatta hepimiz isteriz. Daha iyi bir iş, sağlıklı bir beden, huzurlu bir yuva, hayırlı bir gelecek... Ancak istemenin kendisi üzerine ne kadar düşünüyoruz?” Eserine seçtiği isimden de anlaşılacağı üzere Yazar, bu temel fiilin ardındaki sırları çözmeyi konu ediniyor ve kitap üç temel soru etrafında şekilleniyor:

1. Kimden istemeliyiz?
2. Nasıl istemeliyiz?
3. Neden bazı isteklerimiz gerçekleşmiyor?

Yazar, istemeyi sadece bir temenni olarak görmez. Ona göre istemek, kaderin kapılarını çalmak; içten gelen bir yakarıyla Rabbine mesaj göndermektir. Fakat her samimi istek de hemen kabul olunmaz. Çünkü bazı reddedilişler lütuftur; bazı ertelenmeler, daha hayırlı yolların kapısıdır.

Yazar, eserinde Kur’ân ayetlerinden, hadislerden, hayatın içinden örnekler vererek duanın nasıl işlediğini anlatır. Kaplumbağa yavrularının okyanusa ulaşmak için verdiği hayati mücadeleden Titanik’in gururla başlayan ama hüsrarla biten yolculuğuna kadar her türden hikâyeyi bir tefekkür vesilesi kılar ve okuyucunun kendi hayatıyla bağ kurmasını kolaylaştırır.

Kitabın en dikkat çekici bölümlerinden biri “İsteklerin Ret Sebepleri” bölümüdür. Her reddedilişin, aslında görünmeyen bir korunma olabileceğini gösterir. Bazen gerçekleşmeyen istekler, insanı çok daha büyük bir felaketten korur. Kitap, “İsteklerimizin akıbetini bazen bu dünyada, bazen de ahirette göreceğiz.” diyerek ümit ve sabır ahlakını pekiştirir. İstemekle beraber tevekkül, dua ile birlikte teslimiyeti öğretir. Reddedilen her dua, aslında bir başka nimetin müjdecisi olabilir. Çünkü insan,

çoğu zaman neyi istediğini bilmez ve insan, hayrı istediği gibi şerri de ister:

“İnsan hayra dua ettiği gibi, (öfkelenip sıkıldığında beddua ederek) şerre de dua eder. İnsan çok acelecidir.”¹

Yine kitabı ilginç kılan hususlardan biri her bölümün sonunda “Özet Sözler” başlığıyla o bölümde anlatılanların veciz ifadelerinin yer almasıdır, diyebiliriz. Örneğin, “İsteklerin Ret Sebepleri” bölümünde Yazar 13 sebep kaydettikten sonra bu başlığı açıyor ve 26 cümle sıralıyor. Birkaç tanesini şöyle alabiliriz:

- İnsan için “zor” veya “kolay” yoktur. Sadece Rabbinin zorlaştırdığı veya kolaylaştırdığı vardır.
- Hayatta en gerçek başarı, insanın öğrendiğini eylemine aktarabilmesidir.
- Eser üretenler, çok bilenler değil; az da bilseler, bildiklerini yaşayanlardır.
- Maddi sebepler sonuçları yaratamaz; sebepler, çalışıp çırpınarak Yaratıcımızın kudretini hissetmemiz için yaratılmıştır.
- En büyük başarısızlık, bir insanın duayı ve şükrü unutmaması, Yaratıcısına olan ihtiyacını hissetmeyi terk etmesidir.
- Bizler eğer dikilmiş birer ağaç isek meyve vereceğimiz güne kadar gelişmeye devam etmeye çabalayacağız.

Kitabın son bölümü olan Örnek İsteyişler bölümünde Yazar, Rabbimizden (cc) nasıl isteyeceğimize dair örnekler vererek bizlere kitap boyunca anlattıklarının pratik uygulamasını da göstermiştir. Peygamberlerimizin Kur’ân’da yer alan dualarından, özel olarak Peygamberimizin (sav) dualarından derlenen bu bölümde sanıyoruz ki her okuyucu, kendisine ait bir cümle bulacaktır.

Bir sonraki kitap tanıtım yazımızda buluşmak duası ile...

1. 17/İsrâ, 11

Halis Bayancuk Hoca ile

Kitâbu't Tevhîd Şerhi

dersleri YouTube kanalımızda.

Ders silsilesine ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz.

tevhid

**"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR.
KULLARIMI MÜJDELE!"**
(39/ZUMER, 17)

TEVHID DERGİSİ

TEVHID DERSLERİ

TEVHID MEALİ

ISSN 2148-4635
9 772148 463504

ABONELİK İÇİN

tevhiddergisi@gmail.com
www.tevhiddergisi.org

WhatsApp +90 545 762 15 15